

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA REGIONÁLNÍ A ENVIRONMENTÁLNÍ EKONOMIKY

Zdroje dat pro potřeby strategického řízení rozvoje obce
Data Sources for Needs of Municipal Development Strategic Management

Student: Romana Simandlová

Vedoucí diplomové práce: Ing. Lubor Tvrdý

Ostrava 2008

Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou diplomovou práci včetně všech příloh vypracovala samostatně. Přílohy 3, 4, dané mi k dispozici, jsem samostatně doplnila.

V Ostravě dne 25. dubna 2008

.....
Romana Simandlová

Na tomto místě bych ráda poděkovala Ing. Luboru Tvrdému a Ing. Karlu Zahrajovi za připomínky a odborné rady, kterými přispěli k vypracování této diplomové práce.

ÚVOD	3
1 TEORETICKÉ VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ	5
1.1 ZÁKLADNÍ TEORETICKÉ PŘÍSTUPY KE STRATEGICKÉMU ŘÍZENÍ.....	5
1.1.1 <i>Strategické řízení ve veřejném sektoru</i>	7
1.1.2 <i>Proces strategického řízení.....</i>	9
1.2 ZÁKLADNÍ STRATEGIE ROZVOJE MĚST A REGIONŮ	11
1.2.1 <i>Exogenní strategie</i>	11
1.2.2 <i>Endogenní strategie.....</i>	12
1.3 STRATEGICKÝ PLÁN JAKO NÁSTROJ STRATEGICKÉHO ŘÍZENÍ ROZVOJE OBCE	14
1.3.1 <i>Charakteristika strategického plánu.....</i>	14
1.3.2 <i>Cíle strategického plánování obcí</i>	16
1.3.3 <i>Dimenze strategického plánu rozvoje obce.....</i>	17
1.3.4 <i>Vazba na jiné rozvojové dokumenty.....</i>	18
1.3.5 <i>Struktura a proces tvorby strategického plánu obce</i>	19
1.3.6 <i>Obsahové zaměření socioekonomické analýzy obce.....</i>	21
1.3.7 <i>Účastníci tvorby strategického plánu</i>	22
1.4 INFORMACE A DATA	24
1.4.1 <i>Dělení dat</i>	24
1.4.2 <i>Vlastnosti dat</i>	26
1.4.3 <i>Ochrana dat.....</i>	27
1.4.4 <i>Data pro socioekonomické analýzy obcí</i>	28
1.4.5 <i>Sociologické průzkumy</i>	31
2 POPIS STÁVAJÍCÍHO STAVU POTŘEBY DAT MAGISTRÁTU MĚSTA HAVÍŘOVA.....	38
2.1 CHARAKTERISTIKA MĚSTA HAVÍŘOVA.....	38
2.1.1 <i>Historický vývoj.....</i>	38
2.1.2 <i>Přírodní podmínky.....</i>	38
2.1.3 <i>Ekonomika</i>	39
2.1.4 <i>Obyvatelstvo</i>	40
2.1.5 <i>Možné směry rozvoje</i>	42
2.2 CHARAKTERISTIKA A ÚLOHA MAGISTRÁTU MĚSTA HAVÍŘOVA	44
2.3 ORGANIZAČNÍ SCHÉMA MAGISTRÁTU MĚSTA HAVÍŘOVA	45
2.4 STÁVAJÍCÍ ROZVOJOVÉ DOKUMENTY	47
3 ZDROJE DAT	50
3.1 EXTERNÍ ZDROJE	52
3.1.1 <i>Ministerstvo práce a sociálních věcí (úřady práce)</i>	52
3.1.2 <i>Český statistický úřad</i>	52
3.1.3 <i>Creditinfo Czech Republic.....</i>	57
3.1.4 <i>Ostatní externí zdroje</i>	58
3.2 INTERNÍ ZDROJE	59
3.2.1 <i>Data vedená průběžně na odborech MMH.....</i>	59
3.2.2 <i>Data obsažená v dílčích a pomocných strategických dokumentech.....</i>	70
3.3 SOCIOLOGICKÉ PRŮZKUMY ORGANIZOVANÉ MĚSTEM	73
3.3.1 <i>Dotazníkové šetření Podnikatelé</i>	73
3.3.2 <i>Dotazníkové šetření pro Koncepci bydlení</i>	74
3.3.3 <i>Anketa pro Komunitní plán.....</i>	74
3.3.4 <i>Anketa – náměty pro Strategický plán a náměty pro Integrovaný plán rozvoje města</i>	75
3.3.5 <i>Finanční náročnost statistických průzkumů organizovaných městem</i>	76
3.4 POSOUZENÍ RELEVANCE DAT ZÍSKÁVANÝCH PRO ÚČELY TVORBY STRATEGICKÉHO PLÁNU	77
3.4.1 <i>Ekonomika</i>	77
3.4.2 <i>Obyvatelstvo</i>	78
3.4.3 <i>Životní prostředí</i>	80
3.4.4 <i>Zhodnocení.....</i>	80
4 NÁVRHY A DOPORUČENÍ.....	82
4.1 KRITIKA A DOPORUČENÍ OHLEDNĚ ZPŮSOBŮ ZÍSKÁVÁNÍ DAT	82
4.2 VYHODNOCENÍ POTŘEBY ROZVOJE DATOVÉ ZÁKLADNY PRO STRATEGICKÉ DOKUMENTY V BUDOUCNU	84

5	ZÁVĚR	89
6	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	92
7	SEZNAM ZKRATEK	96
8	SEZNAM PŘÍLOH.....	99

SEZNAM TABULEK

TABULKA 3.1-FREKVENCE SBĚRU/AKTUALIZACE DAT A VYUŽITÍ DAT PRO SP	61
TABULKA 3.2-SPOLEHLIVOST DAT DLE JEDNOTLIVÝCH ODBORŮ	63
TABULKA 3.3-STUPEŇ UTAJENÍ DAT A JEJICH MOŽNOST VYUŽITÍ PRO SP.....	65
TABULKA 3.4-VYUŽITÍ DAT PRO STRATEGICKÉ PLÁNOVÁNÍ DLE JEDNOTLIVÝCH ODBORŮ.....	67
TABULKA 4.1-PROBLÉMOVÉ OBLASTI ZKOUMANÝCH DATOVÝCH ZDROJŮ.....	84

SEZNAM OBRÁZKŮ

OBRÁZEK 2.1-ORGANIZAČNÍ SCHÉMA MMH.....	46
---	----

SEZNAM GRAFŮ

GRAF 2.1-ROZPOČET MĚSTA V LETECH 2001 – 2008.....	40
GRAF 2.2-VÝVOJ OBYVATELSTVA V LETECH 1971 – 2006	41
GRAF 2.3-VĚKOVÉ SLOŽENÍ OBYVATELSTVA DLE SLDB 2001	41
GRAF 3.1-FREKVENCE SBĚRU/AKTUALIZACE DAT.....	61
GRAF 3.2-ZDROJ DAT VEDENÝCH NA MMH.....	62
GRAF 3.3-SPOLEHLIVOST DAT DLE ODBORŮ	62
GRAF 3.4-POUŽITÁ VÝPOČETNÍ TECHNIKA PŘI ZPRACOVÁNÍ DAT VEDENÝCH NA MMH	64
GRAF 3.5-VYUŽITÍ DAT VEDENÝCH NA MMH.....	64
GRAF 3.6-STUPEŇ UTAJENÍ DAT VEDENÝCH NA MMH.....	65
GRAF 3.7-VYUŽITÍ DAT PRO STRATEGICKÉ PLÁNOVÁNÍ DLE JEDNOTLIVÝCH ODBORŮ	66

ÚVOD

Relevantní data jsou potřebná nejen pro rozhodování a činnost jednotlivých odborů institucí veřejné správy v oblasti státní správy i samosprávy, ale zejména jako podklad pro zpracování a tvorbu strategických rozvojových dokumentů obcí a měst. V současné době se vyskytují některé problémy při získávání dat. Jsou jimi zejména nedostupnost dat na odpovídající geografické úrovni, zpoždění v publikování dat, aktuálnost dat a mezery v oficiálních statistikách ve vztahu k požadavkům rozvojových programů.

Cílem práce je **průzkum a následné vyhodnocení zdrojů socioekonomických dat, potřebných pro strategické řízení rozvoje obce.** Práce je zaměřena na statutární město Havířov. V rámci průzkumu je proveden **rozbor externích zdrojů dat** (Český statistický úřad, Ministerstvo práce a sociálních věcí, Creditinfo Czech Republic, ostatní zdroje) a **interních zdrojů dat**, které zahrnují data vedená na jednotlivých odborech Magistrátu města Havířov a stávající rozvojové dokumenty města. Samostatná kapitola je věnována **sociologickým průzkumům organizovaných městem**, které jsou též nezbytným a jedinečným zdrojem dat pro potřeby strategického plánování.

První kapitola se zabývá teoretickým vymezením základních pojmů, jako je strategické řízení, strategický plán, data a informace, sociologické průzkumy, a také jsou zde nastíněny základní přístupy k rozvoji regionu či obce.

Ve druhé kapitole je stručně popsána charakteristika Magistrátu města Havířova, kterého se průzkum dat týká. Je zde rovněž uveden výčet a popis stávajících rozvojových dokumentů, které jsou na Magistrátu vytvářeny a které mohou být podkladem pro strategický plán města.

Obsahem třetí kapitoly je rozbor jednotlivých zdrojů socioekonomických dat, které jsou k dispozici. Zdroje jsou zde rozděleny na externí a interní, podle toho, zda má data z těchto zdrojů magistrát přímo k dispozici v rámci své působnosti, či je musí čerpat z jiných zdrojů. Také je zde popis sociologických průzkumů města,

organizovaných pro potřeby strategického plánování. Pro účely průzkumu dat, vedených na jednotlivých odborech Magistrátu, slouží dotazník předkládaný vedoucím odborů, případně jiným kompetentním osobám. Součástí této kapitoly je posouzení relevance zjištěných zdrojů dat, co se týče potřeb pro tvorbu strategického plánu.

Čtvrtá kapitola obsahuje návrhy a doporučení změn, opírající se o analýzy v kapitole třetí, a kritiku stávajícího způsobu zajišťování dat. Součástí práce je také zjišťování potřeb dalších socioekonomických dat pro strategické plánování města Havířova.

1 Teoretické vymezení základních pojmů

1.1 Základní teoretické přístupy ke strategickému řízení

Řízení bývá v odborné literatuře obvykle zobrazováno trojrozměrně jako pyramida, na jejíž vertikále jsou zachyceny jednotlivé hierarchické úrovně řízení: **strategická, taktická a operativní** (viz Keřkovský, Drdla 2003). Jednotlivé úrovně na sebe hierarchicky navazují. Liší se jednak z hlediska míry kompetencí a odpovědnosti při stanovování cílů a úkolů a jednak z hlediska odpovědnosti za jejich realizaci.

Strategická úroveň řízení určuje cíle a úkoly taktické úrovni, která je přenáší do úrovně operativní. Významný rozdíl je též v časovém horizontu cílů a řešení problému, jimiž se jednotlivé úrovně řízení zabývají. Ve strategickém řízení se obvykle uvažuje o dlouhých časových obdobích, tedy minimálně o rocích, zatímco na operativní úrovni se zpravidla jedná o dny, případně i o kratší časové jednotky. Krátkodobé, operativní řízení, které není uskutečňované bez jasné a dlouhodobé perspektivy, bývá méně účelné a efektivní. Takováto opatření musí být totiž často následně opravována či změněna, protože nejsou v souladu s dlouhodobými záměry. To předpokládá další vynaložené úsilí a náklady. Není také výjimkou, že v důsledku nejasné perspektivy řízení mohou vzniknout nenapravitelné škody (Lednický, 2003).

Pojem strategie je odvozený z řeckých slov *strategos* (generál) + *agein* (vést) a v širším kontextu původně označoval umění a vědu, jak řídit vojenské operace (viz Kutscherauer 2007). Například Ottův slovník naučný definuje strategii jako „umění a vědu vojevůdce, nauku o válce a jejím vedení ve velkém slohu, umění velmi obsáhlé a nesnadné“. V průběhu 20. století a zejména po druhé světové válce však pronikaly strategické postupy pozvolna z vojenství do nevojenských disciplín, zejména do systémových přístupů a do řízení, a staly se jejich neoddělitelnou součástí. Již od počátku, kdy byly uplatňovány strategické

postupy v civilním životě, přinášeli systémoví i ekonomičtí teoretikové různá pojetí strategie. Proto dnes existuje velké množství jejich definic.

Například A. Chander definoval strategii jako „Určení základních dlouhodobých cílů subjektu, způsobu jejich dosažení a alokace zdrojů nezbytných pro uskutečnění těchto cílů“. J. B. Quinn vnímá strategii jako "model nebo plán, který integruje hlavní cíle subjektu, politiky a aktivity do soudržného celku". W. F. Glueck tvrdí, že strategie je "jednotný, souhrnný a integrovaný plán, který je navržený, aby zabezpečil dosažení základních cílů subjektu" (viz Kutscherauer 2007, s. 12).

Na základě společných znaků těchto definic lze tedy obecně říci, že **strategie je způsob identifikace (stanovování) a dosahování cílů**. Dle teorie strategického řízení jsou rozlišována různá pojetí strategie, zejména podle filozofie, z níž vychází a přístupů, jimiž je formována. Je definováno několik základních pojetí. Tyto v teoretické rovině definované čisté formy strategie lze v řídicí praxi izolovaně stěží nalézt, zpravidla jde o jejich kombinaci. Obzvláště to platí pro strategické řízení regionů a obcí (viz Kutscherauer 2007, s. 12):

Strategie jako přirozený výběr – založena na předpokladu, že subjekty jsou vystavené mohutnému tlaku prostředí a jsou nuceny se ustavičně přizpůsobovat vnějším změnám.

Strategie jako plán – strategie vzniká jako výsledek systematických forem plánování.

Strategie jako posloupnost dílčích kroků – je adaptivním přístupem, narozdíl od přirozeného výběru důsledně řízeným.

Strategie jako kultura – je vnímána jako přístup, který je založený na zkušenostech, invenci, předpokladech a představách reprezentantů subjektu.

Strategie jako politika – vzniká po množství vnitřních střetů, ve kterých aktéři (jednotlivci nebo skupiny) vyjednávají o svých zájmech a přijímají kompromisy.

Strategie jako vize – této formě strategie dominuje jednotlivec nebo skupina, která disponuje určitou vizí, kam se subjekt může, resp. by se měl dostat.

1.1.1 Strategické řízení ve veřejném sektoru

Dle Kašpaříkové (2004) důležitost strategického managementu v organizacích veřejné správy je dána především tím, že strategické plánování umožňuje identifikovat trendy a faktory ovlivňující místní prostředí v kraji nebo obci, udržet a podpořit základní znaky, silné stránky komunity a prostředí, i když v okolí dochází k řadě ekonomických, politických a sociálních změn. Také umožňuje podporovat ekonomický rozvoj a připravit podmínky pro přilákání investorů.

Principy strategického managementu kraje nebo obce jako typů organizací působících ve veřejném sektoru vycházejí z principů strategického managementu v podnikatelském prostředí. Význam strategického managementu ve veřejném sektoru se však zvyšuje také v souvislosti s možnostmi krajů a obcí získávat externí zdroje financování.

Strategický management ve veřejném sektoru se liší od strategického managementu soukromého sektoru mnoha charakteristikami: cíle jsou komplexnější (pokrývají různé aktivity kraje nebo obce) a jejich realizace někdy přesahuje jedno volební období. Pojem zákazníci je ve veřejném sektoru chápán širše (jsou to spotřebitelé, uživatelé služeb a produktů kraje nebo obce). Do strategického rozhodování zasahují politické vlivy a vliv celkového politického prostředí a jeho stability. Časové období pro definování a realizaci strategie je v podmínkách veřejného sektoru ovlivněno volbami, po kterých se chopí moci noví politikové s jinými názory a prioritami. I přes tyto změny ve vedení by jednotlivé strategické plány na sebe měly navazovat. Dalším rozdílem je dle Lednického (2003) způsob financování strategie: zatímco v soukromém sektoru (podnicích) se využívají vlastní prostředky, ve veřejném sektoru se jedná o rozpočet obce a dotace státu.

Kašpaříková (2004) uvádí, že spektrum zainteresovaných osob je ve veřejném sektoru širší než v sektoru soukromém. Těmito osobami jsou myšleni jednotlivci, skupiny, organizace, kteří od kraje či obce něco očekávají a zároveň mohou ovlivnit strategické cíle a zejména jejich realizaci. K zainteresovaným patří

občané – voliči, občané žijící v obci, pracovníci místní samosprávy, politická reprezentace, jiné organizace aktivní v obci, podnikatelé atd. Dle Lednického (2003) je předpokladem úspěchu každé strategie dosažení konsensu těchto zainteresovaných skupin, současně je však nutná spolupráce všech, aby bylo vytýčeného cíle dosaženo. Dalším podstatným znakem je to, že existuje konkurence při získávání zdrojů.

Jedním z klíčových prvků ve strategickém managementu kraje či obce, jak již bylo naznačeno, je **široké zapojení veřejnosti do přípravy strategie**, strategický plán nemůže být pouze interním dokumentem místních představitelů. Toto zapojení může mít např. formu dotazníkových průzkumů na začátku strategického procesu; občané se také často účastní závěrečného projednávání strategických záměrů. Široká veřejnost je důležitým zainteresovaným subjektem, ale též "uživatelé – zákazníkem" výstupů strategie. Zapojení široké veřejnosti do diskuse o strategii je nezbytné zejména u strategie pro oblast sociální, kde právě široká veřejnost je ve finále hlavním uživatelem výstupů této strategie.

Strategický management a strategické rozhodování na úrovni místní veřejné správy musí být v souladu s funkcemi a kompetencemi samosprávy, které vyplývají z legislativy a z potřeb konkrétního prostředí kraje či obce. Musí být schopen **reagovat na unikátní místní potřeby a problémy**, protože strategické cíle jsou ovlivněny typem regionu (zemědělský, průmyslový region, rozvojová oblast), demografickou, vzdělanostní a kvalifikační strukturou obyvatelstva, nezaměstnaností a dalšími faktory. Dále by měl využívat unikátní místní podmínky (konkrétní podmínky kraje či obce mohou být důvodem pro specifické sportovní, turistické a kulturní aktivity, ale např. také pro rozvoj konkrétních průmyslových projektů). Důležitou součástí strategického managementu veřejné správy je respektování místních, lidských, materiálních a finančních zdrojů. Strategické záměry kraje nebo obce musí být v souladu se zdroji, které má kraj či obec k dispozici nebo které může získat (např. granty či jiné externí finanční zdroje).

1.1.2 Proces strategického řízení

Strategické řízení je složitý interaktivní proces, kladoucí velké odborné i lidské nároky na všechny jeho aktéry. Proces strategického řízení od deklarace záměru po jeho realizaci zahrnuje velké množství vzájemně provázaných aktivit. Lze je obecně rozdělit do tří základních fází. Jsou jimi:

1. strategická analýza
2. návrh (tvorba) strategie
3. implementace (realizace) strategie (viz Kutscherauer 2007, s. 13–14).

Strategická analýza je důležitou součástí procesu strategického řízení, neboť vytváří výchozí poznatkovou základnu, která umožňuje pochopení problémů strategie v organizaci (v kraji, mikroregionu, obci). Jejím výsledkem by mělo být poznání *k jakým změnám dochází a jak ovlivňují region a jeho aktivity, jaké jsou zdroje a kvalifikace regionu a zda mohou být základem nějakých zvláštních výhod nebo vytvořit nové možnosti, jaké jsou aspirace lidí a skupin, spojených s regionem – občanů, politiků, podnikatelů, manažerů, vlastníků a dalších, zejména těch, kteří jsou potenciálními investory – a jak tyto skupiny ovlivňují budoucí vývoj regionu.*

Účelem strategické analýzy je tedy formulovat klíčové vlivy na současný a budoucí vývoj regionu a možnosti, jaké jsou z hlediska vnitřního i vnějšího prostředí a kvalifikací regionu dostupné. Strategická analýza by měla být účelová, svým pojetím dynamická a charakterem problémově orientovaná.

Návrh (tvorba) strategie je klíčovou, invenční fází procesu. Sestává obvykle nejprve z identifikace základních atributů (podstatných znaků) strategického záměru – *kde jsme a kam se chceme dostat*. Následuje hledání, vytváření a formulování možných variant cest k dosažení globálního cíle strategie, a posledním krokem je zhodnocení variant a výběr strategických možností, což zahrnuje stanovení strategických cílů a cest jejich dosažení.

Volba strategie vychází ze strategické analýzy. Na základě analýzy jsou definovány varianty strategie, strategické možnosti. Cílem procesu strategie tedy není navrhnout pouze jednu variantu strategického vývoje kraje či obce, ale naopak navrhnout několik variant a tyto varianty navzájem posoudit podle předem definovaných kritérií (viz Kašpaříková 2004). K metodám pro posuzování strategických možností patří:

Subjektivní metoda – odpovídá na otázky typu:

- Využívá tato varianta strategie silné stránky kraje (obce)?
- Do jaké míry řeší slabé stránky?
- Jaká je reálná šance tuto variantu zavést v požadovaném čase?
- Je strategie akceptovatelná pro klíčové zainteresované?

Benchmarking – je metodou porovnání varianty strategie s tzv. "best practices", tedy porovnáním s jinou organizací stejného typu (např. jiným krajem, obcí, i v zahraničí) nebo porovnání vybraných parametrů s organizacemi i mimo oblast veřejné správy.

Implementace (realizace) strategie se zabývá nejširším kontextem převodu strategie do praxe. Musí srozumitelně a kontrolovatelně stanovit způsob realizace strategických cílů pomocí postupů a metod stanovených v taktické fázi, úkoly, které je třeba provést, manažerskou zodpovědnost za úspěšné uvedení strategie do praxe, změny v činnosti a organizační struktuře regionu nezbytné pro realizaci strategie, potřeby adaptace souvisejících systémů využívaných resp. majících bezprostřední vztah k řízení regionu. Dále musí být určena odpovědnost jednotlivých organizačních útvarů regionu, definován způsob informačního zabezpečení procesu a zdrojové a personální zajištění realizace celé strategie. Součástí realizační fáze je i určení způsobu provádění monitoringu průběhu realizace a dosažených výsledků strategie a způsob realizace zpětné vazby. Strategie by také měla být využita pro zlepšování resp. vytváření image regionu.

1.2 Základní strategie rozvoje měst a regionů

Koncepce a programy sociálního a ekonomického rozvoje jako strategické rozvojové dokumenty by měly vycházet z existujících strategií regionálního a lokálního rozvoje. Na základě teorií regionálního (městského) růstu a rozvoje jsou nejčastěji uváděny dvě základní rozvojové strategie (viz Ježek 1998) – exogenní a endogenní strategie. Zatímco exogenní strategie růstu je zaměřená na externí rozvojové impulsy (staví na mobilitě výrobních faktorů: práce, kapitálu a inovací), endogenní strategie vychází z aktivizace (mobilizace) a rozvoje regionálního potenciálu.

1.2.1 Exogenní strategie

Exogenní strategie je již klasickou metodou v přístupu k městskému a regionálnímu rozvoji. Roste prostorová polarizace a zvětšuje se konkurence mezi městy resp. regiony, což vede k zostřující se situaci na pracovním trhu, projevující se v „boji“ o vysoce kvalifikovanou pracovní sílu. Konkurence se týká také boje o lokalizaci podniků s inovačním potenciálem, o přilákání turistů apod.

Exogenní strategie bývá většinou zaměřena na cílenou podporu usídlování nových podniků, filiálek nadnárodních korporací, či na podporu exportní schopnosti regionálních podniků. Cílem této strategie je získat konkurenční výhodu metodou přilákání mimoregionálních zdrojů: vysoce kvalifikované pracovní síly, dostatečného množství kapitálu a inovací. Zaměřuje se především na průmyslové podniky, jejichž konkurenceschopnost je založena na kapitálu a moderních výrobních technologiích (elektronika, informační a komunikační technologie, biotechnologie, genové technologie atd.). Jedním ze základních předpokladů pro realizaci této strategie je příznivá geografická poloha města a také napojení na meziregionální a mezinárodní dopravní a komunikační sítě.

1.2.2 Endogenní strategie

Tato strategie vychází z městského (regionálního) potenciálu. Cílem endogenní rozvojové politiky je využívat a dále rozvíjet regionální potenciál. Pod tímto pojmem rozumíme přírodní zdroje, kapitál, infrastrukturu, pracovní síly (jejich kvalifikaci, znalosti, podnikatelskou aktivitu), kulturní potenciál atd.

Rozvoj města či regionu v dnešním pojetí již není chápán pouze jako ekonomický růst, hlavním cílem je zlepšování životních podmínek pro obyvatele města. Tento cíl by měl splňovat podmínky udržitelného rozvoje měst a regionů. Velký význam je v této souvislosti přisuzován projektům zaměřeným na využívání netradičních zdrojů energie a na životní prostředí. Udržitelný rozvoj je založen na tom, že kromě ekonomické dimenze je nutné respektovat také ekologickou a sociokulturní rozvojovou dimenzi. Pokud bude rozvoj města založen na realizaci společných zájmů obyvatel, podniků a dalších nezbytných aktérů rozvoje, nebude docházet k nespokojenosti, která by byla důvodem zvýšené emigrace obyvatelstva, bankrotů či přemísťování lokálních podniků.

Endogenní strategie rovněž vychází z poznání, že lokální aktéři jsou sami nejlépe schopni stanovit strategické cíle a kontrolovat rozvojový proces. Místní aktéři (obyvatelé, podnikatelé, politici) jsou považováni za hnací sílu městského (resp. regionálního) rozvoje. Důležitá je přitom inovační schopnost v nejširším smyslu a procesy kolektivního učení (koncept tzv. učícího se města či regionu). Dle Lednického (2003) je ekonomický rozvoj všeobecně považován za důležitý pro všechny obce a proto se čím dál více stává předmětem zájmu představitelů obcí. Je zapotřebí vytvářet vhodné podmínky pro možný rozvoj aktivit podnikatelských subjektů, které pomohou obec ekonomicky oživit.

Ekonomický rozvoj je orientován na modernizaci lokálních podniků, zejména na jejich restrukturalizaci, konkurenceschopnost a inovační aktivitu. Cílem této rozvojové strategie je diverzifikovaná hospodářská struktura (viz Ježek 1995). Velký význam je přisuzován rozvoji malého a středního podnikání. Podpora je zaměřena na konkurenceschopnost a inovační aktivitu těchto podniků.

Významným prvkem je vytváření nejrůznějších informačních a kooperačních sítí (networking, vytváření klastrů).

Předpokladem endogenní strategie je, že se na město nepohlíží pouze jako na územně-administrativní celek, ale jako na celek, jehož celistvost vytvářejí vedle ekonomických a sociálních vazeb také společná kultura a historie, identita a společné zájmy všech aktérů rozvoje. „Rozvoj“ se zde nechápe jen jako hospodářský rozvoj, ale jako kvalitativní zlepšení ekonomické struktury a životních podmínek (viz Maier, Tödtling 1998).

1.3 Strategický plán jako nástroj strategického řízení rozvoje obce

1.3.1 Charakteristika strategického plánu

Strategické plánování obce, které je určitou modifikací strategického plánování podniku, je rámcově vytyčeno zákonem o obcích č.128/2000 Sb. Strategický plán obce v podmínkách ČR náleží do soustavy dokumentů na podporu regionálního rozvoje (viz Kutscherauer 2007, s. 45–46), které se z hlediska časového určení na dokumenty *strategické* (dlouhodobé, přesahující jedno volební období), *programové* (střednědobé, nepřesahující jedno volební období) a *operační* (krátkodobé, nepřesahující 1 rok). Z hlediska řídicího subjektu jsou tyto dokumenty určené pro *regionální úroveň* (kraj, Region soudržnosti) nebo *municipální úroveň* (město, obec, svazek obcí).

Strategické dokumenty na regionální úrovni tvoří **Strategie rozvoje kraje**, což je základní strategický dokument, který orientuje další rozvoj kraje na vymezené období, **Územní plán velkého územního celku** jakožto základní strategický dokument, který vymezuje další rozvoj území velkého územního celku na vymezené období, a **Strategie rozvoje oblasti „x“ kraje** – dílčí „nepovinný“ strategický dokument, který orientuje další rozvoj dané oblasti kraje (hospodářství, inovační podnikání, vzdělávání, ochrany přírody apod.) na vymezené období.

Strategické dokumenty na municipální úrovni tvoří **Strategický plán rozvoje obce** a **Územní plán obce**, což je základní strategický dokument, který určuje urbanistické řešení rozvoje území obce na vymezené období.

Mezi programové dokumenty na regionální úrovni patří **Program rozvoje kraje**. Je to základní taktický dokument, který konkretizuje strategické cíle a rozvojové aktivity ve formě konkrétních opatření a projektů, určuje jejich nositele a stanoví způsob financování a implementace. Dále sem patří **Regionální operační program**, základní taktický dokument pro regiony NUTS-2, který rozpracovává ty

problémové celky strategií do priorit a opatření, pro které je požadováno spolufinancování ze zdrojů EU. **Program rozvoje oblasti „y“ kraje** je dílčí „nepovinný“ taktický dokument, který konkretizuje strategické cíle a rozvojové aktivity dané oblasti kraje (podpora podnikání, podpora inovací, vědy a výzkumu, odpadové hospodářství, ochrana ovzduší apod.) ve formě konkrétních opatření a projektů, určuje jejich nositele a stanoví způsob financování a implementace. **Rozpočtový výhled kraje nebo obce** je základní taktický dokument, kterým jsou alokovány zdroje, především finanční, pro střednědobé období.

V případě programových dokumentů na municipální úrovni se jedná o **Program rozvoje oblasti „z“ obce**, což je dílčí „nepovinný“ taktický dokument, který formuluje cíle a rozvojové aktivity dané oblasti obce, např. podpora podnikání, podpora inovací, vědy a výzkumu, rozvoj bydlení, sociálních služeb, ochrany ŽP, péče o bezpečnost, program kulturních, sportovních a společenských akcí, ve formě konkrétních opatření a projektů, určuje jejich nositele a termíny a stanoví způsob financování a implementace.

Mezi operační dokumenty na regionální a municipální úrovni patří **Projektový záměr** – operační dokument ve formě projektové žádosti, kterým jsou specifikovány základní cíle a charakteristiky budoucího projektu, **Projekt**, základní operační dokument, který naplňuje rozvojovou aktivitu hmotným i nehmotným výstupem, přičemž dosažení tohoto výstupu je vymezeno v čase (je stanoven okamžik zahájení a ukončení projektu) spolu se stanoveným rozpočtem a potřebou zdrojů s tím, že musí být ekonomicky průkazné. Je charakterizován jedinečností, systémovostí, omezenými zdroji, nejistotou a rizikem. Dále **Plán**, základní operační dokument, který stanoví úkoly a způsoby jejich dosažení včetně časové posloupnosti a nezbytných nákladů, a **Rozpočet**, což je základní operační dokument, kterým jsou alokovány zdroje, především finanční. K hlavním druhům rozpočtů regionálních a municipálních orgánů patří nákladové rozpočty a investiční rozpočty.

Základním krokem a nástrojem k řízení udržitelného využívání zdrojů a rozvoje obce, města a regionu je kvalitní **strategický plán** spolu s následnými **akčními plány** a **systémem ukazatelů naplňování cílů**. Strategický plán rozvoje

obce je součástí strategicko-taktické a realizační fáze rozvoje obce. Je to základní střednědobý až dlouhodobý dokument strategického řízení, který spolu s rozpočtem napomáhá managementu obcí. **Deklaruje dlouhodobé cíle rozvoje obce, vymezuje základní cesty (priority) jejich dosažení a zakládá kontinuitu jeho rozvoje na 10 – 15 let.** Jeho návaznost na ostatní strategické dokumenty vyšších úrovní není jen systémový požadavek, ale hlavně potřeba zajistit i na úrovni obcí vícezdrojové financování jejich rozvojových aktivit (viz Kutscherauer 2007).

Klíčový význam strategického plánu je zejména v tom, že řeší problémy dlouhodobě a komplexně (viz Hrabalová 2004). Pomáhá dosáhnout konsensu v hlavních otázkách, které obec, město, území musí řešit a umožňuje optimálně využívat zjevné i skryté lidské, finanční a další zdroje. Neomezuje se jen na plánování budoucí podoby a cílů organizace, ale zahrnuje i reagování na budoucí vývoj vnějšího prostředí.

1.3.2 Cíle strategického plánování obcí

Hlavním cílem zpracování strategického plánu rozvoje obce je obecně **návrh promyšlené množiny opatření na podporu ekonomického a sociálního rozvoje obce, která je realizovatelná dostupnými finančními zdroji (včetně zdrojů EU), pro určené období** (viz Kutscherauer 2007). Strategický plán však zahrnuje rovněž směry rozvoje a odpovídající opatření nefinanční povahy, jako jsou politiky, nástroje, organizační úkoly, politická podpora apod. Strategický plán by měl sloužit především jako podklad pro zapojování občanů a podnikatelů do rozvojových aktivit obce a sestavování obecních rozpočtů.

Lednický (2003) uvádí, že různé subjekty, zabývající se strategickým plánováním, vidí jeho cíl poněkud odlišně. Tak například ekonomové vidí cíl v ekonomickém rozvoji a strategické plánování definují jako „systematický způsob, jak organizovat změny a vytvářet v celé společnosti široký konsensus na společné vizi pro lepší ekonomickou budoucnost“. Podle sociálních geografů je strategické plánování „soubor postupných a zcela konkrétních kroků, které povedou ke

zlepšení sociálně ekonomického prostředí v celém řešeném území“. Oproti tomu ekologové chápou strategické plánování jako nástroj procesu, který vede k zajištění dobré a udržitelné kvality života a životního prostředí v určitém území (obec, město, region).

Strategický plán podle Kutscherauera (2007) hraje klíčovou úlohu při zajišťování podpory municipálního rozvoje v České republice. Je také prostředkem k maximálnímu využití potenciálu města (zpracované dokumenty, lidské zdroje atd.) a k posílení jeho schopnosti absorbovat finanční prostředky Evropské unie. Tím je možno zvýšit jeho konkurenceschopnost v tomto směru a díky tomu získat co nejvíce těchto prostředků na realizaci projektů, které přispějí k naplnění stanovených cílů.

Nezbytným předpokladem úspěchu je, aby strategický plán čerpal ze znalostí místních činitelů a špičkových odborníků, kteří jsou nejlépe informováni o místních potřebách a potenciálu. Má umožňovat místním činitelům orientovat budoucí ekonomický a sociální rozvoj vlastní obce a kontrolovat jeho směr a v neposlední řadě sloužit jako podklad pro vypracování strategických a programových dokumentů na úrovni kraje. Jedním z významných úkolů strategického plánu rozvoje obce je vnést do jejího vývoje určitou kontinuitu. Proto je zcela nezbytné, aby proces přijetí plánu probíhal na konsensuálním principu, to znamená na základě všeobecné politické dohody všech relevantních politických sil v obci.

1.3.3 Dimenze strategického plánu rozvoje obce

Dle Kutscherauera (2007) má strategický plán rozvoje obce svou společenskopolitickou, systémovou a věcnou dimenzi, které působí navzájem synergicky, a tudíž nelze stanovit, která je významnější. Jejich provázaná existence působí akceleračně – efekty násobí, absence kterékoliv z nich naopak působí retardačně, neboli efekty omezuje. Tyto dimenze jsou charakterizovány následovně:

Společensko-politická dimenze – znamená to, že strategický plán je všeobecnou dohodou s relevantními politickými silami a občany o tom, kam má obec v horizontu Strategie dospět.

Systémová dimenze – strategický plán je nástrojem strategického řízení obce a zapadá do soustavy strategických a programových dokumentů České republiky.

Věcná dimenze – strategický plán je obsahově orientován na klíčové problémy a priority dlouhodobého rozvoje obce.

1.3.4 Vazba na jiné rozvojové dokumenty

Strategický plán obce by měl být nadřazen dokumentům vypracovávaným obcí pro jiné účely, jako např. zdravé město, rozvoj venkova apod. Pokud strategický plán není zpracován a teprve se připravuje, měl by rozvojové aktivity z těchto dokumentů zahrnout nebo přehodnotit. Mezi dokumenty na úrovni kraje a národní úrovni a strategickým plánem obce existuje přímá obsahová oboustranná vazba (viz systémová dimenze) s tím, že SP obce by měl respektovat některé priority a opatření na úrovni kraje a na národní úrovni. Na druhé straně by měl však také přispívat k obohacení těchto „vyšších“ dokumentů.

Co se týče vazby na územní plán obce, podle Šilhánkové (2002) existují 4 modely vztahů mezi územním plánem a strategií územního celku:

- strategický plán a územní plán vůči sobě nemají žádnou vazbu;
- strategický plán předchází zpracování územního plánu;
- strategický plán následuje po zpracování územního plánu;
- strategický plán a územní plán jsou zpracovávány současně.

První možnost, tedy neexistence vazby, je ta nejméně vhodná, avšak Šilhánková uvádí, že též nejčastější, zejména na úrovni menších měst a obcí. Naopak případ, kdy strategický plán a územní plán vznikají současně, je nejvhodnější a doporučovaný. Jednotlivé kroky tvorby strategického plánu a územního plánu by se měly vzájemně prolínat a doplňovat, a oba dokumenty by se tak měly stát „partnery“ při harmonizaci rozvoje obce či města.

1.3.5 Struktura a proces tvorby strategického plánu obce

Metodika STROM [19] doporučuje následující postup prací při tvorbě strategického plánu obce:

1) Prvním krokem při přípravě strategického plánu obce je **vytvoření komise pro strategický rozvoj obce a výběr zpracovatele**. V komisi by měli být zastoupeni starosta, jeho zástupci, odborní pracovníci obce, zástupci významných podniků, zástupci malého a středního podnikání, škol, kultury, technické a sociální infrastruktury.

2) Proveďte se **analýza sociálně-ekonomické situace obce** (profil obce; podrobněji viz kapitoly 1.3.6 a 1.4.4).

3) Následuje **sestavení pracovních skupin a SWOT analýza obce**. Je to standardní metoda používaná k prezentaci analytických poznatků o nejrůznějších objektech zkoumání. Zahrnuje charakteristiku silných a slabých stránek zkoumaného objektu a jeho možných příležitostí a ohrožení. Slouží jako základ pro zaměření celého strategického plánu obce a taktéž pro formulaci strategických cílů a následně priorit, opatření a rozvojových aktivit. SWOT analýza by měla být také východiskem pro stanovení pozice obce ve srovnání s jinými obcemi, zejména v soutěži o investice a pracovní místa.

4) **Určení vize obce a globálního cíle**. Předpokladem úspěšnosti při přípravě strategického plánu je dobře formulovaná vize obce a k ní adekvátně stanovený globální rozvojový cíl. Vize obce by měla být celostním pohledem na obec. V sevřené formě by měla charakterizovat výchozí situaci obce, a kam se chce obec v horizontu strategického plánu dostat (*co jsme a čím chceme být*). K vytvořené rozvojové vizi je třeba stanovit globální cíl vymezující základní cestu a výsledek rozvojového procesu. Tyto dva kroky nebývají vždy do strategického plánu zahrnovány. Je to však chyba, protože mohou pomoci zúžit záběr prací na strategickém plánu tím, že poskytují orientaci dalších prací jen na vymezené relevantní problémy.

5) Následuje **výběr problémových okruhů a formulace strategických cílů**. Jedná se o nejvýznamnější a zároveň nejnáročnější část strategického plánu. Vyžaduje rozsáhlou a věcně argumentovanou diskusi v pracovních skupinách a v případě názorových rozdílů musí být hledán konsensus. Typickými okruhy, které jsou zpravidla identifikovány a řešeny v obcích, jsou image obce, doprava a infrastruktura vč. podnikatelské, životní prostředí a kvalita života v obci, sociální rozvoj, vzdělanost, kultura, hospodářství obce, turistika a cestovní ruch, zaměstnanost a trh práce či malé a střední podnikání. Strategické cíle obce se odvozují z vize obce a navazuje na výběr problémových okruhů.

6) Posléze dochází k **navrhování priorit, opatření a rozvojových aktivit**. Tato fáze představuje vyvrcholení procesu sestavení strategického plánu obce. Jde o naplnění formulovaných strategických cílů, tj. nalezení cest, jakými budou formulované cíle dosaženy. Ke každému stanovenému strategickému cíli je obvykle navrženo více priorit a pro každou prioritu více opatření (tj. způsobů naplnění dané priority). Tato opatření musí být reálně dosažitelná. Následně jsou navrženy rozvojové aktivity, které při realizaci zpravidla vyústí do projektů a které určují, jak se jednotlivá opatření budou naplňovat. Ke každému opatření bývá opět zpravidla přiřazena řada rozvojových aktivit. Následně musí být proveden výběr těch nejdůležitějších. Selektace bývá obtížná, přesto musí být přísná a důsledná.

7) Součástí strategického plánování je také **finanční ocenění všech opatření a aktivit**, což bývá provedeno jako odhad finanční náročnosti rozvojových aktivit a opatření jako celku. Následuje zhodnocení zdrojů a jejich alokace podle stanovených priorit a opatření. Také probíhá zhodnocení možnosti financování rozvojových aktivit z regionálních operačních programů.

8) Pokud není strategický plán odsouhlasen, jsou provedeny nezbytné **korektury**. Poté je strategický plán **schválen obecním zastupitelstvem** a je zahájena jeho **realizace**.

1.3.6 Obsahové zaměření socioekonomické analýzy obce

Dle metodiky STROM by posouzení obce mělo být provedeno v globální sociálně-ekonomické rovině a zaměřeno na její předcházející vývoj a současnou situaci. Tím je zároveň vymezeno základní obsahové zaměření analýzy. Obec by tedy měla být analyzována z těchto základních aspektů:

- ***ekonomické činnosti***
- ***sociální struktura a sociální služby***
- ***infrastruktura***
- ***životní prostředí***
- ***činitelé***

U ekonomických činností by měly být zejména zkoumány:

- průmyslové a stavební činnosti
- zemědělské činnosti, lesnictví a vodní hospodářství
- obchodní a jiné činnosti výrobní povahy
- výrobní služby
- služby cestovního ruchu

Posouzení sociální struktury a sociálních služeb by mělo zahrnout:

- demografickou analýzu a sociálních diferenciaci obyvatel obce
- strukturu zaměstnanosti a vývoj situace na trhu práce
- životní styl (umění, sport, volný čas, zvyky a tradice apod.)
- sociální služby a infrastruktura, zejména vzdělávací, kulturní a zdravotnické
- činnosti, činnosti související s volným časem, rekreací a sportem apod.

U infrastruktury by měla být analýza zaměřena na:

- dopravní infrastrukturu, telekomunikace
- surovinové a energetické zdroje
- bydlení, veřejné služby, urbanistická organizace
- disponibilní plochy, budovy a stavby vhodné pro nové podnikatelské aktivity

V případě životního prostředí by měly být analyzovány:

- ovzduší, voda, půda (vč. těžby nerostných surovin, poddolovaných území, radiace)
- odpady
- péče o krajinu (chráněná, devastovaná a nepřístupná území, ÚSES)
- největší znečišťovatelé

Co se týče činitelů, je třeba identifikovat:

- všechny aktéry, kteří pozitivně zasahují, resp. by mohli zasahovat do vývoje obce (státní správa, místní správa, sdružení, korporace, charitativní, humanitní a kulturní instituce, apod.) a analyzovat jejich stav, vykonané práce, finanční možnosti apod.

1.3.7 Účastníci tvorby strategického plánu

Jelikož jednou z nejdůležitějších a nezastupitelných pravomocí voleného managementu je rozhodování o další orientaci a cestách rozvoje obce, nemělo by se stávat, že toto rozhodnutí zastupitelstvo deleguje na nějaký jiný subjekt. Bohužel se ještě v české praxi tvorby strategických a programových dokumentů stává, že se příslušné zastupitelstvo, a týká se to právě nejčastěji zastupitelstev obcí, této pravomoci zbaví zadáním vytvoření Strategických plánů profesionální firmě. Jedná se však o chybný krok. Je samozřejmé, že profesionální konzultant či poradce může být velmi účinně nápomocný metodicky, organizačně a svou zkušeností. Avšak cíle, vize a priority strategického plánu by měly být především vyjádřením představy všech aktérů v kraji nebo obci a rozhodnutím zastupitelstva (viz Malinovský, Kutscherauer, Sucháček 2003).

Mezi interní subjekty, které dále mohou významně ovlivňovat Strategii regionu či obce, nebo se na její tvorbě a realizaci nějakým dílem podílí, patří obyvatelstvo, podnikatelská sféra, návštěvníci města, instituce veřejného sektoru, vlastní místní územní orgány, společenské a zájmové skupiny a sdružení. Externími partnery jsou státní správa, regionální orgány, politické strany

a sdružení, zahraniční i domácí investoři, mezinárodní zastupitelstva, nadace, fondy, masmédia, veřejnost.

Na tvorbě strategického plánu rozvoje obce (mikroregionů) se bezprostředně podílejí tyto skupiny účastníků (viz Kolektiv, 2006):

Samosprávné orgány obce (rada obce a obecní zastupitelstvo), představující základní článek politiky rozvoje obce. Jejich hlavním úkolem je koordinování a zpracování SP a schvalování výsledky hlavních kroků tvorby SP. Dále se podílejí na závěrečném provedení výsledného dokumentu, tj. Strategického plánu rozvoje obce.

Strategická komise. Je zřizována obecním zastupitelstvem, jejím úkolem je koordinace a naplnění principu partnerství při plnění úkolů rozvoje obce, odpovědnost za výkon celkového řízení tvorby SP i za realizaci jednotlivých postupových kroků, Také schvaluje dílčí návrhy a předkládá výsledky hlavních kroků tvorby SP a závěrečného dokumentu ke schválení samosprávným orgánům obce.

Pracovní skupiny, které si zřizuje Strategická komise. Jejich hlavní náplní je odpovědnost za přípravu a doporučení uceleného souboru opatření pro jednotlivé problémové okruhy a prezentace těchto doporučení Strategické komisi.

Zhotovitel SP je odborným zpracovatelem SP, kterého schvaluje obecní zastupitelstvo. Poskytuje odbornou pomoc účastníkům v procesu tvorby SP v obcích, odborně usměrňuje činnost pracovních skupin, zpracovává návrhy částí SP a předkládá je k projednání Strategické komisi.

1.4 Informace a data

Data obecně znamenají výroky popisující realitu. Kromě té vlastnosti, že charakterizují určitý jev nebo objekt, má také smysl zjišťovat, zda platí, či nikoliv (viz Keřkovský, Drdla 2003). Z hlediska rozhodování se **informací** stává každé sdělení, zpráva či data, usnadňující dané rozhodování ve smyslu správnosti či lepšího výsledku rozhodnutí. Informace jsou odvozovány z dat různými způsoby, operacemi: výběrem, řazením, sumarizací apod. V tomto pojetí jsou data vnímána jako potenciální informace – mohou, ale též nemusí z nich vzniknout informace.

Potřeba informací má mnoho důvodů. Informace vytvářejí nezbytný předpoklad pro efektivní komunikaci a správné rozhodování ve všech sférách lidského života. Informace představuje cokoliv nehmotného, co člověk shledává smysluplným a užitečným (viz Palmer, Weaver 2000). Je to výsledek vyhodnocování smyslových vjemů, zpracování nebo organizace dat. Ačkoliv je termín informace používán v běžném životě stále častěji, neexistuje jeho jednotná definice. Jeho význam se totiž může měnit podle kontextu a úzce souvisí s dalšími tématy, jako je znalost, návod, komunikace nebo poznání. Informace jsou dnes považovány nejen za nezbytný předpoklad úspěchu manažerských rozhodování, ale též za významný obchodní artikl, investiční oblast a příležitost pro podnikání.

1.4.1 Dělení dat

Data můžeme dělit dle různých hledisek. Z hlediska **zdrojů dat** dělíme data na primární a sekundární (Baránek, 2008). *Primární data* jsou shromažďována nově, na míru řešeného projektu. Patří zadavateli výzkumu, který je sám pořídil nebo nechal pořídít. Zdrojem primárních dat je zkoumaná jednotka, kterou představuje jednotlivec, domácnost, firma, maloobchodní prodejna, zdravotnické zařízení, škola atd. Primární údaje se získávají venku, tj. tam, kde se zkoumané jednotky obvykle nacházejí.

Pro přímé informování veřejnosti se tato data využívají málo. Důvodem této skutečnosti je to, že tato data často nejsou (a nemohou být) veřejnosti přístupná, neboť obsahují údaje soukromého či dokonce osobního charakteru, na které se vztahuje příslušná zákonná ochrana. Pro laickou veřejnost také poskytují dosti nepodstatné informace, tudíž vyžadují následnou agregaci a odbornou interpretaci (viz Pitner, 2003).

Oproti tomu *sekundární data* bývají zjišťována k jinému účelu, než je řešený projekt. Jsou přístupná veřejně buď zdarma, nebo za úplatu. Jejich nevýhodou může být to, že vymezení zkoumaných jednotek, čas zkoumání, podrobnost informací a další atributy nemusí být z důvodu sběru za jiným účelem v souladu s požadavky. Také informace v nich mohou být zastaralé.

Z hlediska **času** se dělí data na *stavová* – jsou to data, která mohou být sbírána a zachycují skutečnost v jednom časovém okamžiku, a *toková* – data mohou být sbírána několikrát v průběhu období.

Z hlediska **rozsahu jejich měřitelnosti** můžeme dělit data na kvantitativní a kvalitativní (Pitner, 2003). *Kvantitativní data* jsou z praktického hlediska při shromažďování a zpracování obvykle upřednostňována. Přestože mnoho informací přirozeně vzniká jako kvalitativní, pro záznam, srovnávání a interpretaci se lépe hodí informace v číselné, kvantitativní podobě. Metodiky získávání kvantitativních parametrů (monitoring, měření, následná agregace) jsou snáze standardizovatelné a ověřitelné. Nevýhodou kvantifikovaných údajů je to, že lze jen stěží zachytit jejich kvalitu, subjektivitu, chybí jim schopnost "samointerpretovatelnosti".

Kvalitativní data jsou taková, která nelze vyjádřit pomocí číselných údajů. Obvykle bývají odrazem určitých pocitů nebo názorů. Není pevně vymezeno, které termíny se pro vyjádření kvalitativních dat používají, ani přesná sémantika těchto používaných termínů (viz Pitner, 2003). Obecně lze říci, že se jedná o popis pomocí tvrzení v běžném jazyce, za použití termínů specifických pro danou oblast. Kvalitativní informace je zejména pro laickou veřejnost snáze interpretovatelná.

1.4.2 Vlastnosti dat

Nezbytným předpokladem toho, aby data a informace byly efektivně využívány, je jejich určitá kvalita. Nelze očekávat, že učiníme kvalitní rozhodnutí, pokud dostaneme informaci například opožděně, nebo je-li nepřesná. Palmer a Weaver (2000) uvádějí výčet vlastností, které by kvalitní informace měly mít:

Relevance: charakter informace by měl odpovídat účelu, ke kterému bude informace využita.

Správnost: informace by měla být pravdivá a spolehlivá. Má mít odpovídající přesnost, v některých případech však může být pouze odhadována, řada informací je proto prezentována např. průměrnými hodnotami.

Včasnost: informace je třeba poskytovat v okamžiku jejich potřeby, bez informací, které nejsou k dispozici, nelze dělat důležitá rozhodnutí. Není však nutné platit za nadbytečnou rychlost poskytování informací, neboť předčasné informace bývají často zapomenuty a dochází tak k jejich ztrátě.

Aktuálnost: informace mají co nejlépe odrážet aktuální skutečnost, informace o skutečnostech v minulých obdobích nemají v mnohých případech již žádný význam pro rozhodování.

Úplnost: k dispozici by měly být veškeré požadované informace, ne tedy pouze některé z nich. Nedostatečná znalost z toho důvodu, že byly informace nekompletní, má na rozhodování neblahý vliv.

Přiměřenost: informace by měly být přiměřeně podrobné, přílišná podrobnost může být v mnoha případech spíše na škodu, protože ztěžuje přehlednost a tím pádem znesnadňuje získání těch informací, které skutečně potřebujeme. Na druhou stranu užitečnost příliš hrubých informací je také zanedbatelná.

Nákladová přiměřenost: dá se vyjádřit tím, jak dlouhou dobu či jak velké náklady je nutné vynaložit vzhledem k užitku, který nám získaná informace poskytne. Pokud jsou tyto náklady příliš vysoké, nelze informaci hodnotit jako nákladově přiměřenou a je neefektivní ji takto získávat.

V případě sociologických průzkumů obyvatelstva (viz další kapitoly) se lze setkat se dvěma pojmy, a to validita a reliabilita. Jedná se o podmínky, které musí splňovat nástroje měření sociálních jevů (Nový a kol. 2006). **Reliabilita** znamená, že měřicí systém musí být stejnorodý s měřeným jevem a musí být opakovatelný (opakované měření v určitý moment ve stejných skupinách respondentů přinese stejné výsledky). **Validita** podmiňuje to, že měřicí systém musí vypovídat o sledované realitě a věrně ji kopírovat.

1.4.3 Ochrana dat

Potřeba ochrany dat vzniká ve stejné chvíli jako data samotná. Soubor dat či data obecně se stanou informací, mají-li nějaký účel. Lze tedy také říci, že informace jsou cennější než data vzhledem k přidané hodnotě v podobě účelu. Aby byla hodnota informací a dat zachována, je nutno tento soubor informací či dat chránit.

Specifickým typem dat jsou **osobní data (osobní údaje)**. Jsou to jakékoli informace, které se vztahují ke konkrétní fyzické osobě. Nemusí jít vždy o údaje identifikační (jméno, příjmení, rodné číslo, fotografie, otisky prstů), ale i o jiné údaje, které souvisejí se životem určité fyzické osoby (např. členství v politické straně, vlastnictví nemovitostí).

Ochrana osobních údajů, někdy také ochrana osobních dat, představuje v právním smyslu určitý soubor práv a povinností, které se vztahují ke zpracování informací (údajů, dat) o fyzických osobách. V České republice je ochrana osobních údajů regulována těmito zákony a dalšími právními předpisy:

- Zákon č. 101/2001 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES o ochraně jednotlivců v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů

- Úmluva o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat
- Zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů (zákon o některých službách informační společnosti)
- Zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích)
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/58/ES o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací (Směrnice o soukromí a elektronických komunikacích)
- Směrnice Evropského parlamentu a rady 2000/31/ES o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu (Směrnice o elektronickém obchodu)
- Směrnice Evropského parlamentu a rady 97/66 ES o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v telekomunikacích.

Co se týče **obcí**, jsou tyto jedním ze správců osobních údajů, kteří zpracovávají osobní údaje na základě nejrůznějších zákonů: zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí, zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel) a řady dalších.

1.4.4 Data pro socioekonomické analýzy obcí

Potřeba dat při přípravě strategického plánu obce je patrná zejména ve fázi, kdy se zpracovává **analytická část plánu**. Socioekonomické analýzy slouží jako podklad při přípravě rozvojových dokumentů obcí a krajů. V rámci politické hry

mezi aktéry regionálního rozvoje jsou na základě těchto podkladů navrženy scénáře rozvoje regionů. Je vhodné prostřednictvím simulací odhadnout dopady navržených scénářů, které se opět předkládají aktérům. Zde dochází k výběru nejvhodnějšího scénáře zpravidla na základě zájmu nejsilnějších aktérů s možným přihlédnutím k dopadům, které jejich rozhodnutí přinese. Následuje konkrétní implementace rozvojového scénáře, u které je nutno vyhodnotit její úspěšnost prostřednictvím socioekonomické analýzy (viz Tvrdý 2004).

Analytická část strategického plánu, která je vlastně profilem obce, musí obsáhnout veškeré relevantní informace, týkající se geografické polohy, historie a kultury, demografického složení obyvatelstva, ekonomického a sociálního prostředí v obci a jejím okolí (viz Kutscherauer 2006). Hlavním účelem profilu obce je podat výpověď o obci jejím představitelům, avšak je určen i k tomu, aby obec prezentoval na širší veřejnosti. Profil obce následně slouží jako podklad pro vypracování SWOT analýzy, která je východiskem pro tvorbu strategického plánu obce.

Analytická část musí být zaměřena účelově. Nemůže být chápána pouze jako snůška statistických dat – statistická data v ní uvedená slouží jako podpurná argumentace pro analytické poznatky shromážděné ve SWOT analýze. Analytická část by měla charakterizovat tendence současného hospodářského a sociálního vývoje obce a jejího okolí a součástí je průzkum hlavních oblastí ekonomických a sociálních činností s největším potenciálem rozvoje. Důležité je, aby byla soustředěna pozornost především na okruhy, které byly označeny jako naléhavé a budou předmětem budoucí finanční podpory. Cílem analýzy je podat jasný obraz o silných a slabých stránkách obce, jejích možnostech a ohroženích, z něhož by měly vyplynout problémové oblasti strategického plánu. Měla by rovněž zobrazit podobu prací, které již byly v obci vykonány v rámci jiných programů a projektů aplikovaných v obci a financovaných z veřejných zdrojů.

Dle mnoha zkušeností, především zahraničních, se ukazuje, že analýza spojená se sběrem dat a informací je nákladově velmi náročná. Je však zřejmé, že bez analýzy je posouzení situace, prokázání profilu obce (silných a slabých stránek) a tím také formulace vize a konečných opatření zcela nemožná (viz

Kašpaříková 2004). Také míra podrobnosti má velký vliv na náklady. Analýza by měla probíhat pouze s takovou mírou podrobnosti a přesnosti, která je nutná.

Při analýzách obcí a regionů se musí vycházet jak z kvantitativních, tak i z kvalitativních výzkumných technik. Dalším důležitým rozdělením analýz je úhel pohledu – zda se jedná o „objektivní“ či o „subjektivní“ pohled. Objektivní pohled vychází jednak z kvantitativních dat sledovaných např. ČSÚ a Úřady práce, a jednak z názoru expertů, který je možno prostřednictvím některých technik „objektivizovat“. Subjektivní výzkum zkoumá názory občanů, podnikatelů příp. potencionálních investorů, kteří nežijí v daném regionu. Kvantitativní techniky výzkumu spočívají především v měření postojů občanů prostřednictvím dotazníkového šetření, které nám může přinést informace o jejich spokojenosti s místními úřady a s prací úředníků včetně stanovení problémových oblastí. Dále je například možno zjistit postoj ke stěhování do jiného regionu včetně důvodu této migrace apod. Kvalitativní techniky nám zase umožní lepší pochopení jejich postojů včetně návrhů na způsob jejich změny.

Většinou je větší váha přisuzována objektivnímu pohledu a výsledky subjektivních analýz jsou podceňovány (viz Tvrdý, 2004). Tento přístup je ale velice krátkozraký, jelikož subjektivní pohledy mají velice silný vliv i na objektivní skutečnosti. Analýza měřitelných hodnot často svádí k tomu, že specifické měřitelné hodnoty jsou považovány za jediné možné informace, objektivně vypovídající o všem. Přestože kvantitativní údaje mají velký význam pro zjištění momentální situace, přesto se jejich prostřednictvím nedozvíme téměř nic o mnohých problémech. Například o regionálních konfliktních situacích, o intenzitě takových konfliktů, o tom, kdo a proč zastává určité pozice, jak vytrvalá tato stanoviska jsou, co již bylo podniknuto k urovnání konfliktů atd. Všechny tyto velmi důležité informace můžeme získat pouze pomocí rozhovorů s účastníky konfliktu. Často se stává, že např. územně kolidují zájmy těžby nerostných surovin se zájmy ochrany přírody nebo výstavba dopravní infrastruktury negativně ovlivňuje ekologicky velmi citlivá a významná území atd. Pro takovéto a další analýzy jsou velmi důležité rozhovory s jednotlivci i ve skupinách, interview a dotazování, workshopy a další vhodné formy.

Relevantní informace týkající se např. obecných geografických podmínek, těžby surovin, odpadového hospodářství, ale také trhu práce nebo vzdělanosti většinou není nutno zjišťovat samostatně, ale je možno využít primárních dat např. ČSÚ. Naopak údaje o potenciálech jednotlivých míst, o regionální kultuře a identitě, průmyslu, cestovním ruchu a sídelní struktuře jsou často získávána spíše sekundárním sběrem dat (viz Ježek, 1998).

Primární data by se měla získávat pouze tehdy, když sekundární data neexistují či mají nedostatečnou vypovídací schopnost nebo jsou nedůvěryhodná. Volba, jaká data použijeme, není otázkou uvážení, ale je závislá na obsahovém sdělení. Dalším pravidlem je, že dílčí analýzy by měly předcházet celkové (komplexní) analýze. Komplexní uchopení regionu je potřebné pouze tehdy, když je tato komplexnost důležitá. Účastníci tvorby strategického plánu by měli rozhodnout, zdali mají dostupné informace uspokojivou informační hodnotu o situaci, nebo zda je nutné provést např. výběrové šetření (náhodný výběr).

1.4.5 Sociologické průzkumy

Co se týče již zmiňovaných sociologických průzkumů, jedná se o nástroj, který zajišťuje relevantní podklady pro strategický plán, pokud je proveden vhodnou formou. K dobrému rozhodnutí o budoucí situaci obce či města je třeba mít nejen všechny potřebné informace o obci, ale také je nutné znát názor občanů žijících v této obci, kteří mohou rozhodování ovlivnit, zvláště pokud se mají účastnit zavádění něčeho nového. Zástupci obce, podílející se na tvorbě strategického plánu, by měli znát zejména názor občanů na současnou situaci a také jejich plány do budoucna, které jsou s obcí spojené (viz Hamanová, 2004). Cíle sociologických výzkumů mohou být například: *zjišťování spokojenosti občanů s radnicí a se způsobem, jakým vede obec; jaký mají občané vztah k obci, do jaké míry si s ní spojují svou budoucnost a budoucnost svých dětí; jaká je image města z pohledu turistů; jsou ve městě vhodné podmínky pro podnikání, apod.*

Podle charakteru cíle výzkumu se pak rozlišují cílové skupiny, na nichž bude výzkum prováděn. Jedná se nejčastěji o *obyvatele dané obce, turisty a*

návštěvníky města, zaměstnavatelské a podnikatelské subjekty, speciální cílové skupiny z řad obyvatelstva (např. nezaměstnaní, zdravotně postižení), *experty* (ekonomové, podnikatelé, ekologové, lékaři atd.). Vedle definování cílové populace je podstatné také to, jakým způsobem bude z této populace (základního souboru) prováděn výběr respondentů (výběrového souboru), na němž bude průzkum prováděn (Hamanová 2004). **Základním souborem** je např. dospělé obyvatelstvo ČR, studenti vysokých škol ČR, zaměstnanci organizace, zájemci o nákup auta apod. **Výběrový soubor** je pak vybraným vzorkem populace základního souboru.

Metoda a způsob výběru respondentů je zásadní především v kvantitativních projektech. Rozlišuje se několik typů výběru: *pravděpodobnostní, kvótní, záměrný, řízený, spontánní, snowball, dostupný a nahodilý (volný) výběr*. **Pravděpodobnostní výběry** patří k organizačně nejnáročnějším, ale výhodou je to, že jako jediný zajišťují, aby každý respondent měl stejnou pravděpodobnost, že bude do výběru zařazen. Také zajišťují reprezentativitu získaných dat. Mezi nástroje pravděpodobnostního výběru patří *prostý náhodný výběr, systematický výběr, stratifikace, skupinkový výběr, stupňový výběr fázový výběr a náhodná procházka*.

Pravděpodobnostní výběr vyžaduje standardizovanou dokumentaci všech pokusů o provedení rozhovoru a jejich výsledků, aby byla následně možná **projektovat získané informace z výběrového souboru na celou cílovou populaci**. Konkrétně se může jednat např. o tento způsob výběru: je k dispozici tzv. „opora výběru“ (seznam adres, bytových jednotek apod.), z níž je nutné vybrat podmnožinu jednotek tak, aby byl zajištěn předpoklad stejné pravděpodobnosti pro každou jednotku. K výběru je většinou používán software, který automaticky provede výběr podle zadaných parametrů. Vybrané jednotky (např. adresy) jsou poté předány tazatelům, kteří následně provádějí sběr dat v terénu. Jejich úkolem je realizovat výzkum na přidělených adresách a součástí výzkumu je také podrobné zaznamenávání toho, zda na té konkrétní adrese byl rozhovor proveden, či byl tazatel odmítnut a z jakého důvodu, případně to, že nebyl respondent zastížen apod. Na základě těchto záznamů je pak možné provést analýzu návratnosti, která podává informace o míře ochoty cílové skupiny

zúčastnit se výzkumu, o spolehlivosti opory výběru a o organizační náročnosti celé akce. Korektní a dobře popsany pravděpodobnostní výběr ze základního souboru a poctivá organizace podmiňuje korektní a validní zpracovatelnost dat, přičemž kvalita výběru závisí na kvalitě opory (Řehák, 2007).

Mnohem častěji se v praxi používají **kvótní techniky výběru**, které jsou v běžném životě reálněji proveditelné a též poskytují dostatečně kvalitní informace. Princip těchto technik je založen na vlastnostech, které jsou o cílové populaci známy. Ty se mohou kvantifikovat a použít jako kvóty. Příkladem může být poměr mužů a žen, věkových skupin, regionů. Výsledný výběrový soubor je v konečném důsledku jakousi „zmenšeninou“ cílové populace. Kvótní výběr má největší význam, pokud zvolené výzkumné otázky korelují se zvolenými sociálně-demografickými znaky. Používá se nejčastěji ve výzkumu veřejného mínění a ve výzkumu trhu, nepoužívá se pro výzkum ve vědě a ve vládních projektech.

Ostatní metody výběru se využívají ve speciálních případech, kdy je nestandardní způsob výběru podmíněn specifickým tématem výzkumu nebo charakterem populace. Volba metody výběru závisí na tom, co se od průzkumu očekává. Např. pro sběr kvalitativních informací je třeba zajistit, aby výběr respondentů zabezpečil dostatečné „nasycení“ zkoumané problematiky, proto se např. v případě diskusí přistupuje ke kvótnímu výběru, v případě individuálních rozhovorů se využívá kombinace kvótního výběru a záměrného výběru. Kvalitu dat ovlivňují kromě metody výběru i dva typy výběrových chyb: náhodná chyba (taková, kterou je třeba eliminovat) a systematické vychýlení (zkreslení postupem, metodou, organizací, jednotlivci; nelze zachytit). Na přesnost odhadů má vliv také následné zpracování výsledků šetření a tzv. *non response*-odmítání respondentů odpovídat na otázky (z důvodu např. neochoty, obav, obtížnosti otázek, nekvalifikovanosti tazatelů). Neopomenutelný vliv na kvalitu výsledných dat mají ale též samotní tazatelé, kteří se na průzkumu podílí.

Výběr cílové skupiny má následně vliv na volbu výzkumné metody. Rozlišují se metody **kvalitativní** a **kvantitativní**. V kvalitativních metodách jde především o „kvalitu“, hloubku informace. Kvalitativní metody zkoumají příčiny určitého chování nebo rozhodování, snaží se pochopit procesy, které se uplatňují v daných

situacích, nebo také pomáhá odhalit neviditelné vazby, které nějakým způsobem ovlivňují chování či rozhodování určité cílové populace (viz např. Hamanová 2004, str. 12; Nový a kol. 2006, str. 256). K těmto metodám se přistupuje vždy, když se zkoumá nový problém a je třeba ujasnit jeho strukturu, když je třeba poznat, jak je problém vnímán, jaké osoby se účastní procesu, jaké musí překonávat bariéry apod. Jednou ze základních charakteristik kvalitativního výzkumu je relativně malý počet respondentů (jednotlivci či maximálně desítky osob) a výstupem tohoto výzkumu nejsou žádné kvantifikované informace, jako např. průměr, procento, četnost výskytu a podobně. Mezi kvalitativní techniky výzkumu patří **pozorování**, **experiment** a **analýza věcných skutečností** (viz Surynek a kol., 2006). Některé techniky průzkumu je však někdy obtížné zařadit pod určitou metodu výzkumu (kvalitativní nebo kvantitativní), neboť každá z nich se, po případné drobné modifikaci, využívá v obou typech výzkumu (Nový a kol. 2006). Pozorování se běžně používá jako technika kvalitativního výzkumu, ale při dobré formulaci pozorovaných objektů a při dostatečném počtu pozorovacích situací lze výsledky zpracovat i statisticky. Analýza dokumentů (věcných skutečností) má rovněž obvykle charakter techniky kvalitativního výzkumu, ale podle charakteru dokumentů je použitelná i v kvantitativním výzkumu (např. jako obsahová analýza). Hloubkové rozhovory jsou dle míry standardizace také využívány v obou typech výzkumu – nestandardizované v kvalitativním a standardizované v kvantitativním. Pro sociologické výzkumy, určené pro potřeby strategického plánování, se obvykle používá technika dotazování, jakožto nástroj získávání zejména kvantitativních dat. Proto se další rozbor zaměřuje pouze na tuto techniku.

Oproti kvalitativním metodám mají **kvantitativní metody** výzkumu jiný cíl: vydat kvantitativní informace o daném stavu. Tyto metody lze aplikovat tehdy, když se jedná o relativně jednoduché a do určité míry již poznané jevy (viz Nový a kol. 2006, s. 254). Jsou to jevy zpravidla dostatečně popsány jak v dynamice, tak i ve struktuře. Nesleduje se již, zda sociální jev existuje, jaká je jeho struktura, vlastnosti, jaké faktory s ním souvisejí atd. Těmito metodami lze zkoumat např. úroveň spokojenosti občanů s určitými službami, či průměrné pořadí životních hodnot podle deklarované důležitosti (Hamanová 2004).

Mezi techniky výzkumu, které se obvykle používají pro zjišťování kvantitativních dat, jak již bylo naznačeno, patří obvykle **dotazování**. Dotazování se rozlišuje *osobní* (individuální osobní rozhovor, skupinový rozhovor, psychologická explorace, dotazování na ulici), *telefonické, písemné a elektronické*. K výhodám **osobního dotazování** patří zejména to, že umožňuje získat informace hlubšího a širšího zaměření. Technika **individuálního hloubkového rozhovoru** se využívá zejména v případě výzkumu expertů na určitou problematiku, rozhovor je veden na základě scénáře a je také zaznamenáván (většinou pomocí audio techniky). V případě osobního dotazování, vedeném tazatelem, snese respondent větší zátěž. Výhodou je též, že rozhovor je stále pod kontrolou, a lze jej doplnit o další techniky (explorace, pozorování). Nevýhodou této metody je však to, že je drahá a časově náročná, respondenti nebývají mnohdy k dispozici (nejsou k zastížení, nemají na rozhovor čas). Tímto typem výzkumu lze získat kvalitativní typ informací. **Skupinové diskuse** se vyznačují malým počtem účastníků, kteří pod vedením moderátora diskutují o určitých tématech. Diskuse je postavena na scénáři, který má moderátor k dispozici a který vychází z cíle výzkumu. Průběh diskuse se obvykle zaznamenává na video (tak je zaručeno, že se neztratí žádné informace) a později analyzuje. Nevýhodou však je to, že skupina je vytvořena uměle a odpovědi jednotlivých respondentů tím mohou být ovlivněny, liší se od toho, jak by byly formulovány v přirozených skupinách. Co se týče **psychologické explorace**, tato technika se používá, je-li třeba prozkoumat vedle jevové stránky sledované skutečnosti i její příčiny. Lze ji využít např. ke zkoumání rasových, náboženských a jiných předsudků ve společnosti, při zkoumání chování lidí ve vztahu k užívání drog, při zkoumání motivace k práci, skrytých příčin konfliktů na pracovišti apod. Výzkum směřuje k hloubkovému poznání sledovaného problému, aby na základě tohoto poznání mohly být řešeny příslušné problémy. **Dotazování na ulici** má výhody zejména v tom, že šetří čas tazatele i respondenta. Nevýhodou však může být to, že je respondent ovlivněn ruchem ulice a hůř se soustředí, snese kratší dobu dotazování, a proto by měly být kladené otázky jednoduché, snadno a rychle zodpověditelné. Touto technikou výzkumu lze např. zjišťovat volební preference občanů.

V případě **písemného dotazování** (dotazník, anketa) je výhodou zejména nízká cena pořízení dat. Tato technika slouží zejména k pořízení kvantitativních

dat. Nedochází k nežádoucímu ovlivnění tazatelem a respondent si může sám určit dobu, která mu vyhovuje pro zodpovězení otázek. K nevýhodám patří nižší návratnost než u osobního dotazování, častá absence spontánních odpovědí (respondent má čas vše důkladně promyslet), a také to, že nelze kontrolovat, zda skutečně dotazník vyplnil ten, komu byl adresován, či někdo jiný. V případě ankety jsou získané výsledky šetření pouze orientační, neboť se jedná o neadresný typ dotazování, respondenti jsou vybíráni formou nahodilého (volného) výběru. Výsledný vzorek tedy není reprezentativního charakteru. Soubor respondentů u adresného typu dotazování, tedy dotazníku, se provádí výběrem z kompletního seznamu adres, či např. z databáze podnikatelů, členů různých organizací, předplatitelů, apod. Techniku písemného dotazování lze použít například v případě ankety pro návštěvníky kulturních či sportovních akcí (občané města i turisté), kde je možno zjišťovat spokojenost či náměty na zlepšení (viz Hamanová 2004), ale také pro potřeby dotazování odborníků (expertů). Nezaručuje však reprezentativitu vzorku, což je velkou nevýhodou.

Telefonické dotazování je také relativně levnou a rychlou metodou sběru dat, ale vyžaduje speciální výběr tazatelů (srozumitelná artikulace, příjemný hlas, nutnost školení speciálních sociálních dovedností). Výběr vzorku se provádí ze seznamu telefonních stanic, a proto není zaručena reprezentativnost vzorku. Tato technika je využívána zejména v rámci průmyslového výzkumu (business to business), pro potřeby výzkumů domácností není z důvodu nízké reprezentativnosti vhodná.

Elektronická forma dotazování je výhodná z důvodu rychlosti při distribuování, vyhodnocování, a možnosti zpětné vazby. Avšak zatím patří tato metoda pouze ke komunikaci s úzkou skupinou lidí, kteří mají přehled o tom, co se děje v jejich zájmových oblastech, kteří internet používají a jsou ochotni takto komunikovat.

Větší akce typu výzkum veřejného mínění je vhodné realizovat pomocí externí firmy, která se na sociologické průzkumy specializuje. Výběr firmy může probíhat např. na základě výběrového řízení, kdy zadavatel průzkumu (obec, kraj atd.) specifikuje své požadavky, jako je cíl a místo průzkumu, počet respondentů,

dobu uskutečnění apod. Poté zadavatel vyhodnotí všechny nabídky a vybere tu nejvhodnější z hlediska splnění podmínek, finančních nákladů, ale též např. referencí. Firma má obvykle na starosti celou organizaci průzkumu, zajišťuje výběr nejvhodnější techniky výběru respondentů i techniky průzkumu dle cíle průzkumu, vytváří dotazníky, provádí samotné šetření a též zpracovává výsledky a závěrečnou zprávu. Výhodou je též, že má k dispozici kvalifikované tazatele. Výsledkem průzkumu jsou pak získaná data nesrovnatelně vyšší kvality, než kdyby průzkum prováděl sám zadavatel.

Je nutné závěrem dodat, že žádný výzkum není sám o sobě spásou a nelze od něj očekávat, že představitelům obcí vždy ukáže jednoznačný směr, kterým se vydat. Jeho úlohou je podporovat rozhodování (Hamanová 2004). Pokud by však zástupci obcí měli spoléhat pouze na spontánní náměty nebo připomínky občanů, nejenže by získaly informací málo, ale mohly by být velmi zkreslené. Na základě kvalitních sociologických průzkumů je tedy rozhodování založeno na relevantních argumentech namísto pouhých odhadů.

2 Popis stávajícího stavu potřeby dat Magistrátu města Havířova

2.1 Charakteristika města Havířova

2.1.1 Historický vývoj

Havířov vznikl v letech 1947 – 1970 na území bývalých samostatných obcí Dolních Bludovic, Dolní, Prostřední a Horní Suché, Šumbarku, Datyně a Životic. Poválečná obnova těžby uhlí v ostravsko-karvinském revíru závisela v první řadě na získání a stabilizaci značného počtu pracovníků a rozhodujícím faktorem pro získání nových pracovníků byla možnost získat byt. Proto byla zahájena v roce 1947 výstavba sídlišť na katastrech obcí Šumbark, Dolní Bludovice, Prostřední Suchá a část Šenova. Dodatečná výstavba probíhala v letech 1978–1994 v prostoru Šumbarku. V roce 1990 ze svazku města vystoupila obec Horní Suchá.

Administrativně se Havířov stal městem na základě příslušného usnesení vlády ČSR z roku 1955 a dne 4. 12. 1955 mu byla udělena městská práva. V současné době je Havířov administrativně rozdělen na 8 částí: Havířov, Životice, Bludovice, Podlesí, Šumbark, Dolní Suchá, Prostřední Suchá a Dolní Datyně. Rozprostírá se na ploše **3 208** ha v nadmořské výšce **260** m. Havířov má **84 219** obyvatel (údaj k 1. 1. 2007) a od roku 1990 je **statutárním městem**.

2.1.2 Přírodní podmínky

Město se nachází na jižním okraji ostravsko-karvinské průmyslové oblasti v podhůří Beskyd. Je situováno v severní části Západních Karpat v tzv. Ostravské pánvi. Nejnižším místem je křižovatka u ČOV (242 metrů nad mořem). Nejvyšším bodem je vrchol Bludovického kopce, který má výšku 347 m. n. m. Město bylo postaveno plánovitě jako sídlištní tak, že bylo minimalizováno znečištění od velkých zdrojů smogu a popílku.

Již v prvních obdobích výstavby města byla snaha o zachování co možná největšího procenta městské zeleně. V dalších etapách výstavby byly do městského prostoru zahrnuty i okolní lesíky a bažantnice. Procento zeleně v Havířově je vysoké a postupně se vytvořila i tradice její dobré údržby. Na území města jsou dva větší vodní toky, Lučina a její přítok Sušánka. Tzv. meandry řeky Lučiny jsou chráněným územím.

Větší část (jižní) Havířova stojí na území, kde nehrozí nebezpečí z důlní činnosti. Pouze menší severní část, za tzv. Sušským zlomem, je ohrožena důlními poklesy. Na území města se nachází 18 ks chráněných památných stromů. Město má vynikající možnosti pro rekreaci svých obyvatel ať již tím, že leží mezi dvěma přehradami (Těrlickou a Žermanickou), nebo tím, že blízko leží i horské pásmo Beskyd s dobrou možností turistiky.

2.1.3 Ekonomika

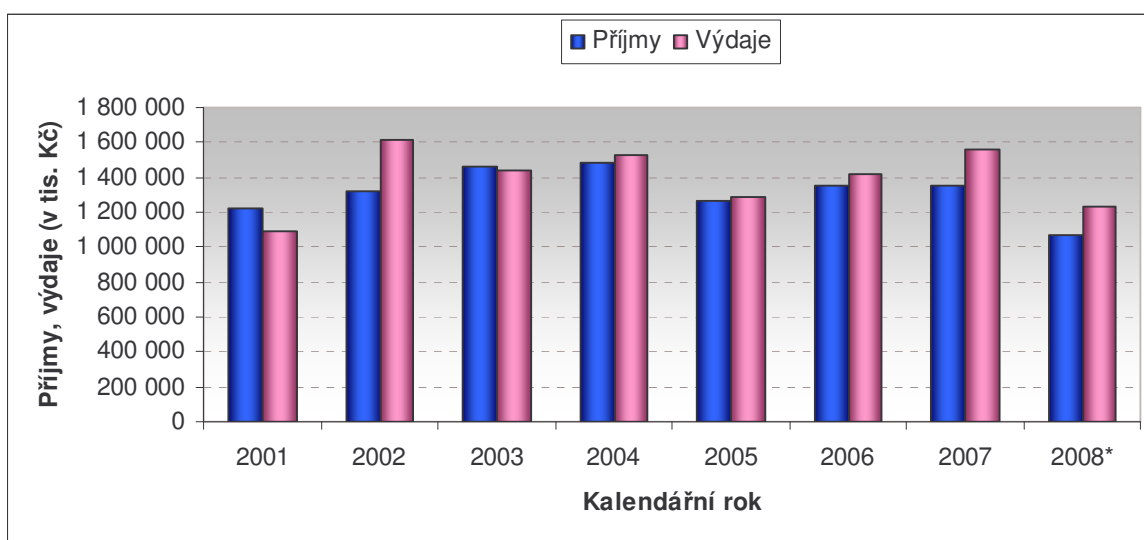
Zvláštní okolnosti a rychlost vzniku způsobily zcela výjimečné postavení Havířova mezi městy České republiky. Od jiných, historicky vzniklých a pomalu rostoucích měst, se Havířov liší především vztahem k okolí. Zatímco města, která rostla, po staletí byla vždy kulturně společenským centrem pro široké okolí, centrem výroby a zdrojem pracovních příležitostí, Havířov je velkým městem, jehož značná část ekonomicky aktivních obyvatel za prací vždy **vyjížděla**.

Restrukturalizace průmyslu po roce 1989 způsobila vzrůst nezaměstnanosti v celé ostravské aglomeraci. Tím vznikla i vysoká nezaměstnanost v Havířově. Ta může být jen obtížně kompenzována rozvojem průmyslu ve vlastním městě, protože chybí potřebné rozvojové prostory. V současné době má Statutární město Havířov asi 41 tisíc ekonomicky aktivních obyvatel, z toho je cca 8 tisíc nezaměstnaných.

Proti jiným menším nebo srovnatelným městům je v Havířově mnohem méně průmyslových závodů a podniků i v méně pestré škále odvětví. Teprve v posledních letech dochází ve městě k rozvoji podnikatelských aktivit. Ekonomika

města je charakteristická **velkým počtem malých ekonomických subjektů**, převážně charakteru služeb a řemeslné výroby. Tím je dána i poměrně velká nasycenost služeb a poněkud omezené možnosti jejich rozvoje za stávajícího stavu. Velká část obyvatel i nadále dojíždí za prací do blízkého okolí.

Mezi významné investice města patří v poslední době Regenerace panelového sídliště Šumbark, revitalizace centra města, rekonstrukce letního koupaliště Šárka, či výstavba obytné lokality Osinky. Co se týče hospodaření, rozpočet města v letech 2001–2008 vykazoval střídavě přebytek i deficit (viz Graf 2.1), ale rozpočtový deficit byl vždy finančně zajištěn z vlastních zdrojů (účelových fondů) a město nemuselo k jeho řešení použít vnějších finančních zdrojů (úvěr nebo půjčku). Ukazatel dluhové služby je v současnosti na úrovni 2,88 % (rok 2006), což svědčí o velmi dobré finanční situaci města.

Graf 2.1-Rozpočet města v letech 2001 – 2008

Zdroj: Rozpočet města, vlastní zpracování

Pozn. * návrh rozpočtu

2.1.4 Obyvatelstvo

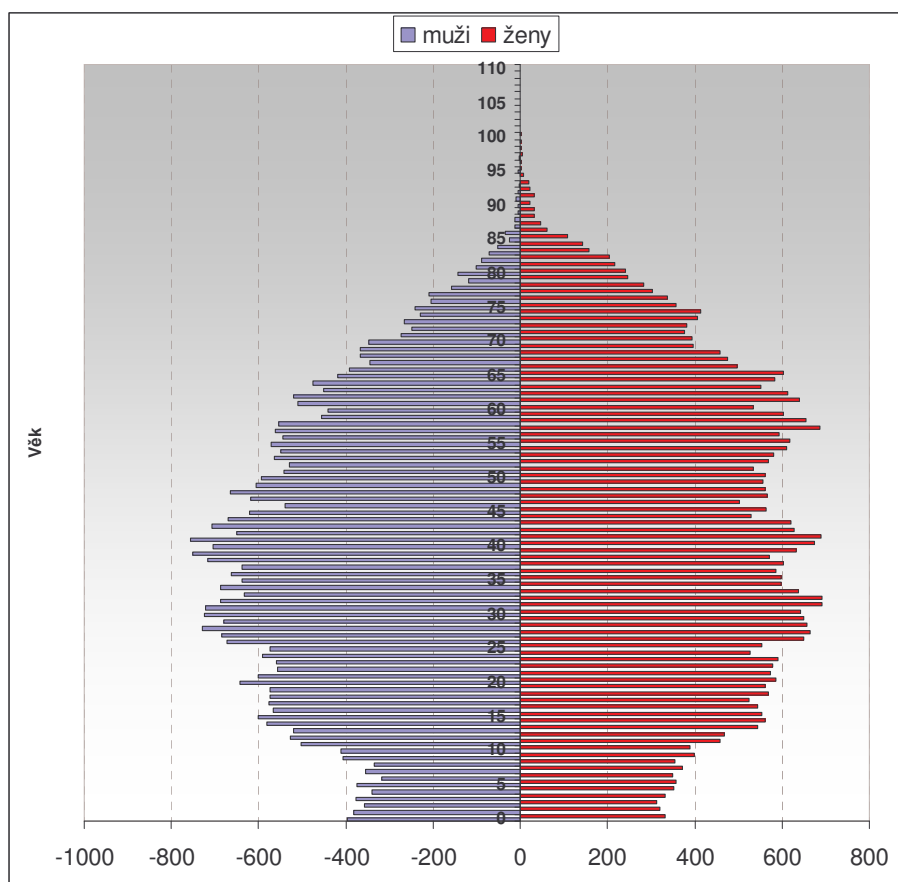
Podle počtu obyvatel je Havířov 11. největší město České republiky (údaje k 1. 1. 2007). Počtem obyvatel se řadí do skupiny krajských měst. V Moravskoslezském kraji je druhým největším městem podle počtu obyvatel. Jeho plošná rozloha je ale velmi malá na město s tak početným obyvatelstvem. Z toho vyplývá extrémně vysoká hustota obyvatel, která je s cca 2750 obyvateli / km² nejvyšší v České republice. Počet obyvatel města prudce rostl až do roku

1878 (viz Graf 2.2), kdy dosáhl svého maxima, 92 776 obyvatel. V 80. letech poté došlo ke kolísání, a od počátku let devadesátých počet obyvatel, až na drobné odchylky kolem roku 1995, trvale klesá. To je způsobeno jednak poklesem porodnosti ve městě (což je i celorepublikový trend), a jednak vlivem migrace.

Graf 2.2-Vývoj obyvatelstva v letech 1971 – 2006

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Graf 2.3-Věkové složení obyvatelstva dle SLDB 2001

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Obecným trendem věkového rozdělení obyvatelstva je pokles procentního zastoupení dětí a vzrůst počtu seniorů nad 60 let. Demografická struktura havířovského obyvatelstva (viz Graf 2.3) značným způsobem ovlivňuje sociální situaci města. Věková pyramida dle SLDB v roce 2001 vykazuje **regresivní typ** věkové struktury. Z hlediska celkového vývoje města zastává vliv jeho sociální oblasti jednu z nejvýznamnějších rolí. Za svou krátkou historii se Havířov zatím se sociální problematikou, co se týče péče o seniory, téměř nesetkal. Když bylo město založeno, věkový průměr zde byl 23,5 roku. Město bylo plné zdravých, mladých lidí, kteří sem přicházeli za prací a moderním bydlením, zakládali rodiny. Až s postupem času, který přinesl rychlý nárůst průměrného věku obyvatel Havířova (v roce 2005 už byl průměrný věk 39 let), se začalo město potýkat s problémy stáří. Je zřejmé, že sociální problematika se bude čím dál více dostávat do popředí zájmu. V současnosti je podíl seniorů na celkovém počtu obyvatel města 20%. Zvláštní oblastí města, z hlediska věkového rozdělení, je Šumbark. Tam je podíl seniorů 10%. Je to způsobeno tím, že Šumbark byl poslední místo hromadné výstavby, která byla osídlena zejména mladými lidmi. Vzdělanostní úroveň obyvatelstva Havířova je obdobná jako krajský průměr. Například vysokoškolsky vzdělaných obyvatel města je 7,58%, zatímco v Moravskoslezském kraji je jich 7,8% (údaje ze SLDB 2001).

2.1.5 Možné směry rozvoje

Vzhledem ke specifickému charakteru města je zřejmé, že strategické plánování bude zaměřeno na poněkud jiné cíle, než je tomu například u starších průmyslových měst. Není příliš pravděpodobné, že se Havířov může zbavit v dohledné době svého charakteru sídlištního a satelitního města. Některé nevýhody, které z tohoto charakteru vyplývají, by měly být kompenzovány cíleným rozvojem, zaměřeným na **služby a výrobu, výzkum a vzdělávací instituce** (zejména vysokoškolského charakteru). Aktivita tohoto druhu je totiž možno rozvíjet i ve městě s nedostatkem rozvojového prostoru. Je ale nutno počítat s tím, že významná část ekonomicky aktivních obyvatel bude nadále zaměstnána v sousedících městech, zejména v Ostravě. Velký důraz by měl být také kladen na kvalitu **sociálních služeb, bydlení, kulturního, sportovního a rekreačního**

vyžití, image města. Pozitivní je skutečnost, že v rámci Ostravské aglomerace si Havířov udržuje pověst města s nejkvalitnějším bydlením, relativně čistým prostředím a dobrým rekreačním zázemím. Tento příznivý stav by měl být tedy nadále udržován či ještě zlepšován.

Co se týče potřeby dat pro strategické plánování, je třeba velké množství dat různého charakteru. Některá tato data má MMH přímo k dispozici, neboť s nimi pracují jednotlivé odbory v rámci jejich činnosti. Další data jsou obsažena v již existujících dílčích rozvojových dokumentech. Ostatní data je třeba čerpat z jiných zdrojů, ať už se jedná o Český statistický úřad, příspěvkové organizace města, či jiný externí zdroj. Neméně důležitým zdrojem informací pro rozhodování o budoucím vývoje města jsou sociologické výzkumy obyvatelstva města. Podrobný rozbor těchto zdrojů obsahuje kapitola 3.

2.2 Charakteristika a úloha Magistrátu města Havířova

Postavení a působnost Magistrátu statutárního města Havířova (dále jen MMH) je stanovena zejména zákonem č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů a dalšími právními předpisy, které se k jeho činnosti a působnosti vztahují.

MMH vykonává samostatnou působnost a přenesenou působnost v základním rozsahu pro územní obvod statutárního města Havířova. MMH vykonává přenesenou působnost v rozsahu obecního úřadu obce s rozšířenou působností a pověřeného obecního úřadu v územním obvodu statutárního města Havířova a obcí Albrechtice, Horní Bludovice, Horní Suchá a Těrlicko.

MMH v oblasti samostatné působnosti plní úkoly, které mu uložilo zastupitelstvo nebo rada města a pomáhá výborům a komisím v jejich činnosti. MMH v oblasti přenesené působnosti vykonává státní správu s výjimkou věcí, které patří do působnosti jiného orgánu města.

2.3 Organizační schéma Magistrátu města Havířova

MMH tvoří primátor, náměstci primátora, tajemník magistrátu a zaměstnanci města, kteří jsou zařazeni do magistrátu. MMH je členěn na odbory a oddělení. Postavení odboru ve smyslu zákona mají též odborné útvary magistrátu s jiným názvem než odbor, stanoví-li tak zvláštní zákon (např. stavební úřad aj.). Odbory se mohou členit na oddělení. V rámci magistrátu existují oddělení, která nejsou začleněna do žádného odboru (samostatná oddělení)¹.

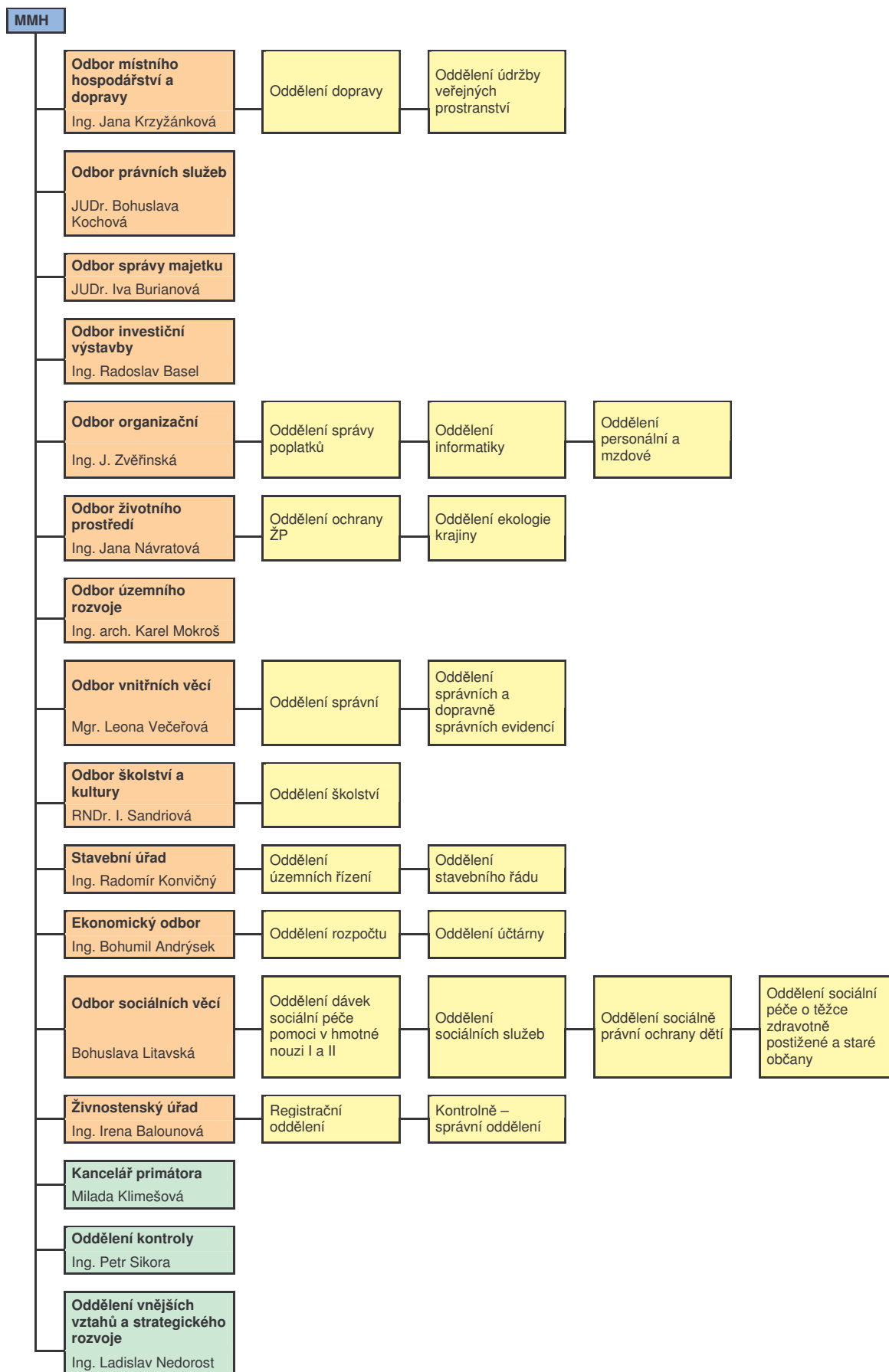
MMH se člení na tyto **odbory**:

- odbor místního hospodářství a dopravy (OMHD)
- odbor právních služeb (OPS)
- odbor správy majetku (OSM)
- odbor investiční výstavby (OIV)
- odbor organizační (ORG)
- odbor životního prostředí (OŽP)
- odbor územního rozvoje (OÚR)
- odbor vnitřních věcí (OVV)
- odbor školství a kultury (OŠK)
- stavební úřad (SÚ)
- ekonomický odbor (EO)
- odbor sociálních věcí (OSV)
- živnostenský úřad (ŽÚ)

a **samostatná oddělení**:

- kancelář primátora (KP)
- oddělení kontroly (KON)
- oddělení vnějších vztahů a strategického rozvoje (VVSR)

¹ Je nutno poznamenat, že na základě personálního auditu provedeného na MMH dochází s účinností od 1. 5. 2008 k organizačním změnám, tato organizační struktura tedy nebude nadále existovat.

Obrázek 2.1-Organizační schéma MMH
Zdroj: Webové stránky MMH, vlastní zpracování

2.4 Stávající rozvojové dokumenty

Město Havířov má v současnosti k dispozici tyto rozvojové dokumenty:

Strategický plán města – 1. etapa Strategického plánu ekonomického rozvoje města (SPERM I) byla schválena Zastupitelstvem města Havířova na svém 19. zasedání dne 4. 4. 2005 pod číslem usnesení 819/19/ZM/05. Vymezené cíle stanovené v rámci I. etapy Strategického plánu ekonomického rozvoje města Havířova slouží jako podklady pro následná koncepční rozhodnutí do doby ukončení II. etapy SPERM.

Generel cyklistické dopravy (GCD) – schválen v červnu 2004, jeho platnost byla stanovena shodně s platností návrhu územního plánu, tj. rok 2015. Během konceptu byly zorganizovány tři projednání: s dotčenými orgány státní správy a samosprávy a s Lesy ČR, se samosprávou okolních měst a obcí, a s občany. Na základě výsledků projednání konceptu byl materiál dopracován jako podklad zejména ke změnám ÚPD města. Na základě projednání v Radě města Havířova byl návrh rozšířen o návrh propojení města s Těrlickou a Žermanickou přehradou. Smyslem vytvoření generelu cyklistické dopravy města Havířova je zejména navrhnout kvalitní napojení města na stávající a výhledovou evropskou, republikovou (dálkovou), regionální a místní cyklistickou síť v okolí města a navrhnout síť cyklistických komunikací v městě Havířově zajišťujících potřeby denní dojížděky i rekreace občanů města. Generel by též měl sloužit jako podklad pro změnu územně-plánovací dokumentace a strategický plán města. Měl by umožnit městu Havířovu podání žádostí o dotace z fondů, umožňujících výstavbu cyklistických stezek a tras.

Strategický plán rozvoje cyklistické dopravy (SPRCDMH) – podnět pro tvorbu Strategického plánu rozvoje cyklistické dopravy a Generelu cyklistické dopravy (GCD) jako podkladu pro tvorbu SPRCDMH města Havířova vznikl v dubnu 2003, kdy bylo schváleno jejich pořízení zastupitelstvem města Havířova. Nejdůležitějším podkladem pro tvorbu osnovy SPRCDMH a GCD se stal pilotní projekt "Strategický plán rozvoje cyklistické dopravy města Olomouce" a Národní

strategie rozvoje cyklistické dopravy České republiky, schválené usnesením vlády ČR dne 7. července 2004 č. 678 a územní plán města Havířova. GCD se stal základem pro tvorbu strategie rozvoje cyklistické dopravy

Územní plán – byl schválen Zastupitelstvem města Havířova dne 16. 12. 1999, schválená Zastupitelstvem města Havířova dne 6. 12. 1999. Územní plán byl průběžně aktualizován v letech 2000–2005. Jeho součástí jsou dokumenty Územní plán zóny "Havířov-Životice, lokalita Za Merkurem, Regulační plán „Sorela“ a Regulační plán „Regenerace panelového sídliště Šumbark II“.

Energetická koncepce – územní energetická koncepce města Havířov byla schválena v září 2004 v souladu s Nařízením vlády č. 195 ze dne 21. 5. 2001, kterým se stanoví podrobnosti územní energetické koncepce. Zpracovatelem energetické koncepce je KARBON INVEST, a.s. & ORTEP s.r.o.

Koncepce bydlení – byla přijata v září 2005. Zpracovatelem je Ekonomická fakulta VŠB-TU Ostrava. Hlavním záměrem koncepce bydlení ve Statutárním městě Havířově je hospodaření s bytovým fondem, který bude svou strukturou odpovídat potřebám nabídky a poptávky po bytech s tím, že také bude odpovídat potřebám pro vyrovnávání situace na trhu s byty v okrajovém pásmu sociálních skupin s nízkými příjmy a seniorů.

Komunitní plán – vytvořen v prosinci 2005. obsahuje konkrétní cíle a opatření k řešení nepříznivých sociálních situací, ve kterých se občané ocitnou, anebo se v průběhu života mohou ocitnout. Smyslem a cílem plánování bylo zohlednit konkrétní místní situace a potřeby jednotlivých cílových skupin uživatelů sociálních služeb. Zpracovaný Komunitní plán rozvoje sociálních služeb je podle potřeb každoročně průběžně upřesňován.

Koncepce tělovýchovy a sportu města Havířova – zpracovatelem je Sportovní komise při RMH. Tato koncepce navazuje na stávající Koncepci města Havířov v oblasti tělovýchovy a sportu z roku 1995, která je aktualizována a je proveden nástin cílů a záměrů města Havířova pro léta 2006–2015. Cílem koncepce je navrhnout kroky, které by mělo město Havířov učinit, aby se situace v

havířovské tělovýchově a sportu trvale zlepšovala, a to na úroveň významu a postavení města Havířova v regionu a porovnatelnou s vyspělými zeměmi EU.

Koncepce kultury – analyzuje současný stav kultury ve městě, vymezuje základní cíle jejich rozvoje ve střednědobém horizontu (do roku 2010) a stanovuje odpovídající postupy vedoucí k naplnění těchto cílů. Koncepce si stanovuje za cíl podporovat tvůrčí kulturní aktivity, prezentaci výsledků kulturních aktivit, rovnocenný přístup ke kulturním hodnotám, kulturní výměnu, péči o hmotné kulturní dědictví, lokální kulturní tradice, kulturní aktivity plnící současně více funkcí a sloužící jako prostředek kultivace člověka.

3 Zdroje dat

Tato kapitola se zabývá samotným průzkumem možných zdrojů dat, která jsou nezbytná pro potřeby tvorby strategického plánu obce. Tato data mohou pocházet z různých zdrojů, jak již bylo naznačeno v kapitole 1.4.4. Obce jednak mohou využívat vlastní zdroje dat, čímž je zaručena určitá spolehlivost, rychlost a též finanční výhodnost, a jednak zdroje z různých externích institucí. Dalším možným zdrojem dat jsou sociologické průzkumy, prováděné ve městě buď svépomocí, nebo pomocí externí firmy.

Pro účely této práce byly zdroje dat rozděleny podle hlediska vzniku dat na:

a) externí zdroje dat – státní instituce, samosprávné instituce a další externí zdroje; data z těchto zdrojů nejsou v rámci běžné činnosti MMH sledována, jsou shromažďována a využívána pouze pro potřeby tvorby strategického plánu města;

b) interní zdroje dat – zahrnují data, s nimiž se průběžně pracuje na jednotlivých odborech Magistrátu města Havířova v rámci výkonu státní správy a samosprávy. U těchto je rozlišeno, zda k jejich vzniku dochází přímo v rámci činnosti MMH a jsou to tedy data primární, či jsou pro potřeby odborů MMH čerpána z různých institucí jako agregovaná data. Dále sem patří data obsažená v dílčích a pomocných strategických dokumentech;

c) data vzniklá na základě sociologických průzkumů města.

Informace o externích zdrojích dat byly pro potřeby práce zjišťovány jednak samostatným průzkumem, a dále formou konzultací na Oddělení vnějších vztahů a strategického rozvoje MMH s p. Ing. Zahrajem. Co se týče interních zdrojů, stěžejním úkolem bylo zjistit, která data jsou vedena přímo na odborech Magistrátu, a následně vyhodnotit, která z nich mohou sloužit pro potřeby strategického plánování. Tento průzkum byl prováděn pomocí dotazníku, předkládaného vedoucím jednotlivých odborů či jiným pověřeným osobám. Při zjišťování, jaká data jsou obsažena v dílčích a pomocných strategických

dokumentech, bylo čerpáno z webových stránek Magistrátu města Havířova a následně opět konzultováno s p. Ing. Zahrajem. Informace o sociologických průzkumech města byly také získány na Oddělení vnějších vztahů a strategického rozvoje MMH.

3.1 Externí zdroje

Úvodem je třeba říci, že tato kapitola neobsahuje přehled všech externích zdrojů, které jsou pro potřeby strategického plánování města Havířov skutečně využívány. Důvodem je to, že by bylo velice obtížné zjistit, protože takových zdrojů je příliš mnoho. V průběhu tvorby strategického plánu jsou informace zjišťovány průběžně podle potřeby zejména na Internetu, a to z mnoha různých oblastí socioekonomické sféry. Navíc ne všechna data, která jsou zjišťována, jsou následně pro strategický plán použita. Vyčerpávající přehled by přesahoval obsah této práce, proto uvádím pouze nejdůležitější zdroje, které Magistrát města pro své potřeby využívá.

3.1.1 Ministerstvo práce a sociálních věcí (úřady práce)

MPSV má k dispozici zejména údaje o registrované nezaměstnanosti. Údaje sice nejsou mezinárodně harmonizované, jejich výhoda je ale v tom, že poskytují informace za všechny registrované nezaměstnané, a to podle místa jejich bydliště. Tyto údaje jsou volně dostupné na portálu MPSV. Data jsou aktualizována měsíčně. V rámci úřadů práce lze zjišťovat údaje i za menší územní jednotky než obce (např. městské obvody). Je možno zjistit:

- míru nezaměstnanosti dle obcí, mikroregionů, okresů, regionů NUTS 1 až NUTS 3; strukturu nezaměstnaných podle pohlaví, věku a vzdělání a vybraných skupin, jako jsou absolventi škol, občané se změněnou pracovní schopností; počty volných pracovních míst a počty uchazečů připadajících na jedno pracovní místo; objem vyplacených podpor v nezaměstnanosti.

3.1.2 Český statistický úřad

Český statistický úřad (ČSÚ) byl zřízen jako ústřední orgán státní správy zákonem České národní rady č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných

ústředních orgánů státní správy, ve znění pozdějších předpisů. Působnost úřadu stanoví zákon č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, v platném znění a další právní předpisy.

ČSÚ shromažďuje, zpracovává a poskytuje informace z oblasti demografie, kultury, školství, zdravotnictví, ekonomiky, trhu práce, vědy a výzkumu, zemědělství, a to jak na celostátní, tak na regionální úrovni (krajské pobočky). Vytváří a spravuje statistické klasifikace, statistické číselníky, statistické registry a poskytuje z nich informace. Přiděluje identifikační čísla právnickým osobám a fyzickým osobám, které provozují podnikatelskou činnost, pokud jim je nepřiděluje rejstříkový soud nebo živnostenský úřad. Vytvořené statistické informace úřad zveřejňuje prostřednictvím publikací, rychlých informací vydávaných ve zvláštním režimu, tiskových zpráv a na internetu.

Nejpodrobnější data poskytuje **Sčítání lidu, domů a bytů (SLDB)**, které obsahuje údaje o obyvatelstvu (ty jsou zde přehledně rozčleněny dle pohlaví a rodinného stavu dotazovaného obyvatelstva, věku, stupně vzdělání, národnosti, náboženského vyznání, ekonomické aktivity; ekonomicky aktivní dle odvětví), vyjížděče do škol a do zaměstnání, domácnostech a bytovém fondu, technickém vybavení bytů apod. Tato data jsou shromažďována za jednotlivé domácnosti ČR. Velkou nevýhodou je to, že SLDB je prováděno zhruba jednou za 10 let, a jsou tedy pro potřeby strategického plánování málo aktuální. I přesto představuje základní a nejdůležitější datový zdroj, ze kterého jsou informace pro strategický plán čerpány.

ČSÚ provádí čtvrtletně tzv. **Výběrové šetření pracovních sil (VŠPS)**. VŠPS obsahuje údaje o zaměstnanosti, nezaměstnanosti a dojížděče do zaměstnání za výběrový soubor (cca 25 000) domácností. Je použita metodologie schválená ILO (Mezinárodní organizace práce). Databáze poskytuje data relevantní za území kraje (NUTS 3) a vyšší (NUTS 2 i NUTS 1). Data jsou uspořádána podle místa bydliště a pracoviště dotázaného.

ČSÚ rovněž vede databázi **MOS** (Městská a obecní statistika), databázi ukazatelů za obce, která je aktualizována každoročně. Databáze obsahuje za

každou obec indikátory sčitatelné od obcí směrem k větším územím až po úroveň ČR (např. počet obyvatelstva). Obsahuje několik set ukazatelů vedených v časových řadách od roku 1993. K dispozici jsou i data za seskupení obcí, např. za území, na kterém působí obec s rozšířenou působností. Mezi zdroje MOS/MIS patří výstupy ČSÚ, rezortní výkaznictví, došetřování na obcích. Databáze je veřejně přístupná na webových stránkách českého statistického úřadu ve formě tabulek za jednotlivé obce. Obsahuje údaje o obyvatelstvu, bytech, pozemcích, technické vybavenosti, školství, kultuře, zdravotnictví, sportu a dalších oblastech socioekonomické sféry.

Okresní statistiky ČSÚ jsou zdrojem pro databázi **KROK** (Kraje a okresy), která obsahuje ukazatele za okresy a kraje, údaje získané agregací z jednotlivých obcí sčitatelné až do úrovně ČR, údaje zjištěné až na určité regionální úrovni (okresu nebo kraje - např. údaje z výběrových zjišťování) a sčitatelné až do úrovně ČR a data získaná desagregací celostátních dat (například údaje o regionalizovaném HDP). Datová báze obsahuje cca 1200 ukazatelů vedených v časových řadách zpravidla od roku 1995 a rozdělených do 29 kapitol. Některé kapitoly jsou ještě strukturovány do podkapitol. Údaje jsou sčitatelné do úrovně krajů (regiony NUTS 3) a do regionů soudržnosti (NUTS 2) a také do regionu NUTS 1. V agregované podobě je tato databáze volně dostupná na webových stránkách *Integrovaného regionálního informačního systému (IRIS)*. Pro potřeby strategického plánování obcí má tato databáze však jen omezenou využitelnost, protože neobsahuje údaje za úroveň NUTS5. Je tedy vhodná spíše pro případné srovnání, ačkoliv toto také není obvykle využíváno.

Nově se v rámci činnosti ČSÚ vyskytuje tzv. **Veřejná databáze ČSÚ**. Byla vytvořena za účelem prezentace statistických údajů zejména pro laickou i odbornou veřejnost. Je dostupná v elektronické podobě na webových stránkách ČSÚ. Obsahuje pouze agregovaná data, a to za všechny sledované úseky statistiky. Zdrojem údajů pro veřejnou databázi jsou jednak výsledky zpracování statistických úloh ČSÚ, a dále různé externí a administrativní zdroje, zejména z dalších pracovišť státní statistické služby.

K dispozici jsou tabulky, grafy a mapy, které je možno vyhledat podle území, období nebo podle sledovaného segmentu (obyvatelstvo, životní prostředí, ceny apod.). Údaje jsou veřejně přístupné a pravidelně se aktualizují.

Při analýze podnikatelského prostředí ve městech neexistují potřebná data o podnikatelských subjektech. V oficiálních statistikách sledovaných ČSÚ, které bývají většinou jediným zdrojem dat, jsou údaje o podnikatelských subjektech vedena v databázi **RES (Registr ekonomických subjektů)**.

Registr ekonomických subjektů vedený statistickým úřadem podle §20 zákona č.89/1995 Sb., o státní statistické službě, je v rozsahu stanoveném tímto zákonem veřejným seznamem. Registr se pravidelně aktualizuje a každé čtvrtletí jsou k dispozici informace o počtu evidovaných subjektů podle vybraných základních třídících hledisek.

Údaje o ekonomickém subjektu jsou veřejné a je možno je poskytnout každému, kdo o to požádá buď bezplatně nebo za sjednanou cenu jednotlivě za ekonomický subjekt ve formě výpisu z RES nebo ve formě datového souboru v dané struktuře v rozsahu celého RES nebo definované podmnožiny. Databáze RES a číselníky jsou k dispozici ve formátu *.DBF a *.TXT. Tím je zajištěna jejich přehlednost a snadná operovatelnost. Uživatelé, kteří potřebují informace z RES, mají možnost objednat si kompletní databázi nebo výběr z této databáze podle vlastního specifického požadavku, např. vyhledat konkrétní firmy podle IČO, názvu, okresu nebo oboru činnosti (lze i provést výběr kombinací těchto kritérií). Celý registr je distribuován na CD-R, výběry z registru podle zadaných kritérií na disketách. Aktualizovaná verze registru je k dispozici v měsíční periodicitě. Kompletní RES je distribuován jako produkt RES-MS, který obsahuje databázi, číselníky a prohlížeč pro komfortní práci s databází.

Přímo na webových stránkách českého statistického úřadu lze v subjekty registru vyhledávat podle IČO, obchodní firmy (názvu), právní formy a okresu. Údaje v RES obsahují název firmy, IČO, datum vzniku, způsob vzniku, právní formu, činnost firmy dle OKEČ, orientační počet zaměstnanců (dle skupin), adresu firmy, datum aktualizace a další údaje.

Díky tomu, že je v RES uvedena adresa podnikatelského subjektu a jeho další údaje, je možno snadno podnikatele kontaktovat a tím si zajistit zdroj dat pro různé statistické průzkumy a šetření. Problémem je však kvalita a aktuálnost údajů v RES. Ačkoliv dle zákona č.89/1995 Sb., o státní statistické službě je registr českým statistickým úřadem každoročně aktualizován (ČSÚ je oprávněn jednou do roka požádat ekonomický subjekt o sdělení potřebných údajů a ekonomický subjekt je povinen jeho žádosti ve stanovené lhůtě vyhovět), může se stát, že oslovený podnikatelský subjekt již neexistuje. Pro město je ovšem dosud RES jediný zdroj údajů o podnikatelských subjektech, pokud si nevytvoří vlastní databázi. Z tohoto důvodu v rámci městských složek plánování a rozvoje města by měla být zaměřena pozornost na pravidelný monitoring nejvýznamnějších podnikatelských subjektů ve městě a v jeho bezprostředním okolí.

Existuje také tzv. **Administrativní registr ekonomických subjektů (ARES)** ve formě webových stránek provozovaných pod záštitou Ministerstva financí. Všechny údaje, které ARES zpřístupňuje, mají pouze informativní charakter a nemají charakter úřední listiny. Jejich výpis (prostřednictvím ARES) proto nemůže být použit jako průkazní materiál pro úřední jednání.

Účelem provozování aplikace je poskytnout rychlé a obecně dostupné informace o jednotlivých subjektech. K tomuto účelu není pro běžného uživatele přístup k aplikaci ARES omezen. Jelikož databáze ARES využívá více zdrojů dat, lze v ní vyhledávat podle více kritérií: obchodní firma (název), IČO, finanční úřad, obec, ulice, číslo domu, právní forma a OKEČ. Po nalezení příslušného subjektu je u něj také uveden odkaz na zdroje, ze kterých byla data čerpána.

ARES pro svůj registr využívá těchto zdrojů: majoritní zdroje – *Obchodní rejstřík* (OR), vedený rejstříkovými soudy, *Živnostenský rejstřík* (RŽP), vedený živnostenskými úřady, *Registr ekonomických subjektů* (RES), vedený Českým statistickým úřadem, *Registr církví a náboženských společností* (RCNS); další zdroje - *Registr plátců daně z přidané hodnoty a spotřební daně* (DPH a SD), *Centrální evidence dotací z rozpočtu* (CEDR), *Centrální evidence úpadců* (CEU), *Účelový registr organizací systému ARIS* (RARIS), *Středisko cenných papírů*

(SCP) o majoritních majitelích akcií a dalších údajích, *Seznam devizových míst a licencí* (SDML), *Seznam politických stran a hnutí* (PSH), *Seznam občanských sdružení a spolků* (OSS), *Seznam pojišťoven a zajišťoven* (PZ), *Seznam odpovědných pojistných matematiků* (OPM), *Registr pojišťovacích zprostředkovatelů a likvidátorů pojistných událostí* (ISPOZ); kontrolní zdroj – *Územně identifikační registr adres* (UIR-ADR); samostatná dceřiná aplikace – *Údaje Střediska cenných papírů* (SCP) o majoritních majitelích akcií a dalších údajích.

Problémem ARES je to, že neumožňuje pořizovat výpisy ve formě databáze, a tak zajistit snadnou práci s daty. Je určena pouze pro práci s jednotlivými údaji o konkrétních podnikatelských subjektech. Proto je vhodný spíše jako případný doplňkový zdroj informací.

3.1.3 Creditinfo Czech Republic

Dalším zdrojem, z něhož MMH čerpá data pro strategické plánování, je tato instituce, která poskytuje každoročně obcím, městům s rozšířenou působností a krajům analýzy „Municipality“. Ty mohou být využívány jednak jako zdroj dat pro další analytickou práci obecních, městských i krajských úřadů, a jednak jako materiál k prezentaci pro veřejnost na internetových stránkách. Analýza obsahuje podstatné údaje týkající se *demografie, financí, podnikatelských subjektů v časové řadě tří roků, občanské vybavenosti, dopravní infrastruktury a složení zastupitelstva*.

Tyto údaje jsou většinou uváděny s porovnáním v rámci kraje či celé ČR. Zajímavé je grafické porovnání obcí v každém kraji podle 16 kritérií, přičemž údaje jsou vždy přepočteny na 1 nebo 1000 obyvatel. Pro každou obec je zde také vypočítán ukazatel dluhové služby. Podklady jsou čerpány zejména z informační databáze MOS ČSÚ, finanční údaje poskytuje databáze Market Line Professional, jejímž zdrojem je Ministerstvo financí ČR. Nejedná se tedy o nové informace, ale o jakousi agregaci údajů z různých datových zdrojů, které mohou sloužit obcím jako přehledný doplňkový zdroj dat.

3.1.4 Ostatní externí zdroje

Jedná se například o **příspěvkové organizace, kulturní zařízení, zdravotnická a sociální zařízení, místní podniky** a další. Tyto instituce mohou být zdrojem dat, která nejsou jinde dostupná, ale problémem je to, že nejsou povinny některé informace zveřejňovat a poskytovat. Je tedy obtížné taková data získat a záleží spíše na konkrétním subjektu, zda je ochoten pro potřeby strategického plánování obce své údaje poskytnout.

Zvláštním zdrojem externích dat jsou **strategické plány a ročenky jiných obcí**. Tyto dokumenty jsou využívány v rámci benchmarkingu pro srovnání se strategickým plánem města Havířova a některé poznatky, zjištěné při studiu těchto dokumentů, mohou být následně využity např. ve formě konkrétních opatření SP města Havířova.

V neposlední řadě jsou zdrojem dat též **strategické dokumenty vyšší úrovně**, na které by strategický plán města měl navazovat, a tudíž jeho priority a opatření musí respektovat obecné rozvojové cíle těchto dokumentů. To znamená, že při určování cílů, priorit a opatření SP města je nutné znát strategické dokumenty vyšších úrovní a čerpat z nich informace.

Speciálním zdrojem dat jsou tzv. **monitorovací ukazatele**. Každý strategický dokument postupuje od obecně vyjádřených záměrů k záměrům realizačním, které mají uskutečnit konkrétní změny přispívající ke zlepšení, nebo udržení současného stavu. Aktivita, pomocí kterých se těchto změn dosahuje, musí tedy být průběžně kontrolovány, což je úkolem monitoringu. Pro monitorování těchto aktivit se užívají právě monitorovací ukazatele, což jsou zpravidla kvantitativní ukazatele, které dobře postihují plnění cíle. Slouží tedy ne pro potřeby socioekonomické části strategického plánu, ale ke kontrole a zhodnocení, jak plnění předchozí strategie probíhá. Jsou ovšem možné pouze u takových cílů, které kvantitativní hodnocení umožňují.

3.2 Interní zdroje

Interní zdroje dat zahrnují data, která jsou vedena průběžně na jednotlivých odborech Magistrátu města Havířova v rámci výkonu státní správy a samosprávy. Dále sem patří data obsažená v dílčích a pomocných strategických dokumentech, o nichž pojednávala kapitola 2.4.

3.2.1 Data vedená průběžně na odborech MMH

Metodika dotazníkového šetření

Součástí této práce je podrobný **průzkum dat**, vedených na jednotlivých odborech Magistrátu města Havířova v rámci jejich činnosti. Tento průzkum byl uskutečněn v období 12/2007 – 03/2008 formou dotazníku – tabulky. Po dohodě byly vybrány jednotlivé atributy dat, které se dotazníkovým šetřením zkoumaly a které byly uznány jako nejdůležitější pro posouzení vhodnosti jednotlivých dat pro strategické plánování. Jsou to následující atributy:

1. Forma dat
2. Popis dat
3. Frekvence sběru/aktualizace
4. Zdroj dat
5. Spolehlivost
6. Použitá výpočetní technika
7. Využití dat
8. Stupeň utajení

Dotazníky byly předkládány vedoucím jednotlivých odborů, případně jiným kompetentním osobám. Výjimkou byl Odbor právních služeb. Na tomto odboru nebylo dotazníkové šetření provedeno, protože z důvodu specifické činnosti odboru zde nejsou vedena data pro strategické plánování (náplní činnosti je poskytování právních služeb pro potřeby MMH a příspěvkových organizací, jejichž

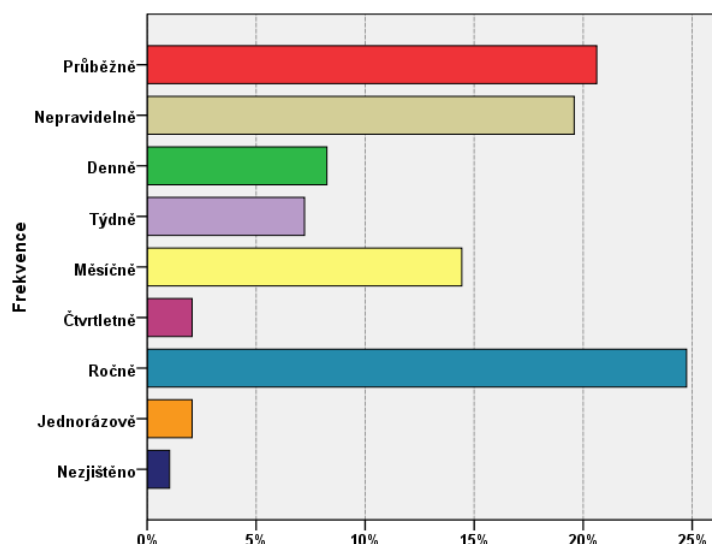
zřizovatelem je statutární město Havířov). Celkově bylo tedy vyhodnoceno 12 dotazníků. Pro hodnocení výsledků šetření je nutné podotknout, že ne na všech odborech byla do dotazníku vyplněna všechna data, se kterými se na daném oboru pracuje. Po dohodě s vedoucími odborů byla na mnoha odborech v dotazníku uvedena pouze ta data, u kterých se předpokládalo, že mohou sloužit pro potřeby strategického plánování, a byla vypuštěna data, která pro tyto účely zjevně neslouží. Uvést všechna data, která odbor vede, by totiž bylo v mnohých případech velmi časově i personálně náročné, a pro potřeby této práce také zbytečné.

Údaje o datech vedených na MMH byly zpracovány v programu SPSS 16.0 (software k analyzování statistických dat). Na základě zhodnocení všech atributů v dotazníku byla následně data roztríděna na ta, která jsou vhodná pro potřeby strategického plánování, a na ostatní. Forma dotazníku a kompletní výčet zjištěných dat jsou uvedeny v příloze.

Výsledky průzkumu interních zdrojů dat

Dotazníkovým šetřením bylo zjištěno, že nejčastější formou, ve které se data na MMH vyskytují, jsou evidence (17,5%), složka, tabulka, výkaz, databáze, kartotéka. Některé druhy dat jsou vedeny ve specifické formě, ale procento výskytu není tak významné (pasport, mapový list).

Graf 3.1 ukazuje, s jakou frekvencí jsou jednotlivá data vedená na odborech MMH sbírána, popř. aktualizována. Převládá roční frekvence (24,7%) a následuje průběžná a nepravidelná frekvence sběru/aktualizace dat. Zjišťování této frekvence je důležité z důvodu zjišťování relevance dat pro strategické plánování – např. výkaz zisků a ztrát za jednotlivé měsíce nemá pro strategické plánování význam, zatímco roční je důležitý. Také data, která jsou sledována s příliš malou frekvencí, jsou málo využitelná, neboť mohou být v době jejich potřeby již zastaralá. Skutečnost, že nejvíce jsou využívána **roční data**, vyjadřuje Tabulka 3.1, ve které je znázorněn vztah mezi frekvencí sběru/aktualizace dat a jejich využitím pro SP.

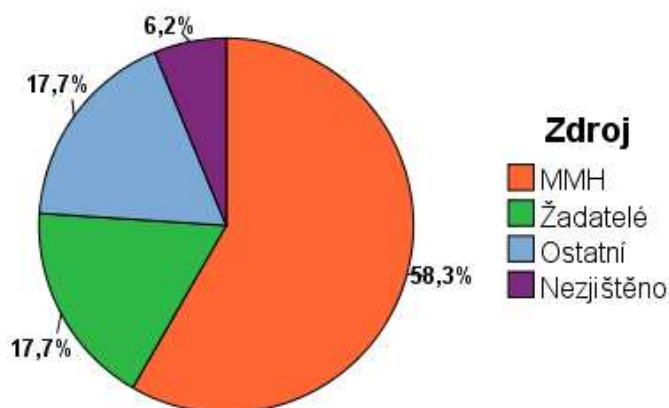

Graf 3.1-Frekvence sběru/aktualizace dat
Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření na MMH

		VyužitíProSP							
		ANO		ANO agregovaná		NE		Total	
		Count	% of Total	Count	% of Total	Count	% of Total	Count	% of Total
Frekvence	Čtvrtletně	1	1,0%	0	,0%	1	1,0%	2	2,1%
	Denně	0	,0%	2	2,1%	6	6,2%	8	8,2%
	Jednorázově	0	,0%	0	,0%	2	2,1%	2	2,1%
	Měsíčně	1	1,0%	2	2,1%	11	11,3%	14	14,4%
	Nepravidelně	1	1,0%	6	6,2%	12	12,4%	19	19,6%
	Nejistěno	0	,0%	0	,0%	1	1,0%	1	1,0%
	Průběžně	3	3,1%	3	3,1%	14	14,4%	20	20,6%
	Ročně	10	10,3%	6	6,2%	8	8,2%	24	24,7%
	Týdně	0	,0%	2	2,1%	5	5,2%	7	7,2%
	Total	16	16,5%	21	21,6%	60	61,9%	97	100,0%

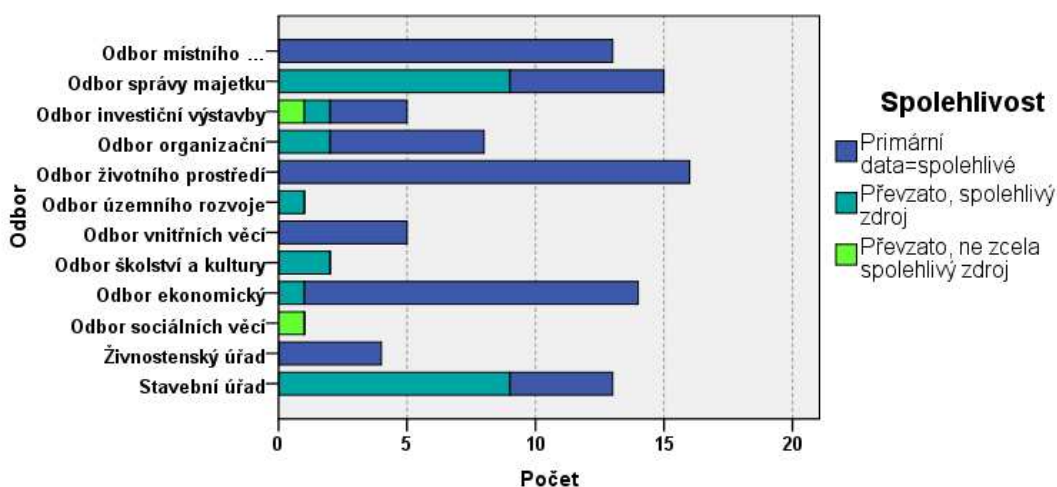
Tabulka 3.1-Frekvence sběru/aktualizace dat a využití dat pro SP
Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření na MMH

Graf 3.2 znázorňuje, z jakých zdrojů jsou čerpána data, zjištěná dotazníkovým šetřením. Největší podíl dat (57,7%) tvoří data **primární**, tedy ta, která vznikají přímo na jednotlivých odborech MMH. Další větší skupinu (17,7%) tvoří taktéž primární data, vzniklá na základě různých **žádostí fyzických či právnických osob** – žadatelů na odborech MMH. Tato data tvoří vlastně podskupinu všech primárních dat. Jedná se například o žádosti o pronájem pozemků města, žádosti o byt, identifikační údaje zhotovitelů staveb apod. 6,2% zdrojů dat nebylo dotazníkovým šetřením zjištěno. Další zdroje dat jsou již různorodé a netvoří žádné početnější skupiny, proto byly pro účely vyhodnocení zahrnuty do položky Ostatní. Jejich kompletní výčet je možno nalézt v Příloze 2.

Graf 3.2-Zdroj dat vedených na MMH
Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření na MMH

V Grafu 3.3 a Tabulce 3.2 vidíme rozdělení dat dle spolehlivosti a odborů. Spolehlivost byla určována tak, že bylo zjišťováno, zda se jedná o data **primární** (tedy spolehlivé), **převzaté z jiného spolehlivého zdroje**, či **převzaté z ne zcela spolehlivého zdroje**. Naprostou většinu (72,2%) tvoří data primární, spolehlivá. Jedná se zejména o data vznikající přímo na MMH. Dále jsou to data převzatá z různých spolehlivých zdrojů (25,8%), například ze školských zařízení, Katastrálního úřadu, Městské realitní agentury, s. r. o. a jiných. Nejmenší skupinu (2,1%) tvoří data převzatá z ne zcela spolehlivého zdroje, zde se jedná například o údaje žadatelů, kteří své údaje mohou uvést nesprávně apod. Souhrnem lze tedy říci, že spolehlivost dat je na všech odborech MMH vysoká.

Graf 3.3-Spolehlivost dat dle odborů
Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření na MMH

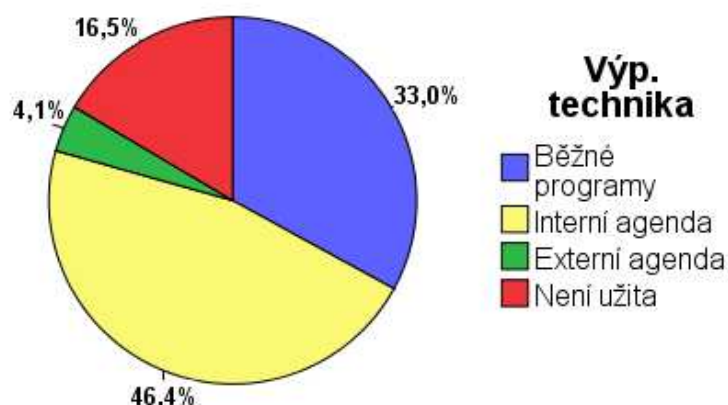
		Spolehlivost							
		Převzato, ne zcela spolehlivý zdroj		Převzato, spolehlivý zdroj		Primární data=spolehlivé		Total	
		Count	% of Total	Count	% of Total	Count	% of Total	Count	% of Total
Odbor	Živnostenský úřad	0	,0%	0	,0%	4	4,1%	4	4,1%
	Odbor školství a kultury	0	,0%	2	2,1%	0	,0%	2	2,1%
	Odbor životního prostředí	0	,0%	0	,0%	16	16,5%	16	16,5%
	Odbor územního rozvoje	0	,0%	1	1,0%	0	,0%	1	1,0%
	Odbor ekonomický	0	,0%	1	1,0%	13	13,4%	14	14,4%
	Odbor investiční výstavby	1	1,0%	1	1,0%	3	3,1%	5	5,2%
	Odbor místního hospodářství a dopravy	0	,0%	0	,0%	13	13,4%	13	13,4%
	Odbor organizační	0	,0%	2	2,1%	6	6,2%	8	8,2%
	Odbor sociálních věcí	1	1,0%	0	,0%	0	,0%	1	1,0%
	Odbor správy majetku	0	,0%	9	9,3%	6	6,2%	15	15,5%
	Odbor vnitřních věcí	0	,0%	0	,0%	5	5,2%	5	5,2%
	Stavební úřad	0	,0%	9	9,3%	4	4,1%	13	13,4%
	Total	2	2,1%	25	25,8%	70	72,2%	97	100,0%

Tabulka 3.2-Spolehlivost dat dle jednotlivých odborů

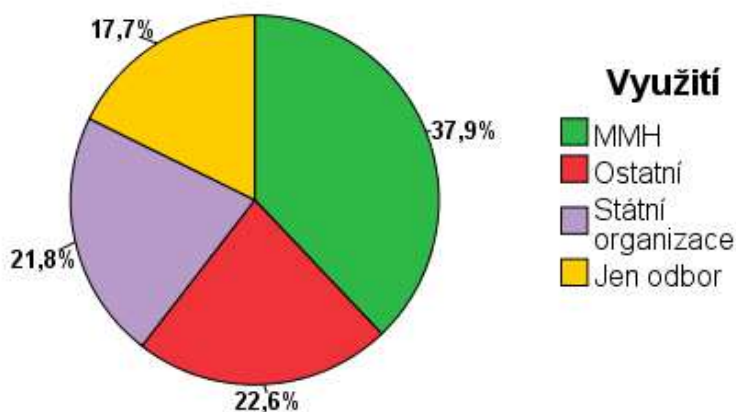
Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření na MMH

Další graf znázorňuje využití výpočetní techniky při zpracování dat, vedených na MMH. Tento atribut byl zvolen spíše jako doplňkový, aby bylo upřesněno, o jakou formu dat se jedná, a také pro posouzení využití výpočetní techniky při zpracování dat. Největší podíl (46,4%) tvoří data, vedená v rámci **interní agendy** (jedná se o agendu specificky vytvořenou pro daný odbor a pouze zde využívanou). To má velkou výhodu v tom, že data jsou vedena přehledně, jsou ihned k dispozici a dobře se s nimi pracuje. Další skupinu tvoří data, zpracovávaná a uchovávaná v **běžných programech** (MS Word, Excel apod.). 16,5% dat tvoří ta, pro jejichž vedení není **žádná výpočetní technika** užitá, jsou vedena v „papírové“ podobě. Jedná se například o různé smlouvy, výkazy, či projektovou dokumentaci. Nejmenší podíl tvoří data, vedená v rámci **externí agendy** (rozsáhlejší agenda, odbor je pouze jedním z uživatelů).

V grafu 3.5 je pak znázorněno využití dat, vedených na MMH. Je patrné, že nejvíce dat je využíváno **pro potřeby Magistrátu města Havířova**, což zahrnuje i využití v rámci daného odboru. Tato skupina tvoří 37,9%. Další skupinu tvoří využití ve **státních organizacích** (21,8%). O něco méně dat (17,7%) je využíváno **pouze pro potřeby daného odboru**. Co se týče dalších forem využití, jednalo se spíše o menší specifické skupiny, a pro přehlednost grafu byly tyto agregovány do skupiny **Ostatní** (22,6%), společně tak tvoří druhou nejpočetnější skupinu. Podrobné informace o využití dat lze rovněž nalézt v Příloze 2.

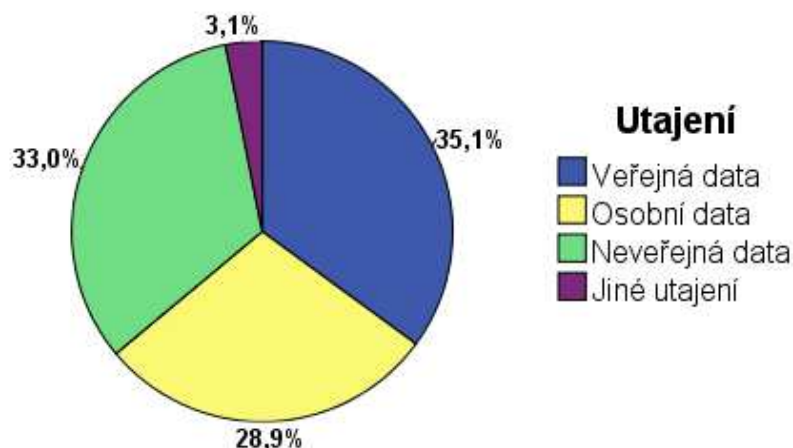

Graf 3.4-Použitá výpočetní technika při zpracování dat vedených na MMH
Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření na MMH

Graf 3.5-Využití dat vedených na MMH
Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření na MMH

Graf 3.6 ukazuje rozdělení dat dle stupně utajení. Největší skupinu tvoří **veřejná data** (35,1%), následují **neveřejná data**, **osobní data** a nakonec **jiný druh utajení** (jedná se např. o kombinaci osobních a veřejných dat). Tyto údaje byly zjišťovány proto, aby bylo možno lépe posoudit vhodnost jednotlivých dat pro potřeby strategického plánu. Problémem osobních dat je totiž to, že obsahují skutečnosti, jež není možné poskytovat třetím osobám. Jejich eventuelní využití je tedy možno pouze v agregované formě, nikoliv jako jednotlivé údaje. Tuto skutečnost ilustruje i Tabulka 3.3, která vyjadřuje vztah mezi druhem utajení dat a jejich možností využití pro SP. Většina osobních dat je pro potřeby SP **nevyužitelná**, a pouze 9,3% je možno použít v **agregované formě**.

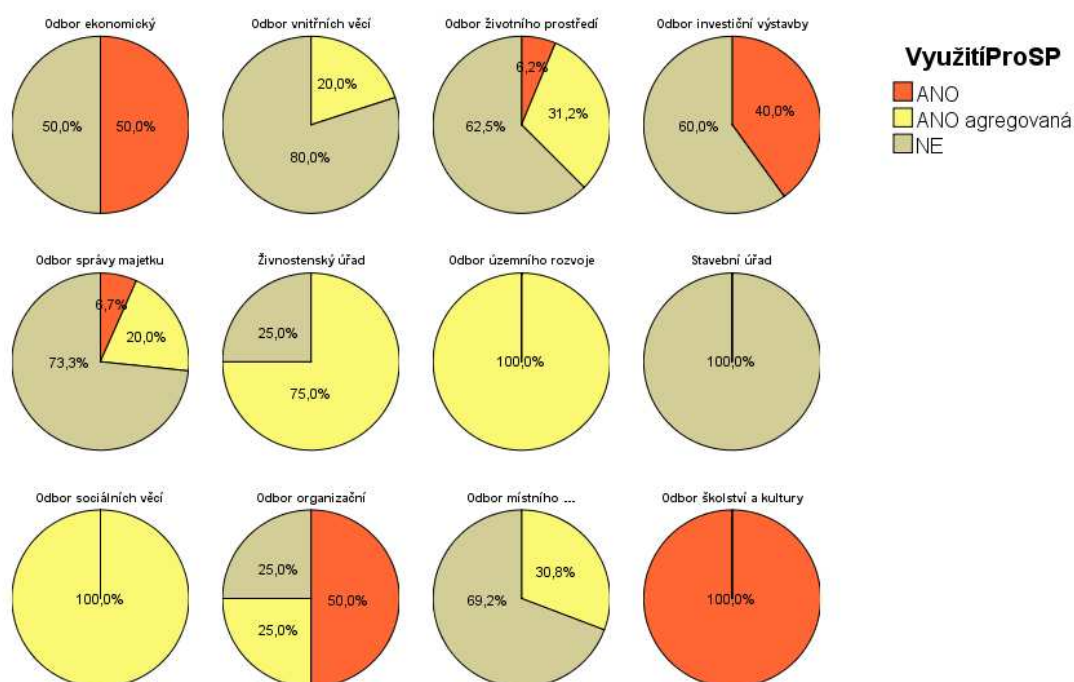

Graf 3.6-Stupeň utajení dat vedených na MMH
Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření na MMH

		VyužitíProSP							
		ANO		ANO agregovaná		NE		Total	
		Count	% of Total	Count	% of Total	Count	% of Total	Count	% of Total
Utajení	Jiné utajení	0	,0%	0	,0%	3	3,1%	3	3,1%
	Neveřejná data	7	7,2%	7	7,2%	18	18,6%	32	33,0%
	Osobní data	0	,0%	9	9,3%	19	19,6%	28	28,9%
	Veřejná data	9	9,3%	5	5,2%	20	20,6%	34	35,1%
	Total	16	16,5%	21	21,6%	60	61,9%	97	100,0%

Tabulka 3.3-Stupeň utajení dat a jejich možnost využití pro SP
Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření na MMH

V Grafu 3.7 je na základě vyhodnocení dotazníkového šetření zřejmé rozdělení dat podle jednotlivých odborů na ta, která jsou vhodná pro strategické plánování, která jsou použitelná pouze v agregované podobě, a která se pro strategické plánování nepoužívají. Dotazníkovým šetřením bylo zjištěno, že dat, vhodných pro strategické plánování, je zhruba **38%** (37 dat z 97). U tohoto údaje je však nutné brát na zřetel, že zde může nastat drobné zkreslení. Jak již bylo řečeno, na některých odborech byl poskytnut výčet pouze těch dat, která se pro strategické plánování používají (např. Odbor sociálních věcí), zatímco na jiných všechna data, která jsou zde vedena. Dá se tedy předpokládat, že skutečný podíl dat, vedených na jednotlivých odborech MMH a zároveň vhodných pro potřeby SP, bude ve skutečnosti o něco **nižší**.

Graf 3.7-Využití dat pro strategické plánování dle jednotlivých odborů

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření na MMH

V tabulce 3.4 je uveden počet dat, které byly vyhodnoceny v jednotlivých odborech jako vhodné pro strategické plánování. Největší vahou se podílí na poskytování dat Odbor ekonomický (7 druhů dat). Naopak nejméně dat poskytuje dle dotazníkového šetření Odbor územního rozvoje, Odbor sociálních věcí a Odbor vnitřních věcí (1). V tabulce není uveden Stavební úřad, u něhož nebyla zjištěna žádná data, vhodná pro SP, a Odbor právních služeb, který taková data z důvodu specifické činnosti neposkytuje.

Co se však týče důležitosti dat, ta s počtem zjištěných dat až tak nesouvisí. Tak například Odbor územního rozvoje dle dotazníkového šetření poskytuje pouze jeden druh dat, vhodný pro SP, a to Územní plán města (územně plánovací podklady a územně plánovací dokumentace). Ten je však pro strategické plánování naprosto zásadní, a je zřejmé, že pouze podle počtu nelze důležitost toho kterého odboru při procesu strategického plánování posuzovat.

		Využití ProSP		
		ANO	ANO agregovaná	Total
Odbor	Živnostenský úřad	0	3	3
	Odbor školství a kultury	2	0	2
	Odbor životního prostředí	1	5	6
	Odbor územního rozvoje	0	1	1
	Odbor ekonomický	7	0	7
	Odbor investiční výstavby	2	0	2
	Odbor místního hospodářství a dopravy	0	4	4
	Odbor organizační	4	2	6
	Odbor sociálních věcí	0	1	1
	Odbor správy majetku	1	3	4
	Odbor vnitřních věcí	0	1	1
	Total	17	20	37

Tabulka 3.4-Využití dat pro strategické plánování dle jednotlivých odborů

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření na MMH

Následující část práce obsahuje přehled jednotlivých dat, zjištěných dotazníkovým šetřením, přičemž výčet zahrnuje jen data, která byla vyhodnocena jako použitelná pro SP města. Některá z těchto dat se na MMH pro strategické plánování používají, zatímco jiná ne (např. nebyly pro SP zrovna potřebné, nebo se i jejich existenci při tvorbě SP nevědělo a byla zjištěna teprve tímto dotazníkovým šetřením). Jsou zde zahrnuty i stávající rozvojové dokumenty města, ty jsou přiřazeny k odborům, které spolupracovaly při jejich vytváření.

Mám určité pochybnosti o množství poskytnutých dat, zvláště u některých odborů. Tak např. Odbor sociálních věcí poskytl jediný údaj, který se dle názoru vedoucí odboru týká strategického plánování města, a to žádosti o byty zvláštního určení. Přitom v kompetenci odboru je vedení velkého množství dat, která byla následně použita pro tvorbu Komunitního plánu. Taková data mi však nebyla sdělena. Přehled se tedy omezuje pouze na data, která mi byli vedoucí odboru ochotní sdělit; jejich množství tedy bude ve skutečnosti pravděpodobně o něco vyšší.

Odbor místního hospodářství a dopravy (OMHD)

Odpady – komunální, separovaný, nebezpečný – agregovaná forma

Vyhrazená parkoviště – agregovaná forma

Komunikace – agregovaná forma

Mosty, lávky – agregovaná forma

Generel cyklistické dopravy

Strategický plán cyklistické dopravy

Odbor právních služeb (OPS)

Z důvodu specifické činnosti tento odbor neposkytuje žádná data vhodná pro SP.

Odbor správy majetku (OSM)

Žádosti o byt – agregovaná forma

Žádosti o podnájem bytu

Seznamy bytů a domů k privatizaci – agregovaná forma

Evidence majetku města – agregovaná forma

Odbor investiční výstavby (OIV)

Výhled investičních akcí

Čerpání rozpočtu

Odbor organizační (ORG)

Digitální katastrální mapy s popisnými údaji

Digitálně technická mapa – polohopisná mapa

Inženýrské sítě – povrchové znaky

Ortofotomapa

Uzlový graf komunikací – agregovaná forma

Veřejné osvětlení – agregovaná forma

Odbor životního prostředí (OŽP)

Registrované významné krajinné prvky

Evidence znečišťovatelů ovzduší – agregovaná forma

Majetková a provozní evidence – agregovaná forma

Výkaz o odnětí a o odvodech za odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu – agregovaná forma

Výkaz o odnětí a o poplatcích za odnětí pozemků určených k plnění funkcí lesů – agregovaná forma

Památné stromy – agregovaná forma

Odbor územního rozvoje (OÚR)

Územní plán (Územně plánovací podklady, územně plánovací dokumentace – agregovaná forma)

Energetická koncepce

Odbor vnitřních věcí (OVV)

Evidence obyvatel – agregovaná forma

Odbor školství a kultury (OŠK)

Data týkající se školských zařízení

Podklady pro koncepci školství

Koncepce tělovýchovy a sportu

Koncepce kultury

Stavební úřad (SÚ)

Dotazníkovým šetřením bylo zjištěno, že žádná data, která jsou na odboru vedena, nejsou vhodná pro potřeby SP.

Ekonomický odbor (EO)

Rozpočet

Rozpočtový výhled

Ukazatel dluhové služby

Vyúčtování hospodaření za předchozí rok

Plnění rozpočtu

Výkaz zisků a ztrát

Rating

Odbor sociálních věcí (OSV)

Žádosti o byty zvláštního určení (Domy s pečovatelskou službou, bezbariérové byty) – agregovaná forma

Komunitní plán

Živnostenský úřad (ŽÚ)

Registr živnostenského podnikání – agregovaná forma

Registr zemědělských podnikatelů – agregovaná forma

Spisové materiály podnikatelů – agregovaná forma

3.2.2 Data obsažená v dílčích a pomocných strategických dokumentech

Tyto rozvojové dokumenty obsahují značné množství dat, týkající se mnoha oblastí socioekonomické sféry. Data, která je z nich možno čerpat, jsou dvojího druhu. Jednak je možno využívat závěry těchto dokumentů, které samy o sobě mají strategický charakter a dají se tedy snadno zakomponovat přímo do

strategického plánu. Dále se jedná o data, která jsou potřebná pro tvorbu těchto dokumentů, ale jsou využitelná i jinak (např. demografická analýza obsažená v Komunitní plánu).

Generel cyklistické dopravy

Je podkladem pro tvorbu Strategického plánu cyklistické dopravy. Obsahuje podrobné údaje o městě a okolí co do **infrastruktury, blízkosti regionálních i mezinárodních koridorů, rekreačních oblastí a jiných možných cílů dopravy**. Dále je zde podrobně vymezena **typologie cyklistických tras, charakteristika a umístění jednotlivých cyklotras v Havířově, návrhy nových cyklostezek a jejich porovnání s návrhy v ÚPD, případně návrhy na změnu územního plánu, odhad nákladů na výstavbu cyklistických tras, mapové podklady** a další informace, potřebné pro strategické plánování v oblasti dopravní a zejména cyklistické infrastruktury.

Strategický plán cyklistické dopravy

Tento dokument obsahuje základní informace z oblasti **dopravní a zejména cyklistické infrastruktury ve městě a jeho blízkém okolí, o napojení na regionální a mezinárodní koridory, a zejména priority a cíle v oblasti (cyklistické) dopravy**, které by následně měly být brány v úvahu při tvorbě dalších strategických plánů.

Energetická koncepce

Obsahuje veškerá data o **energetické infrastruktuře** za jednotlivé vymezené urbanistické obvody města. Data jsou pro tyto potřeby čerpána z různých zdrojů: GIS – digitální mapa, REZZO2, REZZO3, *SMP*, a. s., *SME*, a. s., *Dalkia Česká republika*, a. s., *HTS*, *OKD*, a. s., SLDB 2001. Jsou zde vymezeny jednotlivé **varianty energetické koncepce** a jejich vyhodnocení, přičemž koncepce je pojata výhledově do roku 2030.

Koncepce bydlení

Obsahuje údaje **sociálního a demografického charakteru ve vztahu k bydlení, prognózy vývoje počtu obyvatel a potřeby bytů ve městě**. Dále údaje o **trhu bytů ve městě** a srovnání se situací v jiných městech, **typologii**

bytového fondu, cenovou mapu. Součástí je i dotazníkové šetření ohledně problematiky bydlení včetně vyhodnocení, a **návrhy opatření hospodaření s bytovým fondem.**

Komunitní plán

Obsahuje data, týkající se **sociální péče a služeb**, tj. **terénní pečovatelské služby a domácí ošetrovatelské péče, služeb sociální intervence, rezidenčních služeb pro seniory, mentálně a zdravotně postižené, péče o zdravotně postižené – zaměstnání, bydlení a mobility, volnočasových aktivit uživatelů služeb, péče o osoby ohrožené drogou a osoby v přechodné sociální krizi, péče o národnostní menšiny.** K uvedeným problémovým okruhům byly stanovené konkrétní cíle, rovněž jsou uvedeny způsoby řešení cílů formou konkrétních opatření. Také obsahuje podrobnou **demografickou analýzu města**, která je využívána pro potřeby strategického plánování.

Koncepce tělovýchovy a sportu města Havířova

Je zdrojem údajů o **sportovních a tělovýchovných aktivitách** ve městě. Obsahuje **přehled sportovních odvětví** ve městě, **přehled a stav sportovních zařízení**, stav **podpory tělovýchovy a sportu, investiční a neinvestiční dotace do sportovních aktivit**, a také cíle a záměry směřující ke zlepšení situace tělovýchovy a sportu ve městě.

Koncepce kultury

Obsahuje analýzu **současného stavu kultury ve městě, přehled a popis příspěvkových organizací města Havířova, příspěvkových organizací Moravskoslezského kraje a ostatních subjektů.** Hlavním obsahem je však **koncepce kultury města do roku 2010.**

3.3 Sociologické průzkumy organizované městem

3.3.1 Dotazníkové šetření Podnikatelé

Podnikání a činnost podnikatelských subjektů má velký vliv na ekonomický rozvoj města. Pokud chce město úspěšně rozvíjet své podnikatelské prostředí, je třeba zajistit vhodné podmínky pro tento rozvoj. Nezbytným předpokladem je provést analýzu podnikatelského prostředí ve městě jako výchozí poznatkovou základnu pro možné plánování rozvoje. Jak již bylo řečeno, údaje o podnikatelských subjektech, uvedené v databázi RES, která představuje téměř jediný zdroj informací z této oblasti, nejsou vždy spolehlivé. Proto bylo v březnu a dubnu 2007 v Havířově provedeno dotazníkové šetření mezi podnikatelskými subjekty ve městě. V rámci tohoto šetření bylo poštou rozesláno 516 dotazníků firmám a podnikatelům do 50 zaměstnanců a 32 dotazníků firmám nad 50 zaměstnanců. Adresy firem byly převzaty z RES.

Dotazník obsahoval otázky týkající se základních údajů o firmě, údaje týkající se činnosti a rozvoje firmy, podnikání a jeho podpoře ve městě, zdrojů informací pro podnikatele, a otázky týkající se změn po vstupu České republiky do EU.

Obě části šetření měly bohužel malou výtěžnost, tedy přinesly pouze málo odpovědí. 95 dotazníků bylo poštou vráceno jako nedoručitelné. Z firem, které mají do 50 zaměstnanců, odpovědělo celkem 16 firem (+ 1 firma po prodlouženém termínu, takže ji nebylo možno zahrnout do zpracování), z toho 9 od podnikatelů bez zaměstnanců. Z firem nad 50 zaměstnanců odpovědělo 7.

Z uvedeného vyplývá, že pro potřeby strategického plánování bude třeba zjišťovat informace o podnikatelských subjektech i jinou formou (vhodnou doplňkovou formou je interview) neboť tímto šetřením nebyly zjištěny zcela relevantní informace, vzhledem k množství navrácených dotazníků. Ačkoliv důvod pro malou návratnost byl také ten, že se jednalo o první kontakt tohoto druhu

s místními podnikateli, a existuje tedy možnost, že někteří podnikatelé této akci ne zcela důvěřovali.

3.3.2 Dotazníkové šetření pro Konceptci bydlení

V roce 2004 proběhlo v Havířově dotazníkové šetření občanů, týkající se problematiky bydlení ve městě. Šetření bylo zajištěno externí firmou a bylo rozděleno na dvě části. V první byli písemnou formou dotazováni žadatelé o byt. Významnější byla část druhá, která byla prováděna metodou interview pomocí standardizovaného dotazníku, přičemž výběrovým souborem byli občané Havířova starší 18 let. Celkem bylo osloveno 764 respondentů. Šetření bylo provedeno na území jednotlivých částí města tak, aby byly pokryty všechny městské části, a jednalo se tedy o reprezentativní vzorek obyvatel města. Toto šetření bylo zaměřeno kromě bydlení i na otázky identity s městem, migrace, rozvoje města, samosprávy a státní správy.

Toto dotazníkové šetření bylo vyhodnoceno jako velice kvalitní a výsledky jsou považovány za velmi spolehlivé a dobře využitelné, na čemž má zásluhu zejména forma, jakou byl průzkum proveden (interview). Jelikož se dotazník týkal nejen bytové otázky, ale i otázek obecnějšího charakteru, mají výsledky šetření i širší využití.

3.3.3 Anketa pro Komunitní plán

Toto šetření se týkalo sociální problematiky, jejíž význam v Havířově stále roste. Dotazováni byli občané města Havířova formou ankety. Šetření zpracoval řešitelský tým VŠB-TU Ostrava ve spolupráci s Magistrátem města Havířova. Problémem je to, že šetření nebylo provedeno formou interview. Anketu totiž vyplnili jen ti, kteří měli zájem se k sociálním otázkám vyjadřovat, a zejména se jednalo o tzv. lídry (ti, kteří ovlivňují mínění ostatních, jsou to zejména občané s vyšším vzděláním). Výsledky ankety tedy nemohou být považovány za zcela relevantní, protože výběr respondentů v žádném případě neodpovídal náhodnému výběru ze všech obyvatel Havířova (vzorek obyvatel nebyl reprezentativní). Je

tedy zřejmé, že anketa není vhodným nástrojem získávání kvalitních dat. Data získaná takovýmto způsobem nelze považovat za spolehlivá, a pro potřeby strategického plánování vhodná. Za kvalitní je považována pouze demografická analýza, provedená v rámci tohoto šetření. Ta je také pro účely strategického plánování využívána.

3.3.4 Anketa – náměty pro Strategický plán a náměty pro Integrovaný plán rozvoje města

V roce 2007 byli občané Havířova osloveni formou ankety, umístěné v měsíčníku Radniční listy (měsíčník vydávaný MMH). Občané byli požádáni o sdělení jejich nápadů, připomínek, vizí nebo směrů rozvoje, kterými by se dle jejich názorů měl Havířov ubírat. Radniční listy obsahovaly anketní lístek, který občané mohli bezplatně poslat poštou, či odpovědět elektronickou, telefonickou nebo osobní formou. Tato anketa měla relativně velký ohlas, přišlo celkem 662 námětů různého druhu. Pouze malá část návrhů je však pro potřeby strategického plánování využitelná, protože se ve velké míře jednalo spíše o podněty a stížnosti spíše krátkodobého charakteru, které se SP příliš netýkají. Opět se zde ale vyskytuje problém reprezentativnosti vzorku, neboť na anketu reagovali pouze ti, kteří se o danou problematiku zajímají, a soubor respondentů tedy neodpovídal náhodnému výběru. Anketu lze tedy použít spíše jako doplňkový zdroj informací, a opět se ukazuje, že je vhodné používat jiné techniky dotazování.

Anketa týkající se námětů pro Integrovaný plán rozvoje města (IPRM) takový ohlas, jako předchozí anketa, neměla. Občané byli opět formou ankety v Radničních listech osloveni, aby pomohli při zajišťování dotací z EU pro město Havířov. IPRM jsou dvojího druhu, jednak tzv. zónové, které řeší problémy vybrané vymezené části města, a dále tématické, které mají za cíl řešit určitý vybraný okruh problémů města. Města musí pro získání dotací z EU v rámci Regionálních operačních programů mít připraveny kromě projektů i tyto Integrované plány. Občané byli v Radničních listech s problematikou IPRM podrobně seznámeni. Přiložený anketní lístek obsahoval otázky „Koho navrhuje do řídicího výboru IPRM?“ a „Jaká témata pro IPRM navrhuje?“ Zdá se však, že

tato problematika byla již pro občany na rozdíl od ankety ke strategickému plánu příliš vzdálená, vzhledem ke svému specifickému charakteru, neboť přišly pouze 2 odpovědi. Tato anketa tedy není považována za úspěšnou.

3.3.5 Finanční náročnost statistických průzkumů organizovaných městem

Finanční náklady se liší v závislosti na formě a rozsahu průzkumu, na počtu a typu respondentů, a také na tom, zda je průzkum zajištěn externí firmou, či vlastními silami. Tak například anketa týkající se námětů pro strategický plán, vzhledem ke svému charakteru a umístění (měsíčník Radniční listy) příliš nákladná nebyla – pro upřesnění, byla financována formou běžných výdajů bez nutnosti použití zvláštních zdrojů. Naopak náklady dotazníkového šetření pro Koncepti bydlení města Havířova, které bylo organizováno firmou SC&C, dosáhly výše 345 100 Kč.

Pokud jsou k sociologickému průzkumu použity metody osobního dotazování (případ dotazníkového šetření pro Koncepti bydlení), je finanční náročnost vždy vyšší. Avšak výsledkem takovýchto průzkumů bývají kvalitnější a hlubší informace, vykazující větší reliabilitu, které jsou posléze lépe využitelné. Proto by vždy mělo být zváženo to, kterou metodu výzkumu pro daný účel použít, a zda je přínos, který z takovýchto výzkumů vyplývá, vyšší než vynaložené náklady. Jinými slovy, zda není možno potřebná data pro strategické plánování zjistit jiným, méně nákladným způsobem, při zachování jejich relevance. Další návrhy k této problematice jsou uvedeny v kapitole 4.2.

3.4 Posouzení relevance dat získávaných pro účely tvorby strategického plánu

Tato část práce se zabývá posouzením relevance dat, které se používají pro účely tvorby strategického plánu města. Kapitola je rozdělená do tří podkapitol, a to **Ekonomika**, **Obyvatelstvo** a **Životní prostředí**. Tato metodika odpovídá použité metodice Strategického plánu města Havířova (viz Příloha 3), který je rozčleněn do těchto tří modulů. Každá podkapitola obsahuje přehled datových zdrojů, které se daného modulu týkají, a zhodnocení jejich relevance.

3.4.1 Ekonomika

Tento modul se týká obecně *ekonomiky města, podnikání ve městě, nezaměstnanosti, a turistiky a image*. Informace o hospodaření města je možno získávat zejména z **Ekonomického odboru MMH**, který má k dispozici veškeré informace o rozpočtu města (příjmech, výdajích, dotacích), ukazatel dluhové služby, rating a další podrobná data týkající se ekonomiky. Jedná se o spolehlivé informace, které z velké části vznikají přímo na MMH (jsou to tedy primární data), a pro potřeby SP jsou tedy vhodné. Pro srovnání údajů o hospodaření s jinými obcemi ČR lze použít například webové stránky **Ministerstva financí ČR**, kde je k dispozici databáze ARIS, obsahující údaje za jednotlivé obce. Lze také použít materiály instituce **Creditinfo Czech republic**, která nabízí údaje o srovnání měst a obcí v kraji co se týče hospodaření.

Co se týče podnikání ve městě, nejvíce informací lze čerpat z **Registru ekonomických subjektů** – počet podnikatelských subjektů dle odvětví, počtu zaměstnanců, formy podnikání apod. Jak bylo ovšem již popsáno v kapitole 3.1.2, RES nemusí vždy poskytovat zcela relevantní informace. Dalším možným zdrojem by byl **Živnostenský úřad**, který vede údaje o podnikatelských subjektech ve městě (*Registr živnostenského podnikání, Registr zemědělských podnikatelů, Spisové materiály podnikatelů*), ale ten může z důvodu ochrany osobních dat poskytovat pouze data agregovaná. Tato data jsou přesto v menší míře pro účely

SP využívána. Jiným spolehlivým zdrojem by tedy mohlo být **dotazníkové šetření mezi podnikateli**, kterým by byly zjištěny i další údaje o podnikatelském prostředí, které v RES uvedeny nejsou (například o rozvoji firmy, vzdělání zaměstnanců, přeshraniční spolupráci, faktorech omezujících podnikání, názorech na kvalitu místních služeb, úřadů a institucí a další). To již také bylo uskutečněno, ale nepřineslo očekávané výsledky (viz kapitola 3.3.1). Údaje o možných průmyslových zónách ve městě je možno čerpat z **Územního plánu** města.

Údaje o nezaměstnanosti lze čerpat ze statistik **Českého statistického úřadu** či ze statistik **Úřadu práce**. Oba tyto zdroje lze považovat za velice spolehlivé. Avšak co se týče zejména úřadů práce, problémem jsou časté změny metodiky sledovaných údajů, proto mohou být údaje za delší časové období obtížně srovnatelné.

Pro problematiku turistiky a image lze například využít **Územního plánu města** či **Strategického plánu cyklistické dopravy** (cyklostezky, možné rekreační plochy), ale bylo by též vhodné využít **spolupráce s okolními obcemi či místními podnikateli** při tvorbě strategie tohoto zaměření. Při zjišťování názoru občanů na image města by určitě bylo vhodné **dotazníkové šetření či anketa** jednak mezi obyvateli města, a také mezi turisty.

3.4.2 Obyvatelstvo

Tento modul zahrnuje oblasti *Občanská společnost, Sociální služby, Zdraví, Kultura, Sport, Volný čas, Bydlení*. Data k oblasti Občanská společnost a Sociální služby lze nalézt například v dokumentech vytvořených městem, jako jsou **Katalog sociálních služeb** a **Katalog volnočasových aktivit**. Informace o neziskových organizacích působících ve městě, ale též v celém okrese Karviná, má k dispozici **Městská knihovna Havířov**, která vede a na svých internetových stránkách zveřejňuje databázi těchto neziskových organizací. Data všech těchto zdrojů jsou pravidelně aktualizovány a dají se tedy považovat za relevantní. Další vhodné informace a zejména strategické vize obsahuje **Komunitní plán rozvoje sociálních služeb** města Havířov, kde lze také nalézt informace o demografické a

sociální struktury města. Informace o občanské vybavenosti města (počet škol, ordinací lékařů apod.) jsou dostupné z databáze **MOS** Českého statistického úřadu, ale též např. na **Odboru školství a kultury**.

Problematikou kultury ve městě se zabývá zejména strategický dokument **Koncepce kultury města Havířova**. Další informace jsou dostupné na **Odboru školství a kultury MMH**, který mimo jiné vede kroniku města Havířova. Mezi možné zdroje informací patří též **Městské kulturní středisko** a **Městská knihovna Havířov**.

Informace o sportovním vyžití a zejména strategické cíle v oblasti sportu a tělovýchovy jsou dostupné v dílčím rozvojovém dokumentu města nazvaném **Koncepce tělovýchovy a sportu** (viz předcházející kapitoly). Další informace lze nalézt také v již zmiňovaném **Katalogu volnočasových aktivit**. Chybí zde ale například údaje z dotazníkového šetření či ankety, které by mohly být provedeny mezi havířovskými sportovci či mládeží. Takové údaje by mohli být nápomocné při tvorbě strategie v oblasti sportovního vyžití nejen ze strany Magistrátu, ale též těch, kterých se to nejvíce týká, tedy samotných sportovců.

Údaje z oblasti zdravotnictví je možné čerpat například z databáze **MOS** ČSÚ, souhrnné informace jsou obsaženy také v materiálech společnosti **Creditinfo Czech Republic**.

Výchozím strategickým materiálem pro problematiku bydlení je **Koncepce bydlení statutárního města Havířova**, v rámci které bylo provedeno velmi kvalitní dotazníkové šetření obyvatelstva Havířova. Některá dílčí data ohledně problematiky bydlení jsou dostupná přímo na **Odboru správy majetku MMH**, ale též na **Odboru sociálních věcí** (žádosti o byty zvláštního určení). Informace o možných plochách pro výstavbu nových bytů či domů lze nalézt v **Územním plánu města**.

3.4.3 Životní prostředí

Modul zahrnuje následující oblasti: *Životní prostředí, Infrastruktura, Zemědělství, Vodní hospodářství*. Co se týče životního prostředí, velké množství informací má k dispozici **Odbor životního prostředí** MMH, který např. vede evidenci zdrojů znečištění či monitoruje stav znečištění ve městě. Také se zabývá stavem zemědělství a lesního hospodářství. Informace z oblasti vodního hospodářství má rovněž k dispozici, stejně jako **Odbor místního hospodářství a dopravy**.

Informacemi o dopravní infrastruktuře disponuje **Odbor místního hospodářství a dopravy** MMH, investičními akcemi v této oblasti se zabývá **Odbor investiční výstavby**. Také **Územní plán** obsahuje velké množství informací, ať už se jedná o komunikace, cyklostezky či jiné. Další údaje a strategické cíle jsou uvedeny v **Generelu cyklistické dopravy** a **Strategickém plánu cyklistické dopravy**. Uzlový graf komunikací a různé mapové podklady týkající se dopravy jsou vytvářeny v rámci **Odboru organizačního**. Data, týkající se hromadné dopravy ve městě, jsou čerpána z **Generálního dopravního plánu města Havířov**. Co se týče infrastruktury technické, je k dispozici **Energetická koncepce**, která kromě podrobného popisu současného stavu obsahuje též strategické cíle.

3.4.4 Zhodnocení

Dá se říci, že co se týče všech tří modulů strategického plánu, dat, vhodných pro analýzy a následné stanovení strategických cílů, je obecně **dostatek**. Také **spolehlivost jejich zdrojů může být považována za vysokou**. Vysokou spolehlivost vykazují data, která jsou čerpána přímo z jednotlivých odborů Magistrátu, i ta, která pocházejí z externích zdrojů. Frekvence, se kterou jsou data sledována, je většinou dostačující, data jsou tedy pro potřeby strategického plánování dostatečně aktuální. Výjimku snad tvoří jen data, pocházející ze Sčítání lidu, domů a bytů, která jsou shromažďována se zhruba desetiletou periodicitou, a na konci tohoto období mohou být již poněkud

zastaralá. I tak jsou pro potřeby SP stále hojně využívána, neboť jsou velmi podrobná a jinde těžko získatelná.

Také data o podnikatelských subjektech, která jsou potřebná pro tvorbu modulu Ekonomika, nejsou vždy zcela relevantní. Tato data jsou čerpána většinou z Registru ekonomických subjektů Českého statistického úřadu. Ten však poskytuje mnohdy zastaralé údaje (např. o již neexistujících subjektech) a je obtížné tyto údaje dohledat jiným způsobem. Anketa určená podnikatelům, která byla provedena v Havířově, také nebyla zcela úspěšná. Také data týkající se sportovního vyžití, obsažená v Konceptci tělovýchovy a sportu města Havířova, se spíše zaměřují na popis současného stavu a plán podpory ve formě dotací, než na cíle ve smyslu zkvalitnění stavu tělovýchovy a sportu ve městě na základě podnětů zainteresovaných občanů, případně diskuzí s nimi. Další připomínky jsou uvedeny v následující kapitole.

4 Návrhy a doporučení

4.1 Kritika a doporučení ohledně způsobů získávání dat

Kritika začíná již u předcházejícího strategického plánu (Strategický plán ekonomického rozvoje města, SPERM I) z roku 2005. Tento dokument měl víceméně charakter interního dokumentu Magistrátu města Havířova, jeho zaměření bylo spíše **na profil města**, přičemž analytická část stavěla zejména na informacích „zevnitř“ Magistrátu. Dokument neobsahoval žádné zmínky o aktivní participaci subjektů soukromého a veřejného sektoru (veřejnosti obecně). Zaměřoval se především na zkvalitnění práce subjektu Magistrátu města Havířova a nikoli města jako takového. Co se tedy týče zdrojů dat pro tento dokument, lze je považovat za relevantní a množství dat dostačující, ale zcela zde chyběli **obyvatelé města** jako zdroj informací různého charakteru. Nebylo provedeno žádné dotazníkové šetření, anketa či jiný druh výzkumu, který by například zjišťoval názory občanů na možné směry rozvoje města, či jen připomínky ke strategickému plánu. Ani s **podnikatelskými subjekty, neziskovými organizacemi** či jinými **místními aktéry** nebylo při tvorbě strategie nijak konzultováno. Lze pak stěží předpokládat, že se obyvatelé města a jiné subjekty s takovou strategií identifikují. Tento dokument byl v konečném důsledku vypracován a použit spíše jako výchozí dokument při přípravě druhé etapy strategického plánování.

V druhé etapě tvorby Strategického plánu rozvoje města (SPRM II), která právě probíhá, již byly mnohé nedostatky předchozí etapy odstraněny. Zejména byla do procesu tvorby strategického plánu již zapojena **veřejnost**, i když ještě v omezené míře. Byla zorganizována anketa, kde občané mohli zasílat náměty pro Strategický plán a náměty pro Integrovaný plán rozvoje města (viz kapitola 3.3.4). Také jsou pro potřeby strategického plánování využívány sociologické průzkumy obyvatelstva, které byly provedeny pro potřeby dílčích strategických dokumentů, a to ke Koncepci bydlení (dotazníkové šetření) a Komunitnímu plánu (anketa). Za kvalitní lze z těchto vyjmenovaných průzkumů ovšem považovat jen výsledky

dotazníkového šetření pro Koncept bydlení, neboť vzorek respondentů byl na rozdíl od anket reprezentativní a získaná data tak pro potřeby strategického plánování vykazují větší míru validity. Provedené ankety mohou být v případě tvorby strategického plánu pouze doplňkovým zdrojem ne příliš spolehlivých informací, tato forma průzkumu **není pro potřeby strategického plánování vhodná**.

Podnikatelé byli osloveni formou dotazníku, pomocí něhož byla zjišťována nejen struktura podnikatelských subjektů ve městě, ale též jejich názory např. na faktory omezujících podnikání ve městě, názory na kvalitu místních služeb, úřadů a institucí a další, což je jistě pro strategii v této oblasti velice přínosné. Přestože toto šetření nemělo očekávané výsledky (hlavně kvůli malé návratnosti dotazníků), lze jej považovat za první úspěšný krok ke spolupráci s místními podnikatelskými subjekty. Pro potřeby strategického plánování bude třeba pro příště zjišťovat informace o podnikatelských subjektech i jinou formou (viz kapitola 4.2).

Co však stále při přípravě SP chybí, je dle mého názoru kontakt s určitými **specifickými cílovými skupinami obyvatelstva**, jako jsou například turisté, sportovci ve městě, nezaměstnaní, zdravotně postižení a podobně. Jejich oslovení nejlépe osobní formou by jistě nebylo od věci, a zjištěné informace by mohly pomoci při přípravě dílčích strategií, ale též celkové vize města. Je důležité, aby se s vytvořenou strategií, která je koncipována na roky či desítky let dopředu, identifikovalo co nejvíce občanů dotčené obce či města, a strategický plán nebyl jen jednostranným aktem, vytvořeným pro potřeby představitelů místní státní správy a samosprávy. Taktéž názory **expertů** z různých oblastí společenského dění ve městě nebyly dosud brány v potaz, a domnívám se, že by byly jistě přínosem.

Ohledně ostatních zdrojů dat (když pominu výzkumy obyvatelstva) si myslím, že datová základna pro strategické plánování je **dostatečná**, mnoho spolehlivých dat poskytují přímo jednotlivé odbory Magistrátu města Havířova, ať ve formě dílčích rozvojových dokumentů města, či obecně dat, se kterými odbory běžně pracují. Též externí zdroje je možno považovat za spolehlivé a dostačující.

4.2 Vyhodnocení potřeby rozvoje datové základny pro strategické dokumenty v budoucnu

Obsah této kapitoly vychází z předcházející kapitoly, tedy kritiky a doporučení ohledně způsobů získávání dat. Jak již bylo řečeno, pro potřeby strategického plánování města Havířov je obecně dat různého charakteru dostatek, ať již pochází z interních, či externích zdrojů.

Přesto zde existuje několik problémových oblastí, kterým by měla být v budoucnu věnována pozornost. Tyto oblasti jsou uvedeny v následující tabulce:

Zkoumaná oblast	Identifikace problému
Interní zdroje dat	-Nedostatek dat o podnikatelských subjektech z Živnostenského rejstříku -Dosavadní nevyužívání některých dat z interních zdrojů
Externí zdroje dat	-Malá spolehlivost některých dat z externích zdrojů -Měnící se metodika sledování ukazatelů
Statistické průzkumy města	-Nedostatečný počet statistických průzkumů -Nevhodně zvolená forma průzkumů

Tabulka 4.1-Problémové oblasti zkoumaných datových zdrojů
Vlastní zpracování

První z problematických oblastí je **nedostatek dat o podnikatelských subjektech**, které pocházejí přímo z MMH (Živnostenský rejstřík). Toto se však netýká pouze Havířova, neboť Živnostenský úřad obecně z důvodu ochrany osobních údajů nemůže poskytovat data jiná než v agregované podobě. Další problematickou oblastí, která byla v rámci této práce zjištěna, je prozatímní **nevyužívání některých zdrojů dat**, která pochází přímo z jednotlivých odborů MMH, pro potřeby strategického plánování. Tak například zatím nebyla využívána data, pocházející z Registru zemědělských podnikatelů, který vede Živnostenský úřad. Do budoucna je tedy možné zvážit, zda by využití těchto dat nebylo vhodné (i když jsou dostupné pouze v agregované podobě). Tyto dvě problémové oblasti spolu souvisí, v obou případech se jedná o data z Živnostenského úřadu. Je tedy

nutné data čerpat i jinými způsoby, aby byla zajištěna jejich potřebná podrobnost i spolehlivost.

Další problémovou oblastí jsou data, pocházející z **externích zdrojů**. Zejména se jedná o Registr ekonomických subjektů, který, ačkoliv je pravidelně aktualizován, neposkytuje vždy zcela aktuální data. To se opět projevilo při průzkumu podnikatelských subjektů, na jejichž adresy převzaté z RES byly doručovány dotazníky, a mnoho dotazníků se vrátilo jako nedoručitelné (podnikatelský subjekt již zanikl či změnil adresu). Opět je zde tedy nutné provést průzkum jinou formou, jak bude zmíněno dále. Dalším ne zcela spolehlivým externím zdrojem jsou úřady práce. Díky měněné metodice sledování a výpočtu různých ukazatelů (např. míry nezaměstnanosti) nelze provést jejich srovnání za delší časové období, ačkoliv údaje za jednotlivé roky spolehlivé jsou.

Co se týče dat, pocházejících ze **sociologických průzkumů obyvatel města** (ať již občanů obecně, či určitých specifických cílových skupin), podnikatelských subjektů, a dalších místních činitelů, na tyto subjekty nebyla první etapa strategického plánování vůbec zaměřena. Ve druhé etapě již došlo ke zlepšení, při přípravě SP byli osloveni občané města i místní podnikatelé. Přesto by do budoucna mělo být takovýchto průzkumů uskutečněno větší množství, ať již pro potřeby dílčích rozvojových dokumentů, které budou následně použity pro přípravu strategického plánu, či přímo pro tvorbu strategického plánu jako takového. Důvodem je to, aby bylo místní obyvatelstvo ještě lépe zapojeno do přípravy strategie. Zároveň by měla být pro tyto účely zvolena vhodnější forma průzkumu (dotazníkové šetření namísto ankety apod., viz dále), z důvodu větší kvality a reprezentativity získaných dat.

Místní podnikatelské subjekty by měly být osloveny i jinou formou, než dosud. Podnikatelé byli kontaktováni poštou, přičemž jejich adresy, převzaté z RES, byly mnohdy již neplatné či neexistující. Ačkoliv byl z hlediska finančních nákladů tento průzkum jistě nepříliš náročný, nepřinesl díky použité formě očekávané výsledky. Do budoucna by bylo tedy dobré zjišťovat data o podnikatelských subjektech např. formou **osobního či telefonického dotazování**, či pomocí individuálních hloubkových rozhovorů. Takovýto průzkum by byl

finančně náročnější, ale myslím si, že pro rozpočet města Havířova, který se pohybuje okolo 1, 5 mld. Kč, by to nemělo být velkou zátěží. Bezpochyby by vhodnější formou průzkumu byla zjištěna relevantnější data hlubšího charakteru (tedy vhodnější pro strategické plánování), než byla zjištěna formou dotazníku.

Dále by bylo vhodné provést např. **výzkum veřejného mínění** obyvatel města, který by měl být proveden specializovanou externí firmou, stejně jako v případě standardizovaného dotazníkového šetření pro Koncepti bydlení. Doporučený počet respondentů je cca 500 – 600, aby byla zajištěna dostatečná objektivita odpovědí. Výběr vzorku respondentů by měl mít náhodný charakter, ale zároveň musí být zajištěna reprezentativnost, tzn. vzorek by měl zahrnovat zhruba stejný počet mužů a žen, měly by být zastoupeny všechny věkové i vzdělanostní kategorie obyvatelstva, pokryty všechny městské obvody apod. Pro tyto účely by nejlépe sloužil pravděpodobnostní či kvótní výběr vzorku respondentů. Respondenty by bylo vhodné dotazovat formou osobních rozhovorů, čímž je zaručena nejen vyšší pravděpodobnost získání více vyplněných dotazníků, ale též nepoměrně větší kvalita získaných dat, než případě ankety či písemného dotazování. Anketa je pro tyto účely zcela **nevhodná, neboť vzorek respondentů není reprezentativní**. Dá se předpokládat, že finanční náklady na tento výzkum by se pohybovaly, stejně jako v případě Koncepte bydlení, řádově ve statisících Kč, což by opět neměl být pro město Havířov větší problém. Částka to jistě není zanedbatelná, nicméně je v případě takovýchto průzkumů obvyklá, a myslím si, že kvalita získaných dat je tomu odpovídající.

Takovýmto průzkumem lze získat primární data kvantitativního i kvalitativního charakteru. Lze zjišťovat názory obyvatel např. na kvalitu místní správy, soudržnost s městem, ve kterém žijí, názory na možné problémy města či směry rozvoje. Příloha 4 obsahuje zadání zakázky na průzkum veřejného mínění občanů v kraji Vysočina. Tento průzkum je ukázkou dobré práce krajského úřadu kraje Vysočina. Základním souborem respondentů, kterých se průzkum týká, jsou občané starší 15 let, kteří mají trvalý pobyt v kraji delší než 1 rok. Průzkum je realizován na základě výběrového řízení jednou za dva roky, a tato pravidelnost umožňuje poměrně přesně sledovat vývojové trendy v kraji. Díky této kontinuitě je též zaručená vysoká reliabilita získaných dat. Průzkum rovněž umožňuje velice

přesně volit komunikační strategii pro určité zvolené cílové skupiny. Domnívám se, že tento materiál by se mohl stát inspirací pro podobný průzkum občanů města Havířova.

Do procesu strategického plánování by měli být zapojeni také místní **experti** a odborníci na určitou problematiku (vhodnou formou výzkumu je zejména forma individuálních hloubkových rozhovorů), či **specifické skupiny obyvatelstva**, jako například sportovci či uživatelé sociálních služeb (například pomocí řízených skupinových diskusí). Co se týče právě strategie v oblasti **sportu**, má Havířov zpracovanou Konceptci tělovýchovy a sportu, ale ta je zaměřena spíše na popis současného stavu a možné zdroje financování sportovních aktivit ve městě. V tomto dokumentu zcela chybí názory místních zainteresovaných skupin, např. jakým směrem by se měl sportovní život ve městě vyvíjet, jaké jsou jejich priority a přání v oblasti sportu a tělovýchovy ve městě, či zda vidí nějaké možné překážky rozvoje v této oblasti.

V oblasti rozvoje **sociálních služeb** již bylo provedeno šetření pro potřeby Komunitního plánu, ale vzhledem k použité technice (písemná anketa) a tím pádem nízké reprezentativnosti vzorku respondentů nebyly výsledky v žádném případě spolehlivé. Přitom sociální tematika se pomalu, ale jistě, stává v Havířově prioritou, na kterou je třeba se zaměřit. Obyvatelstvo ve městě stárne, existuje také vysoká nezaměstnanost a je třeba rozhodovat o tom, jak občany v dané sociální situaci zabezpečit. Bylo by tedy vhodné provést kvalitní průzkum, jednak co se týče expertů na danou problematiku, a jednak zainteresovaných občanů. Vhodná by byla forma individuálních rozhovorů, resp. řízených skupinových diskusí. Jako nejvhodnější metoda výběru respondentů se jeví kvótní výběr a v případě individuálních rozhovorů např. záměrný výběr. Myslím si, že občané města by měli být více zapojeni do rozhodování o tom, jakým směrem se bude jejich město do budoucna vyvíjet. To se netýká jen oblasti sportovního vyžití či komunitních služeb, ale dá se aplikovat i na jiné oblasti rozvoje (kultura, životní prostředí, image města apod.). Finanční náklady průzkumu by se v tomto případě pohybovaly řádově maximálně v desítkách tisíc Kč, což je v případě města velikosti Havířova zcela přijatelné. Přínosem by bylo získání zejména dat kvalitativního charakteru, přičemž zkoumání problému by bylo zaměřeno spíše do

hloubky než do šířky. Tak by mohly být získány informace, které lze jinde získat velice obtížně, nebo vůbec. Dle cíle výzkumu lze pak získat velice kvalitní a spolehlivé informace různorodého charakteru, které mohou být inspirací pro efektivní změny v mnoha oblastech života ve městě.

Rovněž by bylo vhodné zapojit do rozhodování o budoucím vývoji města místní **organizace neziskového sektoru**, které mají jistě velký vliv na dění v oblasti občanské společnosti. Ty by následně mohly být přizvány, stejně jako subjekty podnikatelské sféry, ke spolupráci při naplňování cílů strategického plánu.

V případě výše uvedených sociologických průzkumů by vždy bylo vhodné zvážit, jakou formou budou provedeny a jakou metodou bude proveden výběr respondentů, s ohledem na finanční náklady jednotlivých forem, ale v první řadě na výslednou kvalitu dat, které může ta která forma průzkumu přinést. Opět připomínám, že **anketa není vhodná, neboť vzorek respondentů není reprezentativní**. Havířov má dle mého názoru velký rozvojový potenciál, a byla by škoda jej z důvodu absence zapojení určitých skupin obyvatel do přípravy strategie rozvoje města nevyužít.

5 ZÁVĚR

Data, potřebná pro účely strategického plánování, lze zjišťovat různými způsoby a z různých zdrojů. Je třeba mít k dispozici velkou datovou základnu, pomocí které by byl dostatečně popsán současný stav města či obce, ze kterého by se posléze dalo vycházet při přípravě strategie. Taková data pochází z mnoha oblastí socioekonomické sféry. Data musí být dostatečně spolehlivá, aktuální, ale též je nutno brát v úvahu jejich nákladovou přiměřenost.

Na základě výsledků průzkumu dat, který byl v práci proveden, jsem definovala některé problémové oblasti, ve kterých by mělo do budoucna nastat zlepšení. Problémové oblasti se týkají všech typů zdrojů dat, které byly zkoumány: tzn. externích, interních, i statistických průzkumů. Externí zdroje dat byly většinou vyhodnoceny jako velmi spolehlivé. Jedná se jednak o státní organizace (Český statistický úřad, Úřady práce), a dále o zdroje různého charakteru, jako např. instituce Creditinfo Czech Republic, příspěvkové organizace města a jiné místní instituce, strategické plány a ročenky jiných obcí a strategické dokumenty vyšší úrovně. Jako méně spolehlivý byl vyhodnocen Registr ekonomických subjektů Českého statistického úřadu, který poskytuje mnohdy již poněkud zastaralá data o podnikatelských subjektech, a Úřady práce, jejichž data lze díky měnící se metodice sledování některých ukazatelů v delším časovém období obtížně srovnávat.

Dotazníkovým šetřením, provedeném na Magistrátu města Havířova, jsem zjišťovala data, vedená na jednotlivých odborech MMH, a na základě atributů v dotazníku bylo následně vyhodnoceno, která z těchto dat jsou vhodná pro potřeby strategického plánování. Výsledkem je zjištění, že zhruba 38% dat, se kterými jednotlivé odbory pracují, by mohlo být pro tyto potřeby vhodné. Dále bylo zjištěno, že nejvíce se pro účely strategického plánování používají data roční. Tato frekvence je optimální a zcela dostačující. Ve velké míře se jedná o data spolehlivá, primární. Jako problematická oblast byla stanovena data, pocházející z Živnostenského rejstříku, která mohou být poskytována pouze v agregované formě. Data o podnikatelských subjektech je tedy nutné čerpat z jiných zdrojů.

Zároveň byla zjištěna existence některých dat, o nichž pracovní skupina, podílející se na přípravě strategického plánu, nevěděla. Jedná se o Registr zemědělských podnikatelů, vedený Živnostenským úřadem. Ačkoliv se domnívám, že ne na všech odborech mi byla poskytnuta všechna data, která jsou pro strategické plánování vhodná, celkově byla datová základna, co se týče samotných odborů MMH a zároveň dílčích strategických dokumentů města, vyhodnocena jako spíše dostačující.

Co se týče sociologických průzkumů obyvatelstva města, je zřejmé, že data takto vzniklá jsou pro strategické plánování velmi potřebná, protože strategické plánování se týká především občanů města. Je chybou, že při přípravě první etapy strategického plánu města Havířova nebyly přání, návrhy či připomínky občanů, ale ani názory expertů na různorodou problematiku, brány v potaz, a jednalo se spíše o interní dokument, vytvořený pro potřeby místních představitelů, nikoliv občanů města. V konečném důsledku tento dokument sloužil jako výchozí poznatková základna pro přípravu druhé etapy strategického plánování města. Ve druhé etapě přípravy strategického plánu, která právě probíhá, již bylo několik průzkumů uskutečněno, ale zdá se, že ne všechna data vzniklá těmito průzkumy jsou kvalitní a pro určování strategie použitelná. Jako problematické bylo vyhodnoceno zejména množství statistických průzkumů, které je dosud nedostatečné, a také nevhodné techniky výzkumu, které byly při dosavadních výzkumech použity (např. v případě ankety pro potřeby tvorby Komunitního plánu sociálních služeb) a které měly velký vliv na kvalitu získaných dat.

Měl by být dle mého názoru jednak proveden průzkum veřejného mínění obyvatel, jehož pomocí by mohly být zjištěny názory občanů na kvalitu místní správy, na možné překážky rozvoje města, spokojenost se životem ve městě, vztah k městu a mnoho dalších oblastí. Výsledky průzkumu by následně velice pomohly při přípravě strategie. Takovýto průzkum by bylo možné provést jednak jednorázově, ale vhodnější by bylo jej provádět pravidelně např. každé dva roky, aby bylo možné sledovat vývojové trendy ve městě a dle toho pak průběžně přizpůsobovat zvolenou strategii žádoucím směrem. Průzkum a výběr respondentů by měl být postaven tak, aby byla zaručena reprezentativita vzorku respondentů i validita dat. Jako zcela nevhodná se v tomto smyslu jeví anketa.

Myslím si, že i přes nemalé finanční náklady s tím spojené by tento průzkum velkým přínosem, neboť by se se zvolenou strategií posléze pravděpodobně identifikovala mnohem širší část populace města.

Nedílnou součástí by mělo být též provedení sociologického průzkumu jednak místních expertů na určitou problematiku ve městě, a jednak specifických skupin obyvatelstva, zejména uživatelů sociálních služeb, neboť sociální otázka se v poslední době v Havířově dostává do popředí zájmu. Danými průzkumy by byla zjištěna jedinečná a jinde obtížně získatelná data, která by taktéž velice pomohla při rozhodování o budoucnosti města, přičemž velký důraz by měl být kladen na techniku průzkumu, aby kvalita získaných dat byla co nejvyšší.

Na závěr lze konstatovat, že přestože v minulosti existovaly drobné problémy v chápání funkce Strategického plánování rozvoje města Havířov (týká se to SPERM I), byly již podniknuty určité kroky, které do budoucna představují velké příležitosti pro jeho rozvoj. Město Havířov má možnost stát se velmi atraktivním místem a v důsledku toho podstatně zkvalitnit život místních obyvatel, a to v mnoha oblastech.

6 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] ADAMČÍK, S. *Regionální politika a management regionů, obcí a měst*. Ostrava: VŠB – Technická univerzita, 2000. ISBN: 80–7078-837–0.
- [2] ADAMČÍK, S. *Zdroje teorie regionální politiky a regionálního rozvoje*. Ostrava: VŠB – Technická univerzita, 1997. ISBN 80–7078-432–6
- [3] BARÁNEK, P. *Informační zabezpečení marketingových rozhodnutí* [online]. Učební texty. Ostrava: VŠB – Technická univerzita, 2008, poslední aktualizace 2008 [cit. 2008–03–05]. Dostupné z WWW: <<http://iis.ekf.vsb.cz>>.
- [4] BERAN, V., DLASK, P. *Management udržitelného rozvoje regionů, sídel a obcí*. Praha: Academia, 2005. 324 s. ISBN 80–200-1201-X.
- [5] BLAŽEK, J., UHLÍŘ, D. *Teorie regionálního rozvoje. Nástin, kritika, klasifikace*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2002. 211 s. ISBN 80–246-0384–5.
- [6] CREDITINFO CZECH REPUBLIC: *Municipality* [online]. C2008 [cit. 2008–03–04]. Dostupné z WWW: <<http://www.cicr.cz/?PageID=1289>>.
- [7] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD: *Metodika a organizace sčítání lidu* [online]. C2008, poslední aktualizace 19. 11. 2007 [cit. 2008–03–04]. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/sldb/sldb.nsf/i/metodika_a_organizace_scitani_lidu>.
- [8] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD: *Městská a obecní statistika* [online]. C2008, [cit. 2008–03–04]. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/lexikon/mos_vdb.nsf/okresy/CZ0805>.
- [9] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD: *Registr ekonomických subjektů* [online]. C2008, poslední aktualizace 8. 2. 2008 [cit. 2008–03–04]. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/registr_ekonomickych_subjektu>.
- [10] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD: *Veřejná databáze ČSÚ* [online]. C2008, poslední aktualizace 10. 4. 2008 [cit. 2008–03–04]. Dostupné z WWW: <<http://vdb.czso.cz/vdb/>>.
- [11] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD: *Zaměstnanost a nezaměstnanost podle VŠPS* [online]. C2008, poslední aktualizace 1. 2. 2008 [cit. 2008–03–04]. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/zam_vsps>.
- [12] HAMANOVÁ, J. *Sociologický výzkum a jeho možnosti využití pro přípravu strategických plánů rozvoje města a marketingu měst. In Marketingové a socioekonomické analýzy měst a regionů v MSK*. Ostrava 5. 2. 2004. Ostrava: VŠB – Technická univerzita, Ekonomická fakulta, 2004. ISBN 80–248-0583–9.

- [13] HINDLS, R., HRONOVÁ, S., NOVÁK, I. *Analýza dat v manažerském rozhodování*. Praha: Grada Publishing, 1999. ISBN: 80-7169-255-7.
- [14] HRABALOVÁ, S. *Teorie a praxe rozvoje měst a obcí*. Brno: Masarykova univerzita, 2004. ISBN: 80-210-3356-8.
- [15] JEŽDÍK, V. *Zdroje dat pro regionální analýzy* [online]. C2003 – 2007, poslední aktualizace 6. 4. 2005 [cit. 2008 – 02 – 07]. Dostupné z WWW: <<http://www.topregion.cz?articleId=2636>>.
- [16] JEŽEK, J. *Regionální management jako nový přístup k regionálnímu rozvoji*. In: V. mezinárodní kolokvium o regionálních vědách. Brno: Masarykova univerzita, 2002. ISBN 80-210-3008-9.
- [17] KAŠPAŘÍKOVÁ, J. *Strategický management ve veřejném sektoru* [online]. C2003 – 2007, poslední aktualizace 28. 3. 2004 [cit. 2008 – 03 – 23]. Dostupné z WWW: <<http://www.topregion.cz?articleId=1584>>.
- [18] KEŘKOVSKÝ, M., DRDLA, M. *Strategické řízení firemních informací. Teorie pro praxi*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003. ISBN 80-7179-730-8.
- [19] KOLEKTIV. *Strategický plán obce a mikroregionu (STROM)* [online]. Metodická příručka. Ostrava, VŠB – Technická univerzita, Ekonomická fakulta, 2006. Aktualizováno únor 2006. [cit. 2008-01-17]. Dostupné z WWW: <http://www.partnerstvi-msk.cz/zip/rea_0115g.pdf>.
- [20] KUTSCHERAUER, A. *Management regionů a obcí* [online]. Učební texty. Ostrava, VŠB – Technická univerzita, 2004. Aktualizováno 28. 2. 2008. [cit. 2008-02-14]. Dostupné z WWW: <<http://web.telecom.cz/akc-cz/>>.
- [21] LEDNICKÝ, V. *Strategický management*. Ostrava: Akademie Jana Amose Komenského, 2003. ISBN 80-7048-019X.
- [22] LEDNICKÝ, V. *Tvorba strategie územního celku*. Ostrava: VŠB – Technická univerzita, 2003. ISBN 80-248-0468-9.
- [23] MAIER, G., TÖDTLING, F. *Regionálna a urbanistická ekonomika. Regionálny rozvoj a regionálna politika*. Bratislava: Elita, 1998. 314 s. ISBN 80-8044-049-2.
- [24] MINISTERSTVO FINANCÍ: *Administrativní registr ekonomických subjektů* [online]. C2008 [cit. 2008-03-04]. Dostupné z WWW: <<http://wwwinfo.mfcr.cz/ares/ares.html>>.
- [25] MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ: *Informace z úřadů práce* [online]. C2008, poslední aktualizace březen 2008 [cit. 2008-03-04]. Dostupné z WWW: <<http://portal.mpsv.cz/sz/local>>.

- [26] NOVÝ, I., SURYNEK, A. A KOL. *Sociologie pro ekonomy a manažery*. Praha: Grada Publishing, 2006. ISBN 80–247-1705–0.
- [27] OCHRANA, F. *Veřejný sektor a efektivní rozhodování*. Praha: Management Press, 2001. 248 s. ISBN 80–7261-018-X
- [28] PALMER, S., WEAVER, M. *Úloha informací v manažerském rozhodování*. Praha: Grada Publishing, 2000. ISBN: 80–7169-940–3.
- [29] PITNER, T. *Environmentální informace* [online]. Brno: Masarykova univerzita. C2001-2003. [cit. 2008–02–23]. Dostupné z WWW: <<http://www.fi.muni.cz/~tomp/slides/pv108/foilgrp11.html>>.
- [30] REGIONÁLNÍ INFORMAČNÍ SERVIS: *Data z KROK* [online]. RIS. C2005-2008, poslední aktualizace 2007 [cit. 2008–02–23]. Dostupné z WWW: <<http://www.risy.cz/index.php?pid=202&sid=2219&mid=404#9>>.
- [31] REKTOŘÍK, J., ŠELEŠOVSKÝ, J. a kol. *Jak řídit kraj, město, obec. Strategie, komunikace, řízení. Rukověť územní samosprávy*. Brno: Masarykova univerzita, 2002. ISBN: 80–210-2957–9.
- [32] ŘEHÁK, J. *Výběrová šetření. Prezentace, SPSS ČR*, 2003.
- [33] SMETÁČEK, V. *Informace o informacích*. Praha: Grada a. s., 1993. ISBN: 80–85623-22–6.
- [34] STATUTÁRNÍ MĚSTO HAVÍŘOV: *Generel cyklistické dopravy* [online]. Havířov, Magistrát města. C2003-2005, poslední aktualizace 22. 6. 2005. [cit. 2008–02–15]. Dostupné z WWW: <<http://www.havirov-city.cz/mesto/default.asp?rid=849>>.
- [35] STATUTÁRNÍ MĚSTO HAVÍŘOV: *Komunitní plán* [online]. Havířov, Magistrát města. C2005, poslední aktualizace prosinec 2005. [cit. 2008–02–15]. Dostupné z WWW: <<http://www.havirov-city.cz/mesto/default.asp?rid=295>>.
- [36] STATUTÁRNÍ MĚSTO HAVÍŘOV: *Koncepce bydlení* [online]. Havířov, Magistrát města. C2003-2005, poslední aktualizace září 2005. [cit. 2008–02–11]. Dostupné z WWW: <<http://www.havirov-city.cz/mesto/default.asp?rid=918>>.
- [37] STATUTÁRNÍ MĚSTO HAVÍŘOV: *Koncepce kultury* [online]. Havířov, Magistrát města. C2004. [cit. 2008–02–11]. Dostupné z WWW: <<http://www.havirov-city.cz/dalsirtf/Koncepce%20kultury.doc?rid=930>>.
- [38] STATUTÁRNÍ MĚSTO HAVÍŘOV: *Koncepce tělovýchovy a sportu* [online]. Havířov, Magistrát města. C2006. [cit. 2008–02–11]. Dostupné z WWW: <<http://www.havirov-city.cz/dalsirtf/Koncepce%20sportu%202006.doc?rid=929>>.

- [39] STATUTÁRNÍ MĚSTO HAVÍŘOV: *Strategický plán města Havířova* [online]. Havířov, Magistrát města. C2003-2005, poslední aktualizace 9. 5. 2005. [cit. 2008–04-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.havirov-city.cz/mesto/default.asp?rid=49>>.
- [40] STATUTÁRNÍ MĚSTO HAVÍŘOV: *Strategický plán cyklistické dopravy* [online]. Havířov, Magistrát města. C2003-2005, poslední aktualizace 12. 5. 2005. [cit. 2008–02-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.havirov-city.cz/mesto/default.asp?rid=846>>.
- [41] STATUTÁRNÍ MĚSTO HAVÍŘOV: *Územní plán* [online]. Havířov, Magistrát města. C2003-2008, poslední aktualizace 2. 4. 2008. [cit. 2008–02-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.havirov-city.cz/mesto/default.asp?rid=271>>.
- [42] STATUTÁRNÍ MĚSTO HAVÍŘOV: *Závěrečná zpráva o činnosti statutárního města Havířova za volební období 2002–2006* [online]. Havířov, Magistrát města. C2006, poslední aktualizace říjen 2006. [cit. 2008–04-09]. Dostupné z WWW: <http://www.havirov-city.cz/dalsirtf/zaverecna_zprava.doc?rid=974>.
- [43] SURYNEK, A., KOMÁRKOVÁ, R., KAŠPAROVÁ, E. *Základy sociologického výzkumu*. Praha: Management Press, 2001. ISBN 80–7261-038–4.
- [44] TVRDÝ, L. *Socioekonomické analýzy měst a regionů. In Marketingové a socioekonomické analýzy měst a regionů v MSK*. Ostrava 5. 2. 2004. Ostrava: VŠB – Technická univerzita, Ekonomická fakulta, 2004. ISBN 80–248-0583–9.

7 SEZNAM ZKRATEK

ARES	Administrativní registr ekonomických subjektů
CEDR	Centrální evidence dotací z rozpočtu
CENIA	Česká informační agentura životního prostředí
CEU	Centrální evidence úpadců
ČOV	Čistička odpadních vod
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
DPH	Daň z přidané hodnoty
EO	Odbor ekonomický
ES	Evropské společenství
EU	Evropská unie
GCD	Generel cyklistické dopravy
HDP	Hrubý domácí produkt
HTS	Havířovská teplárenská společnost
IČO	Identifikační číslo
ILO	Mezinárodní organizace práce
IRIS	Integrovaný regionální informační systém
ISPOZ	Registr pojišťovacích zprostředkovatelů a likvidátorů pojistných událostí
KON	Oddělení kontroly
KP	Kancelář primátora
KROK	Databáze Kraje a okresy
MMH	Magistrát města Havířova
MOS	Městská a obecní statistika
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MSK	Moravskoslezský kraj
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
OIV	Odbor investiční výstavby
OKEČ	Odvětvová klasifikace ekonomických činností
OMHD	Odbor místního hospodářství a dopravy
OPM	Seznam odpovědných pojistných matematiků
OPS	Odbor právních služeb
OR	Obchodní rejstřík
ORG	Odbor organizační
OSM	Odbor správy majetku
OSS	Seznam občanských sdružení a spolků
OSV	Odbor sociálních věcí
OŠK	Odbor školství a kultury
OÚR	Odbor územního rozvoje
OVV	Odbor vnitřních věcí
OŽP	Odbor životního prostředí
PSH	Seznam politických stran a hnutí

PZ	Seznam pojišťoven a zajišťoven
RARIS	Účelový registr organizací systému ARIS
RCNS	Registr církví a náboženských společností
RES	Registr ekonomických subjektů
REZZO	Registr zdrojů znečišťovatelů ovzduší
RMH	Rada města Havířova
RŽP	Živnostenský rejstřík
SCP	Středisko cenných papírů
SD	Spotřební daň
SDML	Seznam devizových míst a licencí
SLDB	Sčítání lidu, domů a bytů
SP	Strategický plán, Strategické plánování
SPERM	Strategický plán ekonomického rozvoje města
SPRCDMH	Strategický plán cyklistické dopravy města Havířova
SPRM	Strategický plán rozvoje města
STROM	Strategie obce a mikroregionu
SÚ	Stavební úřad
UIR-ADR	Územně identifikační registr adres
ÚPD	Územně plánovací dokumentace
ÚSES	Územní systém ekonomické stability
VŠB – TU	Vysoká škola báňská – technická univerzita
VŠPS	Výběrové šetření pracovních sil
VVSR	Oddělení vnějších vztahů a strategického rozvoje
ŽP	Životní prostředí
ŽÚ	Živnostenský úřad

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- byla jsem seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména §35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a §60 – školní dílo,
- беру на ве́доміі, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně ke své vnitřní potřebě diplomovou práci užít (§35 odst. 3),
- souhlasím s tím, že jeden výtisk diplomové práce bude uložen v Ústřední knihovně VŠB-TUO k prezenčnímu nahlédnutí a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že údaje o diplomové práci, obsažené v Záznamu o závěrečné práci, umístěném v příloze mé diplomové práce, budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO,
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu §12 odst. 4 autorského zákona,
- bylo sjednáno, že užít své dílo – diplomovou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 25. dubna 2008

.....

Romana Simandlová

Adresa trvalého pobytu diplomanta:

Mláďí 12/1101, Havířov-Šumbark, 736 01

8 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1: Forma dotazníku

Příloha 2: Výstup z dotazníkového šetření na MMH

Příloha 3: Schéma SPRM II

Příloha 4: Zadání zakázky „Průzkum veřejného mínění v kraji Vysočina“

Příloha 1: Forma dotazníku

Data zpracovávaná Magistrátem města Havířova					Odbor:		
Forma	Popis dat	Frekvence	Zdroj	Spolehlivost	Výp. technika	Využití	Utajení

Zdroj: Vlastní zpracování

Příloha 2: Výstup z dotazníkového šetření na MMH

Odbor	Forma	Popis dat	VyužitíProSP	Frekvence	Zdroj	Spolehlivost	Výp. technika	Využití	Utajení
EO	Výkaz	Plnění rozpočtu	ANO	Měsíčně	MMH	Primární data=spolehlivá	Běžné programy	MMH	Veřejná data
EO	Výkaz	Výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu ÚSC, RR a DSO	NE	Měsíčně	MMH	Primární data=spolehlivá	Není užitá	Banky	Veřejná data
EO	Výkaz	Rating	ANO	Nepravidelně	Ratingová agentura	Primární data=spolehlivá	Běžné programy	MMH	Veřejná data
EO	Výkaz	Přehledy hospodaření – dle požadavků zastupitelstva	NE	Nepravidelně	MMH	Primární data=spolehlivá	Běžné programy	MMH	Neveřejná data
EO	Výkaz	Změny rozpočtu schválené zastupitelstvem	NE	Nepravidelně	MMH	Primární data=spolehlivá	Běžné programy	Příspěvkové organizace	Veřejná data
EO	Výkaz	Metodické řízení práce ekonomických referentů jednotlivých odborů	NE	Nezjištěno	MMH	Primární data=spolehlivá	Běžné programy	MMH	Neveřejná data
EO	Výkaz	Výkaz zisků a ztrát	ANO	Ročně	MMH	Primární data=spolehlivá	Běžné programy	Banky	Veřejná data
EO	Výkaz	Rozpočtový výhled	ANO	Ročně	MMH	Primární data=spolehlivá	Běžné programy	MMH	Veřejná data
EO	Výkaz	Rozpočet	ANO	Ročně	MMH	Primární data=spolehlivá	Běžné programy	Příspěvkové organizace	Veřejná data
EO	Tabulka	Ukazatel dluhové služby	ANO	Ročně	MMH	Primární data=spolehlivá	Interní agenda	MMH, státní organizace	Veřejná data
EO	Tabulka	Vyúčtování hospodaření za předchozí rok	ANO	Ročně	Obchodní společnosti, organizace zřiz. městem	Převzato, spolehlivý zdroj	Interní agenda	MMH	Veřejná data
EO	Výkaz	Podklady pro přiznání DzP	NE	Ročně	MMH	Primární data=spolehlivá	Běžné programy	Státní organizace	Neveřejná data
EO	Výkaz	Podklady pro audity	NE	Ročně	MMH	Primární data=spolehlivá	Není užitá	Auditoři	Neveřejná data
EO	Tabulka	Vypořádání s rozpočtem a s rozpočtem MSK	NE	Ročně	MMH	Primární data=spolehlivá	Běžné programy	Ministerstva, fondy, poskytov. dotace	Veřejná data
OIV	Sešit	Stavební deník	NE	Denně	Zhotovitel	Převzato, ne zcela spolehlivý zdroj	Není užitá	Jen odbor	Neveřejná data
OIV	Projekt	Projektová dokumentace pro územní rozhodnutí a pro stavební povolení	NE	Jednorázově	Projekční kanceláře	Převzato, spolehlivý zdroj	Není užitá	Státní organizace, zhotovitel, uživatel	Neveřejná data
OIV	Dokumentace	Administrace veřejné zakázky	NE	Jednorázově	Nezjištěno	Primární data=spolehlivá	Běžné programy	Uchazeči o veřejnou zakázku	Veřejná data
OIV	Tabulka	Výhled investičních akcí	ANO	Ročně	MMH	Primární data=spolehlivá	Běžné programy	MMH, státní organizace	Veřejná data
OIV	Tabulka	Čerpání rozpočtu	ANO	Ročně	MMH	Primární data=spolehlivá	Běžné programy	MMH	Veřejná data
OMHD	Tabulka	Odpady – komunální, separovaný, nebezpečný	ANO agregovaná	Měsíčně	Svozová firma	Primární data=spolehlivá	Není užitá	MMH	Veřejná data
OMHD	Tabulka	Elektrická energie	NE	Měsíčně	Nezjištěno	Primární data=spolehlivá	Není užitá	MMH	Veřejná data
OMHD	Složka	Vyhrazená parkoviště	ANO agregovaná	Nepravidelně	MMH	Primární data=spolehlivá	Není užitá	Jen odbor	Osobní data

OMHD	Složka	Zkoušky žadatelů o řidičská oprávnění	NE	Nepravidelně	MMH	Primární data=spolehlivá	Běžné programy	MMH	Osobní data
OMHD	Složka	Zkoušky taxikářů	NE	Nepravidelně	MMH	Primární data=spolehlivá	Není užita	MMH	Osobní data
OMHD	Složka	Smlouvy s podnikateli	NE	Nepravidelně	MMH	Primární data=spolehlivá	Není užita	MMH, státní organizace	Osobní data
OMHD	Složka	Obecně prospěšné práce	NE	Nepravidelně	Soud	Primární data=spolehlivá	Není užita	Soud, probační a mediační služba	Osobní data
OMHD	Složka	Veřejně prospěšné práce	NE	Nepravidelně	Úřad práce	Primární data=spolehlivá	Není užita	MMH, Úřad práce	Osobní data
OMHD	Tabulka	Vánoční výzdoba	NE	Nepravidelně	MMH	Primární data=spolehlivá	Není užita	Jen odbor	Veřejná data
OMHD	Kartotéka	Nalezení psi	NE	Nepravidelně	Nezjištěno	Primární data=spolehlivá	Není užita	Jen odbor	Veřejná data
OMHD	Pasport	Komunikace	ANO agregovaná	Ročně	Nezjištěno	Primární data=spolehlivá	Interní agenda	MMH, státní organizace	Veřejná data
OMHD	Revize	Mosty, lávky	ANO agregovaná	Ročně	Nezjištěno	Primární data=spolehlivá	Není užita	Jen odbor	Veřejná data
OMHD	Mapový list	Zimní údržba	NE	Ročně	Nezjištěno	Primární data=spolehlivá	Běžné programy	TSH, občané	Veřejná data
ORG	Databáze	Digitální katastrální mapy s popisnými údaji	ANO	Čtvrtletně	Katastrální úřad	Převzato, spolehlivý zdroj	Interní agenda	MMH	Neveřejná data
ORG	Databáze	Inženýrské sítě – povrchové znaky	ANO	Průběžně	MMH	Primární data=spolehlivá	Interní agenda	MMH	Neveřejná data
ORG	Databáze	Ortofotomapa	ANO	Průběžně	Krajský úřad, Geodis	Převzato, spolehlivý zdroj	Interní agenda	MMH	Neveřejná data
ORG	Databáze	Uzlový graf komunikací	ANO agregovaná	Průběžně	MMH	Primární data=spolehlivá	Interní agenda	MMH	Neveřejná data
ORG	Databáze	Veřejné osvětlení	ANO agregovaná	Průběžně	MMH	Primární data=spolehlivá	Interní agenda	MMH	Neveřejná data
ORG	Databáze	Plán zimní údržby	NE	Průběžně	MMH	Primární data=spolehlivá	Interní agenda	MMH	Neveřejná data
ORG	Databáze	Pasport zeleně	NE	Průběžně	MMH	Primární data=spolehlivá	Interní agenda	MMH	Neveřejná data
ORG	Databáze	Digitálně – technická mapa – polohopisná mapa	ANO	Ročně	MMH	Primární data=spolehlivá	Interní agenda	MMH	Neveřejná data
OSM	Kartotéka	Evidence majetku města	ANO agregovaná	Měsíčně	MMH	Primární data=spolehlivá	Interní agenda	MMH	Veřejná data
OSM	Kartotéka	Seznam nájemců na pronájem hrobového místa	NE	Měsíčně	MMH	Převzato, spolehlivý zdroj	Běžné programy	MMH, TSH a. s.	Osobní data
OSM	Kartotéka	Seznam nájemců – plátců nájemného za pozemky	NE	Měsíčně	MMH	Primární data=spolehlivá	Interní agenda	MMH	Osobní data
OSM	Složka	Žádosti o podnájem bytu	ANO	Nepravidelně	Žadatelé	Převzato, spolehlivý zdroj	Externí agenda	MMH, MRA s. r. o.	Osobní data
OSM	Tabulka	Seznamy bytů a domů k privatizaci	ANO agregovaná	Nepravidelně	MRA s. r. o.	Převzato, spolehlivý zdroj	Běžné programy	MMH, MRA s. r. o.	Veřejná data
OSM	Složka	Žádosti o prodej movitých věcí	NE	Nepravidelně	Žadatelé, MMH	Primární data=spolehlivá	Běžné programy	Jen odbor	Veřejná data
OSM	Složka	Soutěže na pronájem bytů	NE	Nepravidelně	MMH	Primární data=spolehlivá	Interní agenda	MMH, MRA s. r. o.	Veřejná data
OSM	Kartotéka	Evidence přidělených čísel popisných	NE	Nepravidelně	Žadatelé, MMH	Primární data=spolehlivá	Není užita	MMH	Veřejná data

OSM	Tabulka	Evidence mimořádně přidělovaných bytů	NE	Ročně	MMH	Primární data=spolehlivá	Interní agenda	MMH, MRA s. r. o.	Osobní data
OSM	Složka	Žádosti o byt	ANO agregovaná	Týdně	Žadatelé	Převzato, spolehlivý zdroj	Externí agenda	MMH, MRA s. r. o.	Osobní data
OSM	Složka	Žádosti o pronájem nebytových prostor	NE	Týdně	Žadatelé	Převzato, spolehlivý zdroj	Externí agenda	MMH, MRA s. r. o.	Osobní data
OSM	Složka	Žádosti o prodej pozemků města	NE	Týdně	Žadatelé	Převzato, spolehlivý zdroj	Interní agenda	MMH	Osobní data
OSM	Složka	Žádosti o pronájem (výpůjčku) pozemků	NE	Týdně	Žadatelé	Převzato, spolehlivý zdroj	Interní agenda	MMH	Osobní data
OSM	Složka	Žádosti o zřízení věcného břemene	NE	Týdně	Žadatelé	Převzato, spolehlivý zdroj	Interní agenda	MMH	Osobní data
OSM	Složka	Vyjádření pro stavební úřady	NE	Týdně	Žadatelé	Převzato, spolehlivý zdroj	Běžné programy	MMH	Veřejná data
OSV	Evidence	Žádosti o byty zvláštního určení (Domy s pečovatelskou službou, bezbariérové byty)	ANO agregovaná	Nepravidelně	Žadatelé	Převzato, ne zcela spolehlivý zdroj	Interní agenda	MMH	Osobní data
OŠK	Tabulka	Data týkající se školských zařízení – TUV, náklady, mzd. kalkulace kuchařek, přijaté dary..	ANO	Ročně	Školská zařízení	Převzato, spolehlivý zdroj	Běžné programy	MMH	Neveřejná data
OŠK	Tabulka	Podklady pro koncepci školství	ANO	Ročně	Školská zařízení	Převzato, spolehlivý zdroj	Běžné programy	MMH	Neveřejná data
OÚR	Dokumentace	Územně plánovací podklady, územně plánovací dokumentace	ANO agregovaná	Nepravidelně	MMH	Převzato, spolehlivý zdroj	Externí agenda	MMH, státní organizace, soukromý sektor, občané	Osobní data
OVV	Kartotéka, PC	evidence obyvatel	ANO agregovaná	Denně	MMH	Primární data=spolehlivá	Interní agenda	Dle zvl. právního předpisu	Osobní data
OVV	Kartotéka, PC	evidence OP	NE	Denně	MMH	Primární data=spolehlivá	Interní agenda	Dle zvl. právního předpisu	Osobní data
OVV	Kartotéka, PC	evidence CP	NE	Denně	MMH	Primární data=spolehlivá	Interní agenda	Dle zvl. právního předpisu	Osobní data
OVV	Kartotéka, PC	evidence registru řidičů	NE	Denně	MMH	Primární data=spolehlivá	Interní agenda	Dle zvl. právního předpisu	Osobní data
OVV	Kartotéka, PC	evidence registru vozidel	NE	Denně	MMH	Primární data=spolehlivá	Interní agenda	Dle zvl. právního předpisu	Osobní data
OŽP	Evidence	Vodoprávních rozhodnutí	NE	Čtvrtletně	MMH	Primární data=spolehlivá	Interní agenda	Ministerstvo zemědělství	Neveřejná data
OŽP	Evidence	Výkaz o stavebních ohlášeních a povoleních, budovách a bytech	NE	Měsíčně	MMH	Primární data=spolehlivá	Běžné programy	Český statistický úřad	Neveřejná data
OŽP	Evidence	Registrované významné krajinné prvky	ANO	Průběžně	MMH	Primární data=spolehlivá	Běžné programy	Jen odbor	Neveřejná data
OŽP	Evidence	Památné stromy	ANO agregovaná	Průběžně	MMH	Primární data=spolehlivá	Běžné programy	Jen odbor	Neveřejná data
OŽP	Evidence	Lovecké lístky	NE	Průběžně	MMH	Primární data=spolehlivá	Běžné programy	Jen odbor	Neveřejná data
OŽP	Evidence	Rybářské lístky	NE	Průběžně	MMH	Primární data=spolehlivá	Běžné programy	Jen odbor	Neveřejná data
OŽP	Evidence	Myslivecká stráž	NE	Průběžně	MMH	Primární data=spolehlivá	Běžné programy	Jen odbor	Neveřejná data
OŽP	Evidence	Lesní stráž	NE	Průběžně	MMH	Primární data=spolehlivá	Běžné programy	Jen odbor	Neveřejná data
OŽP	Evidence	Rybářská stráž	NE	Průběžně	MMH	Primární data=spolehlivá	Běžné programy	Jen odbor	Neveřejná data

OŽP	Evidence	Výkaz o odnětí a o odvodech za odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu	ANO agregovaná	Ročně	MMH	Primární data=spolehlivá	Běžné programy	Český statistický úřad	Neveřejná data
OŽP	Evidence	Výkaz o odnětí a o poplatcích za odnětí pozemků určených k plnění funkcí lesů	ANO agregovaná	Ročně	MMH	Primární data=spolehlivá	Běžné programy	Český statistický úřad	Neveřejná data
OŽP	Evidence	Majetková a provozní evidence	ANO agregovaná	Ročně	Externí data nespecifikováno	Primární data=spolehlivá	Interní agenda	Ministerstvo zemědělství	Neveřejná data
OŽP	Evidence	Znečišťovatelé ovzduší	ANO agregovaná	Ročně	Vlastní i externí data	Primární data=spolehlivá	Interní agenda	MŽP, Čenia	Neveřejná data
OŽP	Evidence	Výkaz o honitbách, stavu a lovu zvěře	NE	Ročně	MMH	Primární data=spolehlivá	Běžné programy	Krajský úřad, Minist. zemědělství	Neveřejná data
OŽP	Evidence	Odpadů a způsobů nakládání s nimi	NE	Ročně	Vlastní i externí data	Primární data=spolehlivá	Interní agenda	MŽP, Krajský úřad, Čenia, ČSU	Neveřejná data
OŽP	Evidence	Skládek, skladů a zařízení	NE	Ročně	Vlastní i externí data	Primární data=spolehlivá	Interní agenda	MŽP, Krajský úřad	Neveřejná data
SÚ	Výkaz	Typ stavby, stavební činnosti	NE	Měsíčně	MMH	Primární data=spolehlivá	Interní agenda	Státní organizace	Jiné utajení
SÚ	Výkaz	Dokončené stavby s ČP	NE	Měsíčně	MMH	Primární data=spolehlivá	Interní agenda	Státní organizace	Jiné utajení
SÚ	Výkaz	Odstraněné stavby s ČP	NE	Měsíčně	MMH	Primární data=spolehlivá	Interní agenda	Státní organizace	Jiné utajení
SÚ	Tabulka	Přehled neukončených správních řízení vedených stavebním úřadem	NE	Měsíčně	MMH	Primární data=spolehlivá	Interní agenda	MMH	Veřejná data
SÚ	Tabulka	Tabulka uhrazených správních poplatků	NE	Měsíčně	MMH	Převzato, spolehlivý zdroj	Interní agenda	MMH	Veřejná data
SÚ	Tabulka	Tabulka předepsaných a uhrazených sankčních pokut	NE	Měsíčně	MMH	Převzato, spolehlivý zdroj	Interní agenda	MMH	Veřejná data
SÚ	Databáze, spis	Osobní údaje účastníků řízení a jiných osob	NE	Průběžně	MMH	Převzato, spolehlivý zdroj	Interní agenda	Jen odbor	Osobní data
SÚ	Databáze, spis	Osobní údaje povinných z opatření správního úřadu	NE	Průběžně	MMH	Převzato, spolehlivý zdroj	Interní agenda	MMH	Osobní data
SÚ	Databáze, spis	Osobní údaje žadatelů o vydání opatření rozhodnutí stavebního úřadu	NE	Průběžně	Žadatelé	Převzato, spolehlivý zdroj	Interní agenda	Jen odbor	Osobní data
SÚ	Databáze, spis	Katastrální území a parcelní čísla pozemků a staveb dotčených stavební činností	NE	Průběžně	Žadatelé	Převzato, spolehlivý zdroj	Interní agenda	Jen odbor	Veřejná data
SÚ	Databáze, spis	Identifikační údaje stávajících staveb dotčených stavební činností	NE	Průběžně	Žadatelé	Převzato, spolehlivý zdroj	Interní agenda	Jen odbor	Veřejná data
SÚ	Databáze, spis	Identifikační údaje zpracovatelů projektových dokumentací ke stavební činnosti	NE	Průběžně	Žadatelé	Převzato, spolehlivý zdroj	Interní agenda	Jen odbor	Veřejná data
SÚ	Databáze, spis	Identifikační údaje zhotovitelů staveb	NE	Průběžně	Žadatelé	Převzato, spolehlivý zdroj	Interní agenda	Jen odbor	Veřejná data
ŽÚ	Registr	Registr živnostenského podnikání	ANO agregovaná	Denně	Žadatelé	Primární data=spolehlivá	Interní agenda	Jen odbor	Osobní data
ŽÚ	Registr	Spisová a archivní služba	NE	Denně	Žadatelé	Primární data=spolehlivá	Interní agenda	MMH	Veřejná data
ŽÚ	Registr	Registr zemědělských podnikatelů	ANO agregovaná	Nepravidelně	Žadatelé	Primární data=spolehlivá	Interní agenda	Jen odbor	Osobní data
ŽÚ	Kartotéka	Spisové materiály podnikatelů	ANO agregovaná	Týdně	Žadatelé	Primární data=spolehlivá	Není užita	Jen odbor	Osobní data

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření na MMH

Příloha 3: Schéma SPRM II

Strategický plán rozvoje města Havířova II. etapa		
Úvodní slovo, slovo primátorky, obecný popis města (rozloha, historie) motto, vývoj SPERM zpracovatelé, použité prameny atd.		
A	B	C
Ekonomika	Obyvatelstvo	Životní prostředí
<ul style="list-style-type: none">- Ekonomika- Podnikání- Nezaměstnanost- Turistika a Image	<ul style="list-style-type: none">- Občanská společnost- Sociální služby- Zdraví- Kultura- Sport- Volný čas- Bydlení	<ul style="list-style-type: none">- Životní prostředí- Infrastruktura- Zemědělství- Vodní hospodářství
STRATEGICKÉ CÍLE + VIZE → 7 a více let PRIORITY → 2 - 7 let OPATŘENÍ → max. 2 roky	STRATEGICKÉ CÍLE + VIZE → 7 a více let PRIORITY → 2 - 7 let OPATŘENÍ → max. 2 roky	STRATEGICKÉ CÍLE + VIZE → 7 a více let PRIORITY → 2 - 7 let OPATŘENÍ → max. 2 roky

Zdroj: Strategický plán města Havířova

Příloha 4: Zadání zakázky „Průzkum veřejného mínění v kraji Vysočina“

Vysočina

se sídlem Žižkova 57, Jihlava jako zadavatel vyhlašuje v souladu s „Pravidly pro zadávání veřejných zakázek a zakázek kraje Vysočina“, která jsou vnitřním předpisem kraje

Podmínky pro předložení nabídky

na akci: „Průzkum veřejného mínění – průzkum názorů občanů kraje Vysočina“

I. Vymezení plnění zakázky

Předmětem zakázky je provedení průzkumu veřejného mínění v kraji Vysočina.

Specifikace:

Předmětem zakázky jsou tyto práce:

- vypracování návrhu techniky provedení průzkumu; vypracování podkladových materiálů potřebných pro provedení průzkumu (dotazníky apod.)
- provedení průzkumu veřejného mínění s použitím navržených technik a materiálů;
- souhrnné zpracování výsledků průzkumu veřejného mínění;
- zpracování závěrečné zprávy o průzkumu veřejného mínění včetně odborné analýzy výsledků průzkumu.

Výsledky a závěrečná zpráva budou zpracovány souhrnně za kraj Vysočina a po jednotlivých okresech.

Počet respondentů: 600 respondentů reprezentujících populaci kraje Vysočina od 15 let věku.

Průzkum by měl zmapovat názory občanů v těchto oblastech (níže uvedené teze slouží pouze pro popis příslušné oblasti, v žádném případě se nejedná o formulované anketní otázky):

- 1) Informovanost o práci krajské samosprávy/krajského úřadu
 - mají občané dostatek informací o práci krajské samosprávy/krajského úřadu

- považují občané krajský úřad za dostatečně otevřený – poskytující dostatek informací o své práci
 - jakou formou by občané chtěli být informováni o práci krajské samosprávy/krajského úřadu
- 2) *Povědomí o informačních a propagačních aktivitách kraje*
- znají občané měsíčník „Kraj Vysočina“, dostávají občané měsíčník „Kraj Vysočina“ pravidelně do svých schránek
 - co si občané o měsíčníku „Kraj Vysočina“ myslí, je pro ně zdrojem informací
 - poskytují dle názoru občanů nezávislá média přesné informace o práci krajské samosprávy
 - znají občané některé sportovní, kulturní, společenské akce v kraji Vysočina, které kraj podporuje
 - navštěvují občané internetové stránky kraje
 - co občané očekávají od internetových stránek kraje
 - navštěvují občané internetové stránky obce, v které žijí
 - co občané očekávají od internetových stránek obce, v které žijí
 - plánují občané elektronicky komunikovat s krajským úřadem/jinými úřady, např. elektronickou podatelnou
 - měli by občané zájem o využití telefonní zelené linky s informacemi o veřejné správě (informace o agendách, které jednotlivé úřady vyřizují; úřední hodiny; praktické rady a doporučení, jak si vyřizovat věci na úřadech)
- 3) *Soudržnost*
- jsou lidé rádi, že jsou občany kraje Vysočina
 - případně občany kterého jiného kraje by chtěli být
- 4) *Brand recognition*

- jaké povědomí mají občané o této značce

Kraj Vysočina

- jaké povědomí mají občané o této značce

- 5) *Povědomí o politické reprezentaci*
- které představitele kraje Vysočina občané znají
- 6) *Znalost kraje*
- mají občané základní povědomí o kraji (např. počet obyvatel, rozloha apod.)
- 7) *Hodnocení práce kraje/obce, v které občané žijí*
- jak občané hodnotí práci krajského úřadu/krajské samosprávy
 - jak občané hodnotí práci svého obecního úřadu

- *jak občané hodnotí práci úřadů všeobecně*
- 8) *Názor na vstup České republiky do Evropské unie*
 - *ovlivnil vstup České republiky do Evropské unie život občanů pozitivně/negativně, v jakých oblastech*
- 9) *Názor na rozvoj kraje*
 - *mají občané pocit, že krajský úřad pozitivně přispěl k rozvoji kraje Vysočina*
 - *jaké jsou nejzávažnější problémy v kraji dle názoru občanů*

II. Doba a místo plnění zakázky

Zahájení: 15. září 2004

Dokončení: nejpozději do 30. října 2004

Místo plnění: kraj Vysočina

III. Způsob hodnocení nabídek

Nabídky budou hodnoceny podle ekonomické vhodnosti.

Kritéria tvořící ekonomickou vhodnost nabídky jsou:

Kritérium	Váha
1. cena	0,40
2. kvalita a komplexnost navrhovaného průzkumu, garance kvality a důvěryhodnosti posbíraných dat (použité kontrolní techniky)	0,35
3. reference – zkušenosti s prováděním obdobně zaměřených průzkumů	0,25

IV. Způsob zpracování cenové nabídky, požadavky zadavatele a zadávací dokumentace

Nabídka bude obsahovat:

1. Cenovou nabídku

Nabídková cena bude označena jako nejvýše přípustná s uvedením včetně DPH, platná po celou dobu plnění zakázky. V ceně budou obsaženy veškeré práce a činnosti potřebné pro řádné splnění zakázky.

2. Návrh používaných technik průzkumu, návrh struktury závěrečné zprávy, především:

- *specifikace metod dotazování*
- *specifikace sociodemografického vzorku respondentů, specifikace způsobu výběru respondentů*

- *specifikace způsobu výběru tazatelů*
 - *specifikace postupů vyhodnocení výsledků průzkumu*
 - *specifikace výstupů vyhodnocení výsledků průzkumu*
 - *specifikace způsobu kontroly kvality průzkumu, záruky kvality a důvěryhodnosti sebraných dat, specifikace statistické chyby, odchylky*
3. Vyjádření k návrhu smlouvy o dílo – zdali navrhované znění je akceptovatelné, případně návrhy na změny a doplnění.

4. *Reference o zkušenostech firmy s prováděním obdobně zaměřených průzkumů.*

Platební podmínky: Zadavatel nebude poskytovat zálohy. Splatnost daňového dokladu musí být minimálně 21 dnů ode dne doručení.

V. Kvalifikační předpoklady

Uchazeč prokáže kvalifikační předpoklady doložením těchto dokladů:

- *oprávněním k podnikání a výpisem z obchodního rejstříku*

Doklad o oprávnění k podnikání a výpis z obchodního rejstříku budou předloženy v originálu nebo stejnopisu s ověřením jeho pravosti.

Podává-li nabídku více osob společně, prokáže kvalifikační předpoklady každá samostatně.

VI. Lhůta pro podávání nabídek

*Nabídky je možné doručit doporučeně poštou nebo osobně předat do podatelny Krajského úřadu kraje Vysočina, Žižkova 57, Jihlava. Nabídky budou mít písemnou formu a budou zadavateli předloženy v uzavřených obálkách označených „NEOTVÍRAT – Průzkum veřejného mínění – průzkum názorů občanů kraje Vysočina“ a opatřených na uzavření razítkem. Nabídky je možné doručovat po celou dobu běhu lhůty pro podání nabídek, která začíná dnem doručení výzvy a končí dne **16. července 2004 v 09:00 hod.***

VII. Identifikační údaje a adresa zadavatele

Vysočina

se sídlem

Žižkova 57, 587 33 Jihlava

IČO: 70890749

Kontaktní osoba: Mgr. Martin Kalivoda

Telefon: +420-564 602 127

E-mail: kalivoda.m@kr-vysocina.cz

VIII. Další podmínky zakázky a práva zadavatele

Do hodnocení budou zařazeny pouze ty nabídky, které splní podmínky výzvy z hlediska obsahu a úplnosti a budou předloženy v soutěžní lhůtě. Nabídky, které nesplní uvedené podmínky, budou z hodnocení vyřazeny. Nabídky podané uchazeči zůstávají vlastnictvím zadavatele.

Zadavatel si vyhrazuje právo odmítnout všechny předložené nabídky, právo změnit nebo doplnit soutěžní podmínky, právo zrušit soutěž a právo neuzavřít smlouvu se žádným z uchazečů. Žádný z uchazečů nemá ani v tomto případě nárok na náhradu nákladů spojených s vypracováním a podáním nabídky.

IX. Přílohy

Návrh Smlouvy o dílo

V Jihlavě dne 21. 6. 2004